AYET VE HADİSLERİN IŞIĞINDA

SİGARA, ALKOL, UYUŞTURUCU ZARARLARI VE DİNÎ HÜKMÜ

Prof. Dr. İsmail KARAGÖZ

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

BİSMİLLAHİRRAHMANİRRRAHİM

Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları: 1555
Kitapları: 350

Yayın Yönetmeni
Dr. Fatih KURT

Yayın Koordinatörü
Dr. Faruk GÖRGÜLÜ

Tashih
Muhammed ACAR

Baskı Takip
H. Duran NAMLI

Baskı
Gökçe Ofset Mat. Ltd. Şti.
(0312) 395 93 39

1. Baskı
2019-06-Y-0003-1555
ISBN: 978-605-7519-32-0
Sertifika No: 12930

© Diyanet İşleri Başkanlığı

İletişim
Dini Yayınlar Genel Müdürlüğü
Basılı Yayınlar Daire Başkanlığı
Tel.: 0312 295 72 93 – 295 72 94
Faks: 0312 284 72 88
e-posta: diniyayinlar@diyanet.gov.tr

Dağıtım ve Satış
Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü
Tel.: 0312 295 71 53 – 295 71 56
Faks: 0312 284 18 54
e-posta: dosim@diyanet.gov.tr

AYET VE HADİSLERİN IŞIĞINDA

SİGARA, ALKOL, UYUŞTURUCU ZARARLARI VE DİNÎ HÜKMÜ

Prof. Dr. İsmail KARAGÖZ

DİB YAYINLARI

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ 9

BİRİNCİ BÖLÜM
SİGARA

GİRİŞ 13
I. TANIMI 14
II. TARİHİ 14
III. SİGARANIN ZARARLARI 15
1. Sigara Dumanının İçerdiği Zararlı Maddeler 15
2. Sigaranın Sebep Olduğu Hastalıklar 17
a) Kanser oluşmasına sebep olur 17
b) Mide ülseri oluşmasına sebep olur 19
c) Bronşit ve astıma sebep olur 20
ç) Kalbe zarar verir, kalp krizine sebep olur 21
d) Beyne zarar verir 23
e) Böbreklere zarar verir. 23
f) Cilde zarar verir 24
g) Kemiklere zarar verir 24
h) Göze zarar verir 24
ı) Diğer uzuvlara zarar verir 25
i) Cinsel hayata zarar verir 26
j) Kadınlara zararı daha çoktur 27
k) Çocuklara zarar verir 29

l) Ölümlere sebep olur 31
m) Dumanı insanlara ve çevreye zarar verir 31
IV. ÜLKELER SİGARAYI YASAKLIYOR 32
V. SİGARANIN DİNÎ HÜKMÜ 37
1. Sigaranın Haram Oluşunun Delilleri 38
a) Sigara zararlıdır 38
b) Sigara habistir 39
c) Sigara içmek israftır 39
ç) Sigara içmek kul hakkını ihlaldir 40
d) Kokusu insanlara zarar vermektedir 40
e) Sigara içmek abesle meşgul olmaktır 41
2. Sigara Hakkında Din Bilginlerinin Görüşü 42
3. Sağlığı Korumak Dini Bir Görevdir 46
VI. SİGARA NASIL BIRAKILIR? 47
1. Sigara Bırakmada Genel İlkeler 48
2. Sigarayı Bırakma Programları 48
a) Birinci yöntem 49
b) İkinci yöntem 50
c) Üçüncü yöntem 50
3. Sigarayı Bırakmanın Yararları 53

İKİNCİ BÖLÜM

ALKOLLÜ İÇKİLER

GİRİŞ 59
I. TANIMI 59
II. ALKOLÜN TARİHÇESİ 61
III. ALKOLÜN İNSANA ETKİSİ 62
1. İçkinin İçene Zararları 64
a) İçkinin kalbe zararı 65
b) İçkinin karaciğere zararı 66

c) İçkinin böbreklere zararı 67
ç) İçkinin mide ve barsaklara zararı 67
d) İçkinin akla zararı 68
e) İçkinin merkezî sinir sistemine zararı 68
f) İçkinin beyne zararı 68
g) İçkinin göze zararı 70
ğ) İçkinin diğer organlara zararları 70
2. İçki İçenin Eşine ve Çocuklarına Zararları 71
3. İçkinin Topluma Zararları 72
4. Alkolizm 74
5. İnsanlar Neden İçki İçerler? 75
6. Alkole Alışmamak İçin 77
7. Alkolden Kurtulmanın Yolları 78
IV. ALKOLLÜ İÇKİLERİN DİNİ HÜKMÜ 79
1. Dolaylı Yasaklama 80
2. Büyük Günah Olduğunu Bildirme 82
3. Sınırlı Zamanda Yasaklama 84
4. Kesin Olarak Haram Kılma 85
5. Hamrın Kapsamı 86
6. İçkiye Vasıta Olan Yollar da Yasak 88
7. İçki ve İman 90
8. İçki ve Namaz 93
9. İçki ve Günah 94
10. İçki Günahından Tövbe 96
11. İçki, Hastalık ve Tedavi 97
SONUÇ 98

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYUŞTURUCU MADDELER

GİRİŞ 103
I. UYUŞTURUCULAR 103
1. Esrar ve Marijuna 103

2. Kokain 108
3. Morfin ve Eroin 109
4. Afyon 111
5. LSD 114
6. Ecstasy 116
7. Uçucu Maddeler 117
8. Bonzai 118
9. Uyuşturucu Maddelerin Ortak Özelliği 119
10. Uyuşturucuları Kimler Kullanır? 121
II. DİNÎ HÜKMÜ 122
TÜTÜN MAMULLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİNE DAİR KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN 123
BİBLİYOĞRAFYA 135
DİZİN 139
BİYOGRAFİ 143

ÖN SÖZ

İnsan dünyaya bir defa gelir, Allah'ın takdir ettiği süre yaşar, vakti saati gelince de bu dünyayı terk eder. Bu ilahî bir kanundur ve hiç değişmez.

İnsanın dünyada geçirdiği zaman akıp giden bir su gibidir. Su aktığı yerden bir daha akmadığı gibi zaman da bir sefer yaşanır ve yaşanan hayat bir daha geri gelmez. Onun için sınırlı ve sayılı olan zamanı ve ömrü iyi değerlendirmek gerekir.

Zamanını ve hayatını aklın ve vahyin ışığında geçirebilen ve kulluk görevini yapabilenler dünya sınavını kazanmış olurlar, Allah'ın rızasını ve cennetini hak ederler. Zamanını aklın ve vahyin ışığında ve rehberliğinde değil de nefsin kötü arzuları, şeytanın hileleri ve kötü insanların telkinleri istikametinde geçirenler kendilerine yazık etmiş, zamanlarını boşa geçirmiş, dünya sınavını kaybetmiş olurlar. Bu kimseler, ömürlerini faydasız yere harcamış, kendilerine, aile fertlerine ve diğer insanlara zarar vermiş olurlar. Bu duruma düşen insanlardan bir kısmı vakitlerini sigara içerek veya içki meclislerinde veya uyuşturucu âlemlerinde geçirenlerdir. Bu **üç zararlı** sadece insanın zamanını faydasız ve boş yere alıp götürmez aynı zamanda servetini, sağlığını, ömrünü ve huzurunu da alıp götürür.

Bu çalışmada üç maddenin fert ve toplum hayatına zararları ve dinimizin bu maddelere yaklaşımı ele alınmıştır.

Eser, üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sigaranın tanımı, tarihçesi, mahiyeti, fert ve toplum hayatına zararları ve dinî hükmü; **ikinci** bölümde alkollü içkiler, alkolün fertlere ve topluma zararları, alkollü içki içmenin dinî hükmü; **üçüncü** bölümde uyuşturucular, çeşitleri, fert ve topluma zararları işlenmiş, bilimsel veriler, istatistik çalışmaları, resimler, ayet ve hadislerle konu işlenmeye çalışılmıştır.

Üç zararlının en yaygın olanı sigara, sonra alkollü içkiler, sonra uyuşturuculardır. Sigara ve alkollü içkilerin belli yerlerde içilmesi kanunla yasaklanmıştır. Uyuşturucuların ise üretimi, satımı ve kullanılması suç ve yasaktır.

Alkollü içkiler belli mekânlarda içilebilmekte iken sigara her yerde, evde, sokakta, parkta, cami önlerinde ve iş yerlerinde içilebilmektedir. Mubah zannıyla dindar insanlar tarafından da rahatlıkla içilmektedir. Elinizdeki eserde sigara içmenin mubah olmadığını, din kuralları açısında mutlaka terk edilmesi gerektiğini okuyacaksınız.

Zararlılarla mücadele etmek her Müslüman'ın görevidir. Elinizdeki eser bu bilinçle ele alınmıştır. Başarı Allah'ın lütfu iledir.

İsmail KARAGÖZ
18.03.2007
ETLİK-ANKARA

BİRİNCİ BÖLÜM

SİGARA

"İl Müftülüklerimiz, geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin alkol, sigara, uyuşturucu ve kumar gibi zararlı alışkanlıklar edinmesini engellemek için sarf edilen her türlü gayretin yanında yer almaya devam edeceklerdir."

(05–09.11.2007 tarihlerinde Antalya'da yapılan İl Müftüleri Toplantısı kararlarından biri)

GİRİŞ

İlk Peygamber Hz. Âdem'den son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.s.)'e kadar bütün peygamberlerin tebliğ ettiği hak din İslam'ın beş temel amacı vardır: Malı korumak, canı korumak, nesli korumak, aklı korumak ve dini korumak. Mala, cana, nesle, akla ve dine zarar veren bütün söz, eylem ve davranışlar yasaklanmıştır. Sözgelimi;

Malı korumak için hırsızlık, gasp, yankesicilik ve benzeri eylemler;

Canı korumak için insan öldürme, yaralama, intihar, zehirli ve zararlı yiyecek ve içecekler;

Aklı korumak için sarhoş edici içecekler, sıvı ve katı uyuşturucular;

Nesli korumak için evlilik dışı cinsel ilişki haram kılınmış;

Dini korumak için şirk, küfür ve nifak'ı terk edip hak dine inanma ve bağlanma emredilmiştir.

Her şeyin başı sağlıktır. Sağlıksız hayat zordur.

Halk içinde muteber bir nesne yok devlet gibi
Olmaya cihanda devlet bir nefes sıhhat gibi

I. TANIMI

Sigara, tütün bitkisinin kurutulmuş yapraklarından üretilen, bırakılması özel tedavi gerektiren, fizyolojik ve psikolojik bağımlılık yapan dumanlı bir mamuldür.

II. TARİHİ

Sigara, ilk defa kullanımı Amerika'da yaşayan yerli halkın önemli günlerde ve toplantılarda dostluk simgesi olarak çubuk ucunda içmesiyle başlamıştır. Amerika'nın keşfi ile birlikte önce Avrupalılar,[1] ardından diğer ülkeler tütünle tanışmışlardır.

1601 yılında Saray Başhekimi Cerrah **İbrahim Efendi**'nin, tütün içmenin hem sağlığa zararlı hem de İslam dinine aykırı olduğu yönündeki tüm itirazlarına karşın, Anadolu'da tütün kullanımı başlamıştır. Vaazlarıyla mücadelesini sürdüren **İbrahim Efendi**; bunda kısmen başarılı olmuştur. Sigaraya karşı Anadolu'da verilen bu ilk mücadele tam başarıya ulaşırken dönemin **Şeyhülislamı Bahaî Mehmet Efendi**'nin[2] fetvası mücadelenin kaybedilmesine neden olmuştur. Şeyhülislam **Bahaî Mehmet Efendi**'nin, "**Tütünün İslam'a göre haram değil mubah olduğu**" yönünde verdiği fetva, tütün karşısında verilen bu ilk mücadelenin kaybedilmesine ve sigara içiminin Anadolu'da yaygınlaşmasına yol açmıştır.[3]

---

1 bk. Bengisu Burhan, *Sigara Ya Da Sağlığınız, Seçiminizi Yapınız*, s. 10, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1980; Beşer, Faruk, *İslam Fıkhı Açısından Sigara* (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), s. 41, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

2 Bahaî Mehmet Efendi (1064/1654) 45. Şeyhülislam, 16.08.1652–01.01.1654. İki defa şeyhülislam olmuştur.

3 Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı Başkanı Prof. Dr. Nihat Özyardımcı, Bizim Gazete 18.10.2001; Kaptanağası Selahattin, *Si-*

III. SİGARANIN ZARARLARI

Sigaranın; içene, diğer insanlara ve çevreye olmak üzere birçok zararı vardır. Günümüzde insan sağlığına zararlı olduğu kesin olarak tespit edilmiştir, bu konunda şüphe ve tereddüt yoktur. Sigaranın yol açtığı hastalıklar, zararlar ve kirlenme konusunu ele alan birçok araştırmanın sonuçları bu hususu ortaya koymuştur. (Kaptanağası, s. 32-37,103-110)

Sigara gıda değildir, sigaranın, içene, ailesine ve topluma hiç bir faydası yoktur.

1. Sigara Dumanının İçerdiği Zararlı Maddeler

Sigara dumanında, **iki bini** zehir olmak üzere **dört bin**den fazla zararlı madde vardır.[4] Bu zararlı maddelerin bazıları şunlardır: (Kaptanağası, s. 96-97)

Zift, katran (kanser yapıcı bir maddedir. Akciğer kanseri, amfizem ve kronik bronşit yapar.) Yapılan deneyler sonucunda, bir adet sigarada 15 mgr katran olduğu tespit edilmiştir.[5]

20 yıl boyunca günde **bir paket** sigara içen birinin vücudunda yaklaşık **7 kg katran** birikir. (Kaptanağası, s. 18)

Karbon monoksit (*motorlu taşıtların eksozlarından çıkan gazların aynısıdır. Kanın oksijen taşıma yeteneğini azaltır.*)

Arsenik (zehir imalatında mesela fare zehiri yapımında kullanılır.)

---

gara Raporu (A'dan Z'ye Sigara 2), s. 15, Yeşilay Cemiyeti, İstanbul, 1992

4 Özyazıcı Alpaslan, *Alkollü İçkiler, Sigara ve Diğerleri*, s. 123, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2004; Kaptanağası, s. 18, 20.

5 Sılay Mehmet, *Kronik İntihar Sigara Salgını ve Alkol*, s. 9, İskenderun Devlet hastanesi Yayınları, Antakya, 1990.

Metanol (roket gazı yapımında kullanılır.)

DDT (böcek ve haşarat öldürücü zehir.)

Kadmiyum (akü yapımında kullanılır.)

Aseton (ojelerin temizlenmesi ve kimyasal sökücü olarak kullanılır.)

Naftalin (güve ilacı)

Bütan gazı (tüp ve çakmak gazı olarak kullanılır)

Hidrojen siyanür (gaz odalarında ölüm cezasının infazında kullanılır)

Radon (radyasyon)

Toluen (tiner**)**

Amonyak (tuvalet temizleyicisi olarak kullanılır)

Kloroform (aneztezik)

Polonyum -210 (kanserojen madde)

Nikotin (bağımlılık yapan madde böcek ve haşarat öldürücü olarak kullanılır. Kokain ve morfin kadar bağımlılık yapar. Tansiyonu ve kalp hızını arttırır. Karbon monoksit ile birlikte koroner arter hastalığı ve beyin damar hastalığına yol açar.)

Sigarada kanser yapan daha birçok madde vardır.

Bir tek sigarada ortalama **13.9** mg **nikotin** vardır. **Nikotin** siyanürle mukayese edilebilecek düzeyde bir zehirdir. Ölümcül nikotin dozu 60 mg'dır. İki paket sigarada bulunan nikotin bir anda damardan verilse insanı öldürür. Öyle ise sigara içenler niçin hemen zehirlenmiyorlar? Zehirlenmiyorlar, çünkü sigara içilirken yandığı için nikotinin çoğu havaya dağılıyor. İki paket sigarayı bir anda değil

gün boyu içiyorlar. Nikotini damardan değil, solunum yolundan alıyorlar.[6]

Sigaradaki kimyasal maddelerin; tahriş edici, felç, kanser, kansızlık, damar sertliği ve böbrek iltihabı yapıcı, çocuk düşürtücü, cinsel gücü azaltıcı ve sinirleri yıpratıcı tesiri vardır. (Kaptanağası, s. 96)

2. Sigaranın Sebep Olduğu Hastalıklar

Sigara içenler üzerinde yapılan gözlemler ve çalışmalar sonucunda sigaranın; kolesterolün fazlalaşmasına, tansiyonun yükselmesine ve felce, damarların daralmasına ve tıkanmasına, göğüs iltihaplanmasına, kalp krizine, beyin kanamasına, akciğer kanserine, ağız kokusuna, diş çürümelerine, diş etlerinin iltihaplanmasına, öksürük ve balgama, nefes darlığına, müzmin bronşite, astıma ve damar sertliğine sebep olduğu tespit edilmiştir. (bk. Arı, 71-132)

Bu hastalıkların bir kısmını şöyle özetleyebiliriz:

a) Kanser oluşmasına sebep olur

Sigara; akciğer, meme, ağız, dudak, dil, diş eti, yutak, gırtlak, tükürük bezi, yemek borusu, prostat, akciğer, bronş, mide, karaciğer, pankreas, bağırsak, anüs, böbrek, mesane, penis, rahim ağzı, göğüs ve kan kanserlerine sebep olmaktadır. (Kaptanağası, s. 43-56, 73-76)

Sigara içenlerde içmeyenlere göre;

Akciğer kanseri olma riski 30 kat,

Ağız kanseri olma riski 3-30 kat,

Diş eti kanseri olma riski 5-14 kat,

6 bk. Arı Osman, *Sigara ve İnsan*, s. 21-26, 29-37; Yeni Asya Yayınları, İstanbul, tarihsiz. www.realege.com.tr; Özyazıcı, s. 123-126.

Dil kanseri olma riski 4–33 kat,

Bademcik kanseri olma riski 7–11 kat,

Gırtlak kanseri olma riski 30 kat,

Yemek borusu kanseri olma riski 8–10 kat,

Mesane kanseri olma riski 3–5 kat,

Pankreas kanseri olma riski 2 kat,

Böbrek kanseri olma riski 5 kat,

Prostat kanseri olma riski 2 kat,

Rahim ağzı kanseri olma riski 17 kat,

Kan kanseri olma riski 2–3 kat,

Göğüs kanseri olma riski 3–4 kat,

Mide kanseri olma riski 2 kat daha fazladır.

Akciğer kanserlerinin % 85-90'ının,[7] gırtlak kanserinin % 99'unun sebebi sigaradır. (Kaptanağası, s. 17, 111)

İstanbul Üniversitesi İstanbul Tıp Fakültesi Onkoloji Enstitüsü Müdürü Prof. Dr. **Erkan Topuz**, "**Akciğer kanserinin sorumlusu**" başlıklı beyanatında şöyle demiştir:

"Kanserden korunmak için sigara içmemek veya bırakmaya karar vermek alabileceğiniz en önemli adımlardan biridir. Sigaradan çektiğiniz her nefes, hücreleri kanserleştiren kanserojen maddeleri ciğerlerinize doldurmanız anlamına geliyor. Sigara genellikle tüm kanser türlerinin %35'inin ana sebebidir. Ancak akciğer kanserlerinde %85–90, mesane kanserlerinde %40 ve mide kanserlerinde %20 kadar rol oynar. Sigaradaki katran, ciğer ve hava delikleri

7 bk. www.toraks.gov.tr; Özyazıcı, s. 130, Bengisu, 10–11, 27; Sılay, s. 25; Erhan Nail, *Sigara Ve Kalp Damar Hastalıkları (Sigara ve İnsan Sağlığı* adlı eser içinde), s. 7–11, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993; Arı, 109–113; Kaptanağası, s. 17, 18.

üzerinde yapışkan, kahverengi bir tabaka oluşmasına neden olur. Bu tabaka ciğerlere çekilen kanserojenlerden meydana gelir. Her sigara içenin kansere yakalanmaması ya da çok içenlere bir şey olmadığı halde daha az içenlerin kansere yakalanma nedeni, bazı insanlarda sigaranın kanser yapıcı etkilerini ortaya çıkaran proteinin daha aktif olmasıdır. Doğuştan gelen bir özellik, akciğer kanseri olasılığını artırıyor. Özellikle anne ve babasında akciğer kanseri olanların daha dikkatli olması gerekiyor. Pasif içici olmak da kanser olasılığını artırıcı faktördür. Her yıl 3000 pasif içicinin akciğer kanserinden öldüğü tahmin ediliyor. Bu nedenle sigarasız ortamlarda bulunmamaya dikkat edin."[8]

b) Mide ülseri oluşmasına sebep olur

Sigara mide için çok zararlıdır. İçilen bir tek sigara midede asit salgısını artırır. Bu da mide ve on iki parmak barsağı ülserleri, kronik gastrit ve reflü hastalıklarının oluşmasına sebep olur. (Kaptanağası, s. 73-76)

Sigara, nikotinin etkisi ile böbrek üstü bezlerinin adrenalin ve noradrenalin adlı hormonların salgılanmasına yol açar. Bu hormonların tesiri ile midenin asit salgısı artar. Bu da zamanla midede gastrit ve ülserler meydana gelir.[9]

Marmara Üniversitesi Gastroenteroloji Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Cem Kalaycı** "**Midenin de düşmanı**" başlıklı beyanatında şöyle diyor:

"Sigara mide salgılarını bozarak ülsere yol açıyor. Ayrıca midenin fonksiyonunu bozduğu için ülserin iyileşmesi-

8 Posta Gazetesi, 27.02.2007; bk. Kaptanağası, s. 73-76; Özyazıcı, s. 129; Bengisu, 27; Arı, 86-92; http//www.goguscerrahisi.com/Sigara2.html

9 Özyazıcı, s. 124; Erhan, Nail, *Sigara ve İnsan Sağlığı*, (Sigaranın Sindirim Sistemi Hastalıkları Üzerindeki Etkileri), s. 21-23, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

ni geciktiriyor ya da iyileşmiş ülserin nüksetmesine neden oluyor. Sigara ağız kuruluğu yaparak ve alt yutma borusu büzücüsünü gevşetici etkisiyle reflü belirtilerini artırabiliyor." (Posta Gazetesi, 27. 03. 2007)

c) Bronşit ve astıma sebep olur

Sigara kronik bronşit, amfizem, hava yolunda kalıcı hasarlar ve nefes darlığı yapar.

Akciğer gelişimini ve savunma sistemlerini bozar, akciğere yönelik tedavileri zorlaştırır.

Sigara, ağız, boğaz ve üst solunum yollarında tahribat yapar.

Öksürük, balgam ve hırıltılı solumaya sebep olur.

Astıma zemin hazırlar, astımın tedavisini zorlaştırır, ciddi astım krizlerine yol açar.

Erciyes Üniversitesi Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. **İnci Gülez**, 20 yıl boyunca günde **bir paket sigara** içen kişinin kronik bronşite yakalanma ihtimalinin yüzde 50, kronik tıkayıcı akciğer hastalığına yakalanma ihtimalinin yüzde 20 olduğunu, erkeklerin %60'nın sigara içtiğini ve bunların en az yüzde 30'nun kronik bronşite yakalandığını söylemiştir.[10]

İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Ahmet Rasim Küçüksu**, "**Nefes almak çok güç olabilir**" başlıklı beyanatında şöyle diyor:

"Sigara halk arasında kronik bronşit, amfizem adıyla bilinen KOAH'ın en önemli sebebidir. KOAH *(kronik*

10 Posta Gazetesi, 07. 03. 2005, s. 17; Yediyıldız, Şenel, *Sigara ve İnsan Sağlığı*, (Sigara ve Solunum Sistemleri Hastalıkları), s. 13-19, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

obstrüktif akciğer hastalığı), öksürük, balgam, nefes darlığı ile seyreden bir hastalıktır. İleri dönemlerinde solunum ve kalp yetersizliğine yol açıyor ve hiçbir zaman tam olarak düzelmiyor. Sigaranın sebep olduğu diğer bir ciddi hastalık tüberküloz (verem). Sigara yetişkinlerde tek başına astıma yol açmıyor. Ama astım hastalarında krizleri tetikliyor. Annenin gebelik döneminde sigara içmesi ya da çocuğun yaşamının ilk yıllarında evde sigara içilmesi önemli bir astım nedeni. Anne ve babaları sigara içen çocuklarda sadece astım değil, hırıltılı solunum, alt solunum yolu enfeksiyonları da sık görülüyor. Ayrıca sigara dumanına maruz kalanlarda alerjik hastalıklar daha kolay ortaya çıkıyor."[11]

ç) Kalbe zarar verir, kalp krizine sebep olur

Sigara kalp hastalığına sebep olur, kişi bu nedenle kalp krizi geçirebilir. Kalp yetmezliği ve kalp ritim problemleri meydana getirir.

Sigara, insandaki kalp atışının hızını artırır, dolayısıyla sigara içenin oksijen ihtiyacı artar, bu yüzden sigara içen kişinin solunumu hızlanır.

El, ayak ve vücudun diğer damarlarının 1/3 oranında büzülmesine, dolayısıyla kan akışının zorlaşmasına sebep olur.

Damar sertliği yapar, damar ve sinirlerde fonksiyonel bozukluklara yol açar.

Kol ve bacak damarlarında tıkanıklık yapar, bu sebeple kişi kangren olabilir, eli ayağı kesilebilir.

Kolesterol yüksekliğine ve felce sebep olabilir.

11 Posta Gazetesi, 27.02. 2007; Arı, 93–108.

Sigara içilmesi ile kalp krizi riski 2,5 kat artar.

Hipertansiyonun oluşumunu kolaylaştırır.

Pasif sigara içimi bile kalp krizi riskinizi arttırır.

Koroner arter hastalığı riski sigarayı bırakmakla azalmaya başlar.

Kalp hastalıkları sebebiyle meydana gelen ölümlerin üçte biri sigaraya bağlanmaktadır.[12]

Memorial Hastanesi Kalp ve Damar Cerrahisi Bölüm Başkanı Prof. Dr. **Bingür Sönmez**, "**Ani kalp ölümlerinin bir numaralı nedeni**" başlıklı beyanatında şöyle demiştir:

"Sigara kullanımı ani kalp ölümünün başta gelen sebebidir. Sigara kullananlarda risk 2-4 kat daha fazladır. Sigara tansiyonda artışa, günlük hareketlerde zorlanmaya, kanda pıhtılaşma eğilimine, iyi kolesterolün düşmesine yol açıyor. Kalp damarlarının iç yüzeyini bozarak damar sertliğinin gelişimini hızlandırıyor. Ya da direkt spazm yaparak kalp damarlarını tıkıyor. Bütün bu riskler günde 3-5 sigara içenler için de geçerlidir. Birçok insan "Sigara içiyorum ama yarım yarım içiyorum ya da günde 3 tane içiyorum. Bu kadar da zararlı değildir herhalde diyor. Benim onlara yanıtım, "iki tane yarım bir tane eder. Felaketiniz ikinci sigara olabilir, oluyor. Çünkü o sigaradan sonra ritim bozukluğu ya da kalp krizi gelişebilir. Araştırmalara göre koroner kalp hastalığı şiddeti ya da kalp krizi tehlikesi gün içinde tüketilen sigara sayısı ile doğru orantılı. Günde 1-4 arasında sigara içilmesi koroner kalp hastalığı riskini iki kat artırıyor. İçilen her sigara kalp krizi olasılığına bir

12 Kaptanağası, s. 64-71; Özyazıcı, 142-143, 145, 147; Erhan, s. 7-11; www.toraks.gov.tr

adım daha yaklaştırıyor. Bu nedenle en iyisi benim gibi hiç içmemek." (Posta Gazetesi, 27.02.2007)

Sigara içindeki zararlılar; kanı koyulaştırır, damar çeperlerini daraltır, spazmatik tesiriyle damarları sıkar, organizmaya giren oksijeni azaltır, karbon monoksit ve diğer zararlı artık maddelerin atılmasını önler. (Kaptanağası, s. 64)

d) Beyne zarar verir

Tütün de alkol, esrar, eroin ve kokain gibi beyni olumsuz yönde etkiler.[13] Sigara dumanı sebebiyle beyne giden kanda azalma olur. Bu sebeple beyin daha az kapasite ile çalışır.

Sigara içenlerde beyin kanaması 2 kat, felç 3 kat, beyin sapı kanamaları 4 kat daha fazladır.

Beyni besleyen damarlarda damar sertliği olur, kişi bu sebeple felç olabilir.

Beyin kanaması sebebiyle meydana gelen ölümlerin üçte biri sigaraya bağlanmaktadır.

Sigara, hafıza zayıflamasına sebep olur. Çünkü beyne kan az gider ve oksijen azalır. Rikkat ve reflekslerde zafiyet meydana getirir. (www.toraks.gov.tr; Kaptanağası, s. 23, 32, 57-64)

Sigara erken bunamaya yol açar.

e) Böbreklere zarar verir.

Diyabete bağlı böbrek yetmezliğine gidişi hızlandırır. Böbreğin kanlanmasını bozar. Böbreğin idrar süzmesini sağlayan kanallarda (*tubullerde*) hasara neden olur. İdrarla protein kaybını artırır.

---

13 Sezeroğlu, Hasan, *Sigaranın Ruh Sağlığına Etkisi Ve Sigara Alışkanlığının Tedavisi*, s. 31, (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

Hipertansiyonun kontrolünü zorlaştırdığı için böbrek yetmezliği gelişimine zemin hazırlar.

Böbrek naklinde başarısızlığa yol açar.

Böbrek tümörü için risk faktörüdür. (Kaptanağası, s. 33; www.toraks.org.tr)

f) Cilde zarar verir

Düzenli bir şekilde sigara içilmesi, deri yapısını bozar. Kalıcı çizgi veya kırışıklıklar, deride renk değişikliği, saçlı deride nikotine bağlı sarı renk değişiklikleri, tırnakta renk değişikliği, ağız yaraları, yara iyileşmesinde gecikme, deri hastalıklarının tedavisinde başarısızlıklara yol açar.

Sedef hastalığı sigara içenlerde iki kat fazladır.

Sigara içenlerde yüzdeki kırışıklıklar daha fazla ve daha derindir.

Sigara içenlerde saç beyazlaması ve dökülmesi daha fazla görülür. (www.toraks.gov.tr)

g) Kemiklere zarar verir

Sigara içenlerin kemikleri daha kolay kırılır, kırıklarda iyileşme % 80'e kadar daha yavaş olur, günde 1 paketten fazla sigara içenlerde sırt problemleri daha fazla olur.

Dişleri sarartır ve karartır, tırnakları sağlıksızlaştırır. Diş taşlarının oluşması ve çürümesine neden olur. Sigara içmek diş kayıplarında önemli bir faktördür. (Kaptanağası, s. 72; www.toraks.org.tr)

h) Göze zarar verir

Sigara göze ışığın gelmesini engeller ve körlüğe yol açabilir.

Günde yirmiden fazla sigara içenlerde katarakt gelişme riski iki kat fazladır.

Birçok göz hastalığına yol açtığı bilinmektedir.[14]

ı) Diğer uzuvlara zarar verir

Sigara içenlerin kemikleri daha kolay kırılır. Kırıklarda iyileşme % 80'e kadar daha yavaş olur.

Günde bir paketten fazla sigara içenlerde sırt problemleri daha fazla olur.

Sindirim sistemine zarar verir.

İştahı keser, sindirimi güçleştirir.

Damar sertliği yapar. (Kaptanağası, s. 20, 33)

Bacaklarında damar tıkanıklığı bulunan kişilerin % 90'ının sigara içenler olduğu tespit edilmiştir. (Kaptanağası, s. 27)

Ağız kokusu yapar.

Bademcik iltihabı, sinüzit, burun iltihabı, orta kulak enfeksiyonları, işitme kayıplarına yol açmaktadır.

Pankreas ve barsak hastalıklarına sebep olur.

Beyaz kan hücrelerinde ve dokuya giden oksijeni azalttığından kırmızı kan hücrelerinde artış yapar. Kanın pıhtılaşmasını sağlayan hücrelerin fonksiyonlarını bozar.

Kan şekeri düzeyinde bozukluklar yapar, diyabete bağlı böbrek yetmezliğine gidişi hızlandırır, kolesterol seviyesinde artış ve kol bacak damarlarında tıkanıklık yapar, kişi bu yüzden kangren olabilir.

Sigara içenin yaraları geç iyileşir. Bu sebeple ameliyat olacakların iki ay önce sigarayı bırakmaları gerekir.

14 Arı, s. 114–115; Kaptanağası, 33; www.toraks.org.tr.

Sigaradaki nikotin; huzursuzluk, uykuda bozukluk, yoğunlaşma güçlüğü, göz-el koordinasyonunda bozulma, depresyon, halsizlik ve uykusuzluk yapar.

Sigara içmek, vücudun insülin salgılama yeteneğini zamanla yok eder. Bu da şeker hastalığına yol açar.

Sigara içenler belli bir ilacın etkili olması için çok daha büyük dozlarda o ilacı kullanmak zorunda kalır. (www.toraks.org.tr; Özyazıcı, s. 129)

i) Cinsel hayata zarar verir

Sigara cinsel gücü ve arzuyu yok eder. (Kaptanağası, s. 88) İstanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi Üroloji Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. **Emre Akkuş**, **"İktidarsızlığa yol açıyor"** başlıklı beyanatında şöyle diyor:

"Sertleşmenin en basit anlamda mekanizması şudur. Penis içine damarlar yoluyla kan dolar ve bu kan peniste hapsolur. Ancak sigaranın içindeki kimyasal maddeler penise giden küçük damarların tıkanmasına yol açabilir. Bu durumda penise yeterli kan gitmez ve sertleşme bozulur. Sigara damar sertliği ve yüksek tansiyonu da etkiler. Sürekli yüksek tansiyona maruz kalmak damarların yapısını bozar. Bu bozulma penis damarlarında gelişirse yine sertleşme problemi ortaya çıkar."[15]

Sigara erkeklerde cinsî iktidarsızlık, erkek cinsiyet hücrelerinin hem hareket kabiliyetini hem de bu hücrelerin adedinin azalmasına yol açarak erkeklerde kısırlığa sebep olur. Kadınlarda ise nikotinin tesiri ile cinsel soğukluk ile birlikte rahim ağzından salgılanan ve erkek cinsiyet hücrelerinin hareketini azaltan bir maddenin salgılanmasının art-

15 Posta Gazetesi, 27.03.2007; konu ile ilgili geniş bilgi için bk. Arı, 80-81.

ması sonucu erkek cinsiyet hücrelerinin hareket kabiliyeti üzerine menfi tesir ederek bir ölçüde gebeliğe engel olur.[16]

İktidarsız erkeklerin % 81'ni tiryakilerin oluşturduğu tespit edilmiştir. (Kaptanağası, s. 28, 85–86)

j) Kadınlara zararı daha çoktur

Kadınlarda âdet düzensizlikleri, kısırlık, erken menopoz, kemik erimesi, hamilelik sırasında dış gebelik, erken doğum ve düşük riskini artırır.

Erken doğum riski 2 kat, ölü doğum riski 1/3 kez, düşük yapma riski 1/4 kez fazladır.

Erken doğum ve düşük yapan kadınların % 80'inini sigara içen kadınlar oluşturmaktadır. (Kaptanağası, s. 19)

Bebeğin gelişme ve zekâ geriliği riski artmaktadır.

Kan şeker düzeyinde bozukluklar yapar.

Sigara içen hamile kadınların; çocukları prematüre, zayıf ve hastalıklı doğmaktadır.

Sigara içen kadınlar %28 daha fazla düşük yapmaktadır.

Çocukları zekâ özürlü olma riski %75 daha fazladır.

Sigara içen kadınların çocuklarında sakatlık ihtimali % 65 civarına ulaşmıştır. (Kaptanağası, s. 18)

Nikotin anne sütü ile bebeğe geçmektedir.

Hamilelik süresince sigara içmiş annelerin çocukları içmemiş annelerin çocuklarından 200–250 gr daha düşük ağırlıkla doğmaktadır.

16 Ataseven, Asaf, *Sigara ve Seksüel Hayat*, (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), s. 27, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993; Kaptanağası, s. 26, 88-90.

Büyümede gelişme geriliği, ateşli havale, davranış bozukluğu, alerjik hastalıklar, akciğer gelişme bozukluğu, solunumsal enfeksiyonlar, astım, kronik bronşit, akciğer kanseri gelişme riski artmıştır.

Sigara içen kadınlarda idrar kaçırma şikâyetleri daha çoktur.[17]

Süleymaniye Doğumevi ve Kadın hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi Klinik Şefi ve Tüp Bebek Direktörü Doç. Dr. **Süha Sönmez**, "**Çocuk isteyenler sigarayı bırakmalı**" başlıklı beyanatında şöyle diyor:

"Sigara hem erkek hem kadında kısırlıkla kesin olarak ilişkili. Araştırmalar sigara içenlerde kısırlık oranının daha fazla, döllenme yeteneğinin düşük ve gebe kalmak için geçen sürenin daha uzun olduğunu gösteriyor. Günlük içilen sigara sayısı arttıkça gebe kalmak için geçen süre de artıyor. Eşlerden her ikisinin de sigara içmesi bu süreyi daha uzatıyor. Ayrıca sigara içenler içmeyenlere göre 1-4 yıl arasında daha erken menopoza giriyor. İçilen sigaranın miktarına bağlı olarak yumurta sayısı hızla azalıyor. Bunun en önemli sebebi sigara dumanında bulunan kimyasal maddeler. Sigara erkeklerde sperm sayısını ve hareketliliğini azaltıyor ve anormal şekillerde sperm üretimine neden oluyor. Sonuçta sigaraya maruz kalmış spermlerin yumurtayı dölleme yeteneği de azalıyor. Dolayısıyla çocuk sahibi olmak isteyen çiftlerin öncelikle sigarayı bırakmaları gerekiyor."[18]

17 Kaptanağası, s. 77-82; Özyazıcı, s. 135-136; Ataseven, s. 25-26, 28; Arı, s. 76-79; www.toraks.gov.tr;

18 Posta Gazetesi, 27.03. 2007; bk. Arı, 116-118; www.toraks.org.tr.

k) Çocuklara zarar verir

Bulunduğu evde sigara içildiğinde çocuklar ortalama günde 5 sigara içmiş gibi olmaktadır. Bu yüzden ani bebek ölümü riski 2,5 kat, bebeklerde kolik tarzı karın ağrısı 2 kat, astım ve solunumsal bulaşma riski 2 kat, akciğer kanseri ve kronik bronşit sıklığı artmaktadır.

Pasif içiciler yani sigara dumanı altında kalanlar, sigara içenlerin maruz kaldığı zararlara biraz daha düşük derece maruz kalırlar. Londra'da yapılan 7. uluslararası kanser kongresinde akciğer kanseri olan 10 kişiden dokuzunun sigara tiryakisi olduğu açıklanmıştır. (Kaptanağası, s. 19)

İçindeki toksin maddeler sebebiyle sigara dumanı onu teneffüs edenler % 76'ya kadar sigara içenlerle aynı zararı verir. (Kaptanağası, s. 27)

Sigara içmediği halde sigara içilen kapalı bir odada 4 saat devamlı oturan kimse 10 adet sigara içmiş kadar zarar görür. Sigara içmediği halde kanser olan 3 kişiden biri pasif içicidir. Bunlar çoğunlukla sigara içen kişi ile bir arada yaşamaktadır.[19]

İstanbul'da bir ilkokulda yapılan araştırmada;

a) Evinde hiç sigara içilmeyen çocukların idrarında kotin miktarı 237 ngr/mlt[20]

b) Evinde sadece babaların sigara içtiği çocukların idrarında kotin seviyesi 400 ngr/mlt,

c) Baba ve annesi sigara içen çocukların idrarlarındaki kotin miktarı 484 ngr/mlt.

19 Cumhuriyet, 05.02. 1987; Kaptanağası, s. 28.

20 Nanogram, gramın milyarda biridir. Kotin, nikotinin vücutta bazı değişikliğe uğradıktan sonra dışarı atılan atık madde.

Sigara içmenin meydana getirdiği ağız, beden ve çevre kirliliği, diğer şahıslara verdiği eziyet de çok ciddi boyuttadır.

Annesi ya da babası sigara içen çocuklar **6** kat daha fazla solunum yolu hastalıklarıyla karşılaşma yani soğuk algınlığı, kulak iltihapları, bronşit, bademcik problemleri, astım ve zatürree riski taşır. Sigara içenlerin çocuklarının oititis hastalığına yakalanma riskleri vardır.[21]

Prof. Dr. **Asaf Ataseven**, yukarıda anlatmaya çalıştığımız sigaranın sebep olduğu hastalıkları şöyle özetlemektedir: "Sigaranın insan beyni üzerine olan etkisi, diğer uyuşturucular gibidir. Sigara aynı zamanda alışkanlık yapıcıdır. Beyin damarlarının daralmasına bağlı felçler ortaya çıkabilir. Kalbin koroner damarlarında daralma ve tıkanma sonucu infaktüse, bacaklarda kangrene sebep olur. Solunum sisteminde ağız, dil, dudak ve gırtlak, bilhassa akciğer kanserine sebep olmaktadır. Son yıllarda kadınların sigara içmesi ya da eşi sigara içen hanımlarda pasif sigara içmeye bağlı olarak akciğer kanserinin birinci sırayı işgal eden meme kanserinin önüne geçmesi oldukça düşündürücüdür. Sindirim sisteminde sigara, yemek borusu ve mide kanseri ile mide ve bilhassa on iki parmak barsağı ülserinin çıkmasından sorumlu tutulmaktadır. Sigaranın erkek ve kadın tenasül organları üzerinde etkisi ise oldukça önemlidir. Erkeklerde iktidarsızlık, erkek cinsiyet hücrelerinin hareket kabiliyetinin ve adedinin azalmasına bağlı olarak kısırlık, böbrek ve mesane kanseri; kadınlarda ise âdet bozuklukları, erken âdetten kesilme, kısırlık, böbrek, mesane ve rahim ağzı kanseri, erken yaşlanma, yüzde

21 www.toraks.org.tr; Sigaranın pasif içicilere zararı ile ilgili bk. Ataseven, s. 29.

kırışıklıklar, güzellik ve zarafetin kaybolması, hamile kadınlarda doğum sonu kanamaları, erken ve ölü doğumlar ve yeni doğanlarda kongenital kalp ve mide anomalileri, psikomotor gelişme bozuklukları, zekâ geriliği, emziren kadınlarda ise süt ifrazında azalma, bebeklerde ihtilaçlar ve ilik aylarda çocuk ölümleri ve solunum sistemi hastalıklarına temayül görülür."[22]

l) Ölümlere sebep olur

Sigara içenlerin yaklaşık % 25 i sigara nedeniyle hayatlarını erken bir dönemde kaybetmektedir. Yapılan bir araştırmaya göre 1950–1975 yılları arasında 10 milyon kişi sigaraya bağlı hastalıklar nedeniyle ölmüştür.

Her yıl yaklaşık 3 milyon insan sigaranın sebep olduğu hastalıklardan ölmektedir.

Uyuşturucular arasında en fazla hastalıklara ve ölümlere sebep olan madde sigaradır. (Sezeroğlu, s. 32; Arı, 119–125, Kaptanağası, s. 17)

Bu zararları nedeniyle pek çok ülkede belli alanlarda sigara içmek yasaklanmıştır.

m) Dumanı insanlara ve çevreye zarar verir

Sigara dumanına maruz kalanlar da risk altındadır. Dışarıya üflenen sigara dumanında zehirli gazlar dışında çok küçük parçacıklar da bulunur. Bunlar akciğerin uç bölgelerine ulaşarak zarar verir.

Kokusu çevresindeki insanlara zarar vermektedir.

İzmariti çevre kirliliğine sebep olmaktadır.

22 Ataseven, *Sigara ve İnsan Sağlığı*, s. 58–59, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

Kapalı bir ortamda kalabalık içinde sigara içilmesi hava kirliliğini ortalama 6 kat arttırır.

Sigara dumanı saçları ve elbiseleri pis kokutur.

Sigara dumanı yiyeceklerin tadını ve kokusunu bozar. Gözlerin kızarmasına, kaşınmasına ve sulanmasına neden olur.[23]

Dünya üzerinde çıkan yangınların % 70'inin sebebinin sigara izmariti, suçluların % 95'inin sigara tiryakisi olduğu belirlenmiştir. (Cumhuriyet, 05.12.1987)

1978 yılında Amerika'da yüz binden fazla çıkan yangının sigara sebebiyle çıktığı tespit edilmiştir. (Hürriyet, 08.07.1985)

Sigara için insan önce kendisi ve ailesi için sonra çevresi ve toplum için problem kaynağıdır.

Sigara içen kimse ateşi, izmariti, külü ve paketi ile topluma açık yerlerin kirleticisi ve çevre kirliliğinin baş sorumlusudur.

IV. ÜLKELER SİGARAYI YASAKLIYOR

Sigaranın bu zararlarına binaen üzerine *"Sigara sağlığa zararlıdır"* ve *"Sigara öldürür"* gibi uyarıcı yazılar yazılmaktadır. Birçok ülke kapalı alanlarda sigara içmeyi yasaklamıştır. Ülkemizde de okullar, hastaneler ve ulaşım vasıtaları olmak üzere birçok alanda sigara içmek yasaklanmıştır. Sigara içme yasağının en yaygın olduğu ülke Amerika'dır.

---

23 Sigaranın zararları ile ilgili olarak bk. http://www.webservis.gen.tr/; http://www.webservis.gen.tr/; http://www.webservis.gen.tr/; http://www.mediko.yildiz.edu.tr/sigara_birakma.htm; http://www.turkishpub.com/sigara/zararlar_hastaliklar.asp

Türkiye Büyük Millet Meclisinde 26.11.1996 tarihinde kabul edilen 4207 sayılı ***Tütün Kanununu***; umumi yerlerde sigara içilmesini, 18 yaşından küçüklere satılmasını, direkt ve endirekt reklamını yasaklamaktadır.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde 03.01.2008 tarihinde kabul edilen ve 19 Ocak 2008 tarih ve 26761 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5727 numaralı "Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun" ile 26/11/1996 tarihli ve 4207 sayılı "Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun" adı "Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmiş ve amaç maddesi şöyle belirlenmiştir: "***Bu Kanunun amacı***; kişileri ve gelecek nesilleri tütün ürünlerinin zararlarından, bunların alışkanlıklarını özendirici reklam, tanıtım ve teşvik kampanyalarından koruyucu tertip ve tedbirleri almak ve herkesin temiz hava soluyabilmesinin sağlanması yönünde düzenlemeler yapmaktır." (Kanunun tam metni eserin sonunda okuyabilirsiniz)

Bu kanuna göre tütün ürünleri;

a) Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında,

b) Koridorları dâhil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında,

c) Taksi hizmeti verenler dâhil olmak üzere karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında,

ç) Okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, özel eğitim ve öğretim kurumları dâhil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında,

d) Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde,

Tüketilemez.

Bu Kanunun uygulanmasında "***tütün ürünü***" ibaresi tüttürme, emme, çiğneme ya da buruna çekerek kullanılmak üzere üretilmiş, hammadde olarak tamamen veya kısmen tütün yaprağından imal edilmiş maddeyi ifade eder."

Kanunla sigaranın sadece içilmesi değil reklâmının yapılması da yasaklanmıştır:

(1) Tütün ürünlerinin ve üretici firmaların isim, marka veya alâmetleri kullanılarak her ne suretle olursa olsun reklâm ve tanıtımı yapılamaz. Bu ürünlerin kullanılmasını özendiren veya teşvik eden kampanyalar düzenlenemez. Tütün ürünleri üreten ve pazarlamasını yapan firmalar, her ne surette olursa olsun hiçbir etkinliğe isimlerini, amblemlerini veya ürünlerinin marka ya da işaretlerini kullanarak destek olamazlar.

(2) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların isimleri, amblemleri veya ürünlerinin marka ya da işaretleri veya bunları çağrıştıracak alâmetleri kıyafet, takı ve aksesuar olarak taşınamaz.

(3) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalara ait araçlarda bu ürünlere ilişkin markaların tanınmasını sağlayacak bir uygulamaya gidilemez.

(4) Firmalar her ne amaçla olursa olsun üretilen ve pazarlaması yapılan tütün ürünlerini bayilere veya tüketicilere, teşvik, hediye, eşantiyon, promosyon, bedelsiz veya yardım olarak dağıtamazlar.

(5) Her ne amaçla olursa olsun, tütün ürünlerinin isim, logo veya amblemleri kullanılarak bildirim yapılamaz, basın-yayın organlarına ilân verilemez.

(6) Televizyonda yayınlanan programlarda, filmlerde, dizilerde, müzik kliplerinde, reklâm ve tanıtım filmlerinde tütün ürünleri kullanılamaz, görüntülerine yer verilemez.

(7) Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünlerinin satışı yapılamaz.

(8) Tütün ürünleri ons ekiz yaşını doldurmamış kişilere satılamaz ve tüketimlerine sunulamaz.

(9) Onsekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün ürünü işletmelerinde, pazarlanmasında ve satışında istihdam edilemez.

(10) Tütün ürünleri, paket açılarak adet şeklinde veya daha küçük paketlere bölünerek satılamaz.

(11) Tütün ürünleri, yetkili satıcı olan yerlerin dışında; otomatik makinelerle, telefon, televizyon ve internet gibi elektronik ortamlarla satılamaz ve satış amacıyla kargo yoluyla taşınamaz.

(12) Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt ve benzeri atıklar çevreye atılamaz.

(13) Tütün ürünleri, onsekiz yaşını doldurmamış kişilerin doğrudan ulaşacağı ve işletme dışından görülecek şekilde satışa arz edilemez. Tütün ürünleri satış belgesi

olmaksızın ve satış belgesinde belirtilen yerin dışında satışa sunulamaz.

(14) Her türlü sakız, şeker, çerez, oyuncak, kıyafet, takı, aksesuar ve benzeri ürünler tütün ürünlerine benzeyecek veya markasını çağrıştıracak şekilde üretilemez, dağıtılamaz ve satılamaz."

Kanun tütün ürünlerinin içilmesini ve reklâmını yasakladığı gibi bu yasağı ihlal edenlere ceza da öngörmektedir.

Bütün dünyada, **31 Mayıs *sigarayı bırakma günü***, **21 Kasım** ise ***sigarasız kadın günü*** kabul edilmiştir.

Yukarıda belirtilen sigaranın olumsuz etkilerini herkes çevresinde gözlemlemiştir. Ben yakın çevremde bu gerçekleri müşahede ettim. Geçen yıl bir yeğenim sigaranın sebep olduğu akciğer kanserinden orta yaşta hayatını yitirdi. Bir başka yakınımın sigaranın sebep olduğu hastalık sebebiyle midesi tamamen alındı. Bir başka yakınımız kalp krizi geçirdi. Her ikisi de sigarayı bırakmak zorunda kaldı. Geçmişte köyümüzde sigaranın sebep olduğu bronşit-astım sebebiyle sigara içenlerin ne kadar sıkıntı çektiklerini her gün gözlemledim.

Kahvelerdeki kirli dumanın elbiselere sinen kokusunu, cadde, sokak ve parklarda onlarca sigara izmaritini görüp duruyoruz. Sigaranın ferde, aileye ve topluma verdiği zararlar gerçekten çoktur. Sebep olduğu hastalıklar için harcanan para miktarı da oldukça kabarıktır.

Sigara içenlerin yüzlerindeki solgunluk herkes tarafından fark ediliyor.

Sigaranın iş hayatına olumsuz etkisi, sigara içmenin vaktin boş yere gitmesine sebep olduğu, aile bütçesine za-

rar verdiği bilinen ve herkes tarafından kabul edilen bir gerçektir.

Bundan sonraki bölümde vereceğimiz resimler sigaranın zararını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

V. SİGARANIN DİNÎ HÜKMÜ

Sigaranın dinî hükmü konusunda üç farklı görüş vardır: (bk. Komisyon, İlmihal, II, 67; Beşer, s. 42)

1. Sigara içmek **mubahtır**.[24] Bu görüş için şu gerekçeler ileri sürülmüştür:

a) Sigaranın sağlığa bir zararı yoktur.

b) Sigara hakkında yasaklayıcı açık dinî bir hüküm mevcut değildir.

c) Eşyada asıl olan mubah oluşudur. Yüce Allah, yeryüzünde bulunan her şeyi insan için yaratmıştır. (Bakara, 2/29)

Ayet ve hadislerde sigaranın geçmemiş olması onun mubah olduğu anlamına gelmez. Hakkında nass (*ayet ve hadis*) bulunmayan her şey mubah değildir. Nitekim rakı ve votka gibi alkollü içkiler naslarda geçmediği halde kıyas yoluyla haram olduğu kabul edilmiştir. Sigaranın sağlığa zararlı olduğu günümüzde kesin olarak bilinmektedir. Dolayısıyla hakkında nass ve dinî bir hükmün bulunmadığını söylemek isabetli değildir. Ayet ve hadislerde her ne kadar sigara ismi geçmemekte ise de sigara içmenin dinen doğru olmadığını işaret eden ayet ve hadisler mevcuttur.

---

24 Mesela Abdülğanî en-Nablûsî ve İbn Abidin'inin hocası Halid Bağdadî bu görüştedir; bk. Gönenç Halil, *Sigara ve İslam*, s. 56, (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

2. Sigara içmek **mekruhtur.**[25] Bu görüşü savunanlar sigara içmenin insan sağlığına zararlı olduğunu, içilmemesi gerektiğini söylemekle birlikte haram olduğuna dair açık-seçik dinî bir delil bulunmadığını ileri sürerek "haram" yerine "harama yakın mekruh" demeyi tercih etmişlerdir. (İlmihal, II, 67-68)

3. Sigara içmek **haramdır.**[26] Sigara içmenin haram olduğu konusunda şu deliller zikredilmiştir:

1. Sigaranın Haram Oluşunun Delilleri

a) Sigara zararlıdır

Bilim adamları sigaranın ihtiva ettiği nikotinin bünyede kanserden, sinir sistemlerinde bozukluğa kadar bir dizi zarar ve hastalığa yol açtığından söz etmektedir. Sağlığın korunması ise dinî bir görevdir.

وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ "Kendinizi ellerinizle tehlikeye atmayın." (Bakara 2/195)

لَاضَرَرَ وَلَاضِرَارَ

"Ne doğrudan zarar verme ne de zarara zararla karşılık verme vardır." (İbn Mâce, Ahkâm, 17; Malik, Akdıye, 31)

Bu ayet ve hadis, kişinin hem kendisine hem de başkalarına zarar vermesini yasaklamaktadır. Sigara içen hem kendisine hem dumanı ve kokusu ile başkalarına zarar vermekte, böylece Allah ve kul hakkı ihlal etmiş olmaktadır.

---

25 Mesela imam Leknevî ve Faruk Beşer, sigara içmenin mekruh olduğu görüşündedir, Beşer, s. 52-53.

26 Mesela Şurunbilâlî ve Hayrettin Karaman bu görüştedir; bk. Gönenç, s. 57; Karaman, *Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar*, s. 46, Nesil Yayınları, İstanbul, 19

Sigara ayrıca izmariti ve dumanı ile çevre kirliliği meydana getirmektedir. Temizlik ve çevreyi korumak ise dini bir görevdir.

b) Sigara habistir

Kur'an'da temiz olan şeylerin helal, pis/habis olan şeylerin haram olduğu hükmü yer almaktadır.

وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَائِثَ

"(*Peygamber*) onlara iyi ve temiz şeyleri helal, kötü ve pis şeyleri haram kılar." (A'râf, 7/157)

Nikotiniyle içenin sağlığına, dumanı ve kokusuyla yanında bulunan insanlara, dumanı ve izmariti ile çevreye zarar vermesi açısından sigara "tayyib" değil "habis" kavramına girer.

c) Sigara içmek israftır

İsraf, malı boş yere harcamaktır. Kur'an'da şöyle buyrulmaktadır:

وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ

"Yiyiniz, içiniz, fakat israf etmeyiniz. Çünkü O, israf edenleri sevmez." (A'râf 7/31)

وَلَا تُبَذِّرْ تَبْذِيرًا إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ ۖ وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا

"Saçıp savurma. Çünkü saçıp savuranlar şeytanların kardeşleridir. Şeytan ise Rabbine karşı çok nankörlük etmiştir" buyrulmaktadır. (İsra, 17/26-27)

نَهَى النَّبِيُّ عَنْ إِضَاعَةِ الْمَالِ "Peygamber malın boşa harcanmasını yasaklamıştır." (Buharî, Zekât, 18, II, 117)

20 yaşında sigara içmeye başlayan ve 50 yıl boyunca günde bir paket sigara içen bir insanın 03.03.2007 tarihi itibarıyla sigaraya harcadığı para miktarı şöyledir:

Tekel sigarası 2. 000: 3.75 YTL x 365=1.368.75 YTL; 1.368.75 YTLx50 yıl=68.437.5 YTL

Parlement sigarası: 4.90 YTL x 365= 1. 788. 5 YTL

1.788.5 YTL x 50 yıl = 89. 425 YTL

ç) Sigara içmek kul hakkını ihlaldir

Aile reisi erkekler eşinin, çocuklarının ve aile fertlerinin nafakalarını karşılamakla yükümlüdür.

وَالْوَالِدَاتُ يُرْضِعْنَ اَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ لِمَنْ اَرَادَ اَنْ يُتِمَّ الرَّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ

"Emzirmeyi tamamlamak isteyenler için- anneler çocuklarını iki tam yıl emzirirler. Onların *(annelerin)* yiyeceği, giyeceği, örfe uygun olarak babaya aittir." (Bakara, 2/233)

Böyle bir malî yükümlülük altında bulunan kimselerin nafaka yükümlülüğünü aksatacak şekilde sigaraya para vermesi de dinî olduğu kadar insanî ve ahlâkî açıdan da kabul edilemez bir durumdur.

d) Kokusu insanlara zarar vermektedir

Sigaranın rahatsızlık verecek düzeyde kokusu vardır. Bunu sigara içmeyenler daha çok hissederler. Sigara, sigara içen kişinin ağzında koktuğu gibi bu koku, sigara dumanı etkisinde bulunan eşyaya da sinmektedir. Peygamber efendimiz, soğan sarımsak gibi kokusu bulunan gıdaları yiyen kimsenin, koku gidinceye kadar mescide gelmemelerini söylemiştir:

مَنْ اَكَلَ مِنْ هٰذِهِ الشَّجَرَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسَاجِدَنَا وَلَا يُؤْذِينَا بِرِيحِ الثُّومِ

"Kim sarımsak ve benzeri kokusu olan bir şey yerse mescidimize yaklaşmasın, sarımsağın kokusuyla bize eziyet etmesin." (Müslim, Mesâcid, 71)

مَنْ اَكَلَ مِنْ هٰذِهِ الْبَقْلَةِ فَلَا يَقْرَبَنَّ مَسَاجِدَنَا حَتَّى يَذْهَبَ رِيحُهَا

"Kim soğan, sarımsak gibi kokusu olan bir sebze yerse kokusu gidinceye kadar mescidimize yaklaşmasın." (Müslim, Mesâcid, 69)

Sigaranın kokusu soğan ve sarımsak kokusundan daha çok eziyet vermektedir. Hâlbuki soğan ve sarımsak gıdadır, sigaranın ise hiç gıda değeri yoktur. Dolayısıyla sigara içen kimselerin sigara kokusuyla çevresindekilere eziyet etmeleri dinen doğru değildir, kul hakkı üstlenmektir.[27] Müminlere eziyet etmek zulümdür, günahtır. (bk. Ahzâb, 33/58)

e) Sigara içmek abesle meşgul olmaktır

Sigara, içene ve topluma dünyevî ve uhrevî herhangi bir yarar sağlamaz. Dolayısıyla sigara içen kimse, vaktini boşa harcamış ve yararsız bir şeyle meşgul olmuş olur. Hâlbuki yüce Allah insanı boş yere yaratmamıştır. (Müminûn, 23/115) Sigara içmek, insanın yaratılış gayesi olan kulluk görevi (Zâriyât, 51/56) ile de bağdaşmaz. Şu hadis de sigaranın içilmemesi gerektiğini ifade eder:

---

27 Geniş bilgi için bk. *Hicran Göze, İçkinin Kokusu, Sigaranın Dumanı ve Kadın*, s. 3-7, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1994.

إِنَّ الْحَلَالَ بَيِّنٌ وَ إِنَّ الْحَرَامَ بَيِّنٌ وَبَيْنَهُمَا مُشْتَبِهَاتٌ لَا يَعْلَمُهُنَّ كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ فَمَنِ اتَّقَى الشُّبُهَاتِ اسْتَبْرَأَ لِدِينِهِ وَعِرْضِهِ وَمَنْ وَقَعَ فِي الشُّبُهَاتِ وَقَعَ فِي الْحَرَامِ كَالرَّاعِي يَرْعَى حَوْلَ الْحِمَى يُوشِكُ أَنْ يَرْتَعَ فِيهِ أَلَا وَ إِنَّ لِكُلِّ مَلِكٍ حِمًى أَلَا وَ إِنَّ حِمَى اللهِ مَحَارِمُهُ

"Muhakkak ki, haramlar apaçık bellidir, helâller de apaçık bellidir. Bu ikisi arasında (*haram veya helâl olduğu*) şüpheli olanlar vardır. İnsanlardan çoğu bunları bilmez. Bu durumda, kim şüpheli şeylerden kaçınırsa, dinini de, ırzını da korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere dalarsa harama düşmüş olur, tıpkı koruluğun etrafında sürüsünü otlatan çoban gibi ki, her an koruluğa düşebilecek durumdadır. Haberiniz olsun, her melikin bir koruluğu vardır, Allah'ın koruluğu da haramlardır." (Müslim, Müsâkât 107, II, 1219–1220; Buharî, İman 39, I, 19)

2. Sigara Hakkında Din Bilginlerinin Görüşü

Sigaranın hükmü ile ilgili olarak eski Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. **Ali Bardakoğlu**'nun da bulunduğu bir heyetin hazırladığı "*İlmihal*" adlı eserde şöyle denilmektedir:

"Hem içene hem de o ortamda bulunan şahıslara ve çevreye verdiği zararlar, israf ve hakların ihlâline yol açabileceğinin kuvvetle muhtemel olması dikkate alınarak, sigara içmenin kural olarak dinen "***harama yakın mekruh***" sayılması gerekir. Ancak bedene verdiği zarar ilmen ve tıbben açıklık ve kesinlik kazanmışsa, açık bir israfa ve kişinin nafaka yükümlülüğünü etkileyip aile fertlerinin ve bakmakla yükümlü bulunduğu kimselerin nafakasını kısmasına yol açıyorsa, zorunlu harcamalardan ve aslî ihti-

yaçlarından bile fedakârlık yapmaya zorluyorsa, o takdirde sigara içmenin dinen de "***haram***" olduğu söylenebilir. Nargile ve enfiye gibi alışkanlıklar da bu çerçevede değerlendirilebilir." (İlmihal, II, 69)

Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi emekli hocalarından Prof. Dr. **Hayretten Karaman**; "*Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar*" adlı eserinde "sigara içmek haramdır" diyenlerin delillerini (zarar, israf ve nafaka yükümlülüğü) zikrettikten sonra; "Bu üç sebepten birisinin gerçekleştiği yer, zaman ve durumda sigara içmek haramdır. Bunlar gerçekleşmez ise mekruhtur" demiştir. (Karaman, s. 46)

Dr. Abdullah **Nasih Ulvan**, "*Terbiyetü'l-Evlad Fi'l-İslam*" adlı eserinde sigaranın cana, mala, akla zarar verdiğini, bunlardan sakınılması gerektiğini ayet ve hadislerden deliller zikrettikten sonra;

"Sigara zararı tespit edilmiş keyif vericilerden biridir, gerçekten habis grubuna girmektedir." "Bu naslar gerek lafzıyla, gerek manasıyla sigara içmenin **haram olduğuna kuvvetle delalet etmektedir. Bu itibarla sigara içmekten sakınmak farzdır**" demiştir.[28]

Din İşleri Yüksek Kurulu Üyesi **Mehmet Keskin**, "*İslam İlmihali*" adlı eserinde, sigaranın zararlarını anlattıktan sonra şu kanaati dile getirmiştir: Faydalı olan her şey meşru, zararlı olan her şey haramdır. Bu kurala delil olarak şu ayet ve hadisleri zikretmiştir:

يَسْـَٔلُونَكَ مَاذَآ أُحِلَّ لَهُمْ ۖ قُلْ أُحِلَّ لَكُمُ الطَّيِّبَٰتُ

28 I, 242–244, Çeviri, Celal Yıldırım, 3. baskı Uysal Kitabevi, Konya, 1981.

"(*Ey Peygamber*!) Sana, kendilerine nelerin helal kılındığını soruyorlar. De ki: Size temiz ve hoş olan şeyler helal kılındı." (Mâide 5/4)

وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ الْخَبَآئِثَ

"(*Peygamber*,) onlara iyi ve temiz şeyleri helal, kötü ve pis şeyleri haram kılar." (A'râf, 7/157)

Sigaranın zararlı bir madde olduğu; müşahede, tecrübe ve tabiplerin açıklamalarıyla sabittir. İnsan sağlığına zararlı olan maddelerin kullanılmasını, dinimiz kesin olarak haram saymaktadır.

Diyanet İşleri Başkanlığı İstanbul Haseki Eğitim Merkezi eski hocalarından **Halil Gönenç** sigaranın dinî hükmü ile ilgili şu değerlendirmeyi yapmıştır: "Sigaranın zararı kesin ve umumi olarak tıbben sabit ise dinen de haramdır. İçilmesi caiz değildir. Aksi takdirde haramdır diyemeyiz. Çünkü bu gibi şeylerde nass varit olmadığı takdirde menfaat ve zarara bakılır. Şayet bir şeyde menfaat var ise veya zararsız ise helaldir, zararlı ise haramdır." (Gönenç, s. 57)

Sigaranın zararlı olduğu çağımızda tıp otoritelerince kesin olarak tespit edildiği gibi günlük hayatta da sigaranın zararları sigara içenlerde açık-seçik görülmektedir.

Dini İşleri Yüksek Kurulu konu ile ilgili sorulan sorulara şöyle cevaplar vermektedir:

"Sigara içmenin gırtlak ve akciğer kanseri başta olmak üzere birçok hastalığa yol açtığı bilinmektedir. Dinimiz kişinin kendisine ve başkasına zarar vermesini, ezada bulunmasını ve israf haram kılmıştır. Bazı âlimler içene ve dumanını teneffüs eden herkese zararlı olan sigaranın

israf, eza ve fena kokusunu da dikkate alarak "***haram***" olduğunu söylemişlerdir. Hakkında açık bir yasaklayıcı bir hüküm bulunmadığını ifade eden bazı âlimler ise sigarayı "mekruh" görmüşlerdir. Bu itibarla sigara içmenin "***tahrimen mekruh***" olduğunda şüphe yoktur.

"***Tahrimen mekruh***" ise zannî bir delil ile kesin olarak yapılmaması istenen şeydir. Bu yasak aslında haram gibi yapılmaması kesin ve bağlayıcı olarak istenmiştir. Ancak bu talep haber-i vahit gibi sübut bakımından kesin olmayan bir delile dayandığından veya delaletindeki bir kapalılıktan dolayı haramlığı kesin olarak sabit olmamıştır. Bu sebeple Hanefilerin açıklamış oldukları bu mekruh türüne "***amelî haram***" da denilmiştir. Yani bu davranışların yapılması haram hükmündedir. Bunları işlemek haram bir fiili işlemek gibi günah ve kınamayı, bunlardan uzak durmak ise övülmeyi ve sevabı gerektirir."

Hak dinin temel amaçlarından birinin sağlığı korumak olduğuna ve sigaranın da insan sağlığına zarar verdiğine göre sigaranın ***helal olmadığı*** konusunda tereddüt yoktur. Hükmünün, ***tahrimen mekruh*** veya ***haram*** olarak ifade edilmesi neticeyi değiştirmez. Her halükarda sigaranın içilmemesi gerekir. Kur'an'ın indiği dönemde sigara olsa idi herhalde Peygamberimiz ümmetine sigara içilmesini tavsiye etmezdi.

Sigara içen sağlığına ve çevresine zarar vermiş, parasını israf etmiş, vaktini boşa harcamış, dünya ve ahirette faydası olmayan boş ve abes bir şeyle meşgul olmuş olur. Yüce Allah Kur'an'da müminleri;

وَالَّذِينَ هُمْ عَنِ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ

"*Kurtuluşa eren* müminler, faydasız ve boş şeylerden ve sözlerden yüz çeviren kimseler." (Müminûn, 23/3) olarak nitelemiştir.

T.C.
BAŞBAKANLIK
DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI

Sayı : B.02.1.DIB.0.10.105-
Konu : Dini Soru

17.04.2007 * 0472

Sayın Muhammed SALİH
Mercimek Sk. No.17/7 Etlik
K.Ören/ANKARA

İlgi : 10.04.2007 tarihli dilekçe.

Sigara içmenin gırtlak ve akciğer kanseri başta olmak üzere birçok hastalığa yol açtığı bilinmektedir. Dinimiz, kişinin kendisine ve başkalarına zarar vermesini, ezada bulunmasını ve israfı haram kılmıştır. Bazı İslâm bilginleri; içene ve dumanını teneffüs eden herkese zararlı olan sigaranın israf, eza ve fena kokusunu da dikkate alarak haram olduğunu söylemişlerdir.

Bazı İslâm bilginlerine göre ise hakkında açık ve kesin bir yasaklayıcı hüküm bulunmayan sigara tahrimen (harama yakın) mekruh, diğer bir ifade ile ameli haramdır.

Bilgilerini rica ederim.

Dr. Mustafa ŞAHİN
Başkan a.
Din İşleri Yüksek Kurulu Başkanı

3. Sağlığı Korumak Dini Bir Görevdir

Sağlığı korumak dini bir görevdir. Çünkü sağlık olmadan dini görevler hakkıyla yerine getirilemez. Sigara içenler sağlığını korumamaktadırlar. Peygamberimiz (s.a.s.)

نِعْمَتَانِ مَغْبُونٌ فِيهِمَا كَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ الصِّحَّةُ وَالْفَرَاغُ

"İki nimet vardır ki insanların çoğu bu konuda aldanmıştır: Sağlık ve boş zaman." (Tirmizî, Zühd, 1)

Sigara içerek kendisine, ailesine, topluma ve çevreye zarar veren insan ahirette bunun hesabını verecektir:

لَا تَزُولُ قَدَمَا عَبْدٍ يَوْمَ الْقِيَامَةِ حَتَّى يُسْئَلَ عَنْ عُمْرِهِ فِيمَ اَفْنَاهُ وَ عَنْ عِلْمِهِ فِيمَ فَعَلَ وَ عَنْ مَالِهِ مِنْ اَيْنَ اِكْتَسَبَهُ وَ فِيمَ اَنْفَقَهُ وَ عَنْ جِسْمِهِ فِيمَ اَبْلَاهُ

"Kıyamet günü insan, beş şeyden sorulmadıkça bırakılmayacaktır:

1. Ömrünü nerede tükettiğinden,
2. İlmi ile amel edip etmediğinden,
3. Malını nereden kazandığından,
4. Malını nereye harcadığından,
5. Bedenini nerede yıprattığından." (Tirmizî, Kıyamet, 1)

Sigaranın zararlarından kurtulmanın yolu sigarayı bırakmaktır. Türkiye'de görülen kanserlerin yüzde 75-80'inin dengeli beslenme ile önlenebileceğini söyleyen Hacettepe Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ayşe Baysal, dengeli ve doğru beslenme için 17 madde önermiş, bunların **birinci** sırasında bol yeşillik, domates ve turunçgillerin yenilmesini, **ikinci** sırada sigara içilmemesini zikretmiştir.[29]

VI. SİGARA NASIL BIRAKILIR?

Sigara içen insanlar nikotin bağımlısıdır. Bağımlılıktan kurtulmak kolay değildir. Ancak sigaranın zararını ve dini

29 http://www.saglik info.com/NETGAZETE/haber3.asp#top

hükmünü bilenler azim ve sebat göstererek sigarayı bırakabiliriler. Sigarayı bırakan nice insanları biliyoruz. Kimi insanlar kendi iradeleri ile sigarayı bırakıyorlar, kimileri de bırakmak zorunda kalıyor. En iyisi bırakmak zorunda kalmadan sigarayı bırakmaktır. (bk. Özyazıcı, s. 151-158)

1. Sigara Bırakmada Genel İlkeler

a) Sigarayı bırakmaya karar vermek

b) İrade ve nefse hâkim olmak

c) Tedricen veya birden bırakmak

d) Gerektiğinde doktor desteği almak

e) Sigaralı ortamdan uzak durmak

f) Sağlığı korumanın farz olduğu bilincinde olmak

g) Sabırlı olmak

h) Sigarayı bıraktıktan sonra kilo almamak için sebze ağırlıklı beslenmek.

Hekimler, sigara ile mücadele dernekleri ve siteler[30] sigara bırakmanın birçok yöntemini gösteriyorlar. Bunlardan bazılarını zikredebiliriz:

2. Sigarayı Bırakma Programları

Sigarayı bırakmanın en emin ve kestirme yöntemi aniden bırakmaktır. Bu konuda sabırlı olmanız ve sağlığınızı düşünerek iradenizi kullanmanız en iyi yardımcınız olacaktır.

30 Mesela http://www.sigarayibirak.com; http://www.globalce ltd.com/mep/Sigara6.htm

Sigarayı bırakmak için şu yöntemler kullanılabilir.

a) Birinci yöntem

Amerikan Hastanesi Göğüs Hastalıkları Departman Şefi Prof. Dr. Levent Tabak, sigarayı kendi kendine bırakmak isteyenlere şu pratik önerileri vermiştir:

"Sigara içenler ortalama 5 ile 7 defa sigarayı bırakmayı denedikten sonra başarılı olurlar. Geçmişteki bırakma denemelerinizi bir başarısızlık olarak görmektense her denemeden öğrendiğiniz bir sonraki denemenizde size yardımcı olabilecek noktalara odaklanın. Örneğin niçin tekrar başladığınızı gözden geçirip bir dahaki denemenizde tekrar başlamamak için bu konuda önlemler alın.

Sigarayı içmeyi tamamen bırakınca bol miktarda su ve düşük kalorili içecekler tüketin. Şekerli ve yağlı yiyeceklerden daha az tüketmeye çalışın.

Yeterince uyumaya ve dinlenmeye dikkat edin.

Yürümek gibi düzenli olarak ve kolayca uygulayabileceğiniz bir egzersiz programına başlayın.

Boş kalmaktan kaçının.

Canınız aşırı derecede sigara içmek istediğinizde başka bir aktivite ile meşgul olun.

Derin ve yavaş nefes alarak rahatlamaya çalışın.

Günlük hayatın getirdiği stresi azaltmak için bir hobi edinmek gibi yeni alternatifler bulun.

Sigarayı başarılı bir şekilde bırakan kişilerin ortak özelliği, sigara içmenin yerine keyif aldıkları başka bir aktivite koyabilmeleridir.

Eğer sigarayı bırakmak için yardıma ihtiyacınız olduğunu düşünüyorsanız, örneğin nikotin yoksunluk belirtileri dediğimiz gerginlik, yoğunlaşma güçlüğü, sinirlilik, çökkünlük ve huzursuzluk gibi sorunları yoğun yaşıyorsanız bu konuda bilgili bir uzmanla görüşün." (Posta Gazetesi, 27.02. 2007)

b) İkinci yöntem

Nezle, grip, soğuk algınlığı ve mide rahatsızlığı olduğu zaman çoğu insanda tiryaki de olsa sigara içme isteği azalır. Bu durum sigarayı bırakmak için bir fırsat olarak alabilirsiniz.

Ramazan ayı sigarayı bırakmak için en iyi fırsattır. Gündüzleri oruç tutulduğu için zorunlu olarak sigara içilmemektedir. Birkaç gün sabredip akşam olunca da sigara içmezseniz, sigara içmeyi bırakabilirsiniz.

Spor, sigaranın yerini tutabilecek en iyi şeydir. Spordan sonraki tatlı yorgunluk içindeki bir bedenle sigara içmek hiç çekici gelmeyecektir. Bu nedenle tenis oynayarak, koşarak veya başka bir spor ile meşgul olunabilir. Bu etkinliklere sigarayı bırakmanın ilk günü başlarsanız çok daha iyi olur. Kendinize bir jimnastik kitabı alıp içindekileri evinizde kendi başınıza da uygulayabilirisiniz.

Sigarayı bırakmayı bir işkence gibi görmeyin. Sigara içmeyi bıraktığınız ilk günler bir parça rahatsızlık duyabilirsiniz. **Örneğin ciğerler temizlenmeye başladığı için birkaç gün öksürük şiddeti ve balgam artabilir.** Eğer bu şikâyetler sizi endişelendiriyor ise doktorunuza danışıp ayrıntılı bilgi alın.

c) Üçüncü yöntem

Sigarayı bırakmak için bir tarih belirleyin.

Önceden sigarayı bırakmak için bir tarih belirlemek herhangi bir gün ani bir kararla bırakmaya kalkışmaktan daha başarılı sonuç verir.

Sigar bırakma tarihi belirlemek, size girişiminiz için plan yapabilme imkânı verir. Başarılı olmanız, sigarayı bırakma sürecine iyi hazırlık yapmanıza bağlıdır.

Sigarayı bırakmak için sizin için anlamı olan bir gün seçmek daha etkilidir. Mesela bu gün; kendinizin, eşiniz veya çocuğunuzun doğum günü, ayın ilk günü, Ramazan ayının ilk günü veya önemli bir toplantı günü olabilir.

Bu gün, hayatınızın en önemli günüdür.

Ailenize ve arkadaşlarınıza bu kararınızı anlatın. Onlardan destek isteyin.

Sigarayı bırakma nedenlerinizi bir kâğıda yazın ve bir kopyasını her gün görebileceğiniz bir yere, örneğin buzdolabının üzerine asın.

Bırakma tarihine hazırlık

Sigarayı bırakmaya başlamadan önce şu hazırlıkları yapın:

Bazı alışkanlıklarınızı değiştirin, mesela işe farklı bir yoldan gidin, farklı bir müzik veya radyo istasyonu dinleyin.

Evinizdeki, çalışma odanızdaki, iş yerinizdeki bütün sigaralarınızı, çakmakları, kül tablalarını ve size sigaraya hatırlatacak her şeyi atın.

Kesinlikle sigara satın almayın

Elbiselerinizi yıkayın veya kuru temizlemeye verin.

Arabanızı temizletip sigara kokusunu unutturmak için güzel bir koku yerleştirin.

Nikotini vücudunuzdan atabilmek için bol su içmeye başlayın.

Ellerinizi meşgul etmek için resim çizin, gazete okuyun, bulmaca çözün ve en önemlisi de spora başlayın.

Günde yaklaşık 1 saat orta tempoda yürüyüş yapın.

Sinirlendiğiniz, strese girdiğiniz dönemlerde rahatlamaya çalışın, gezin, müzik dinleyin.

Yemeklerden sonra dişinizi fırçalayın.

Akşam yemeklerinden sonra kahve yerine meyveli ve bitkisel kokulu çaylar için.

Normalde sigaraya harcayacağınız parayı biriktirmek için bir kumbara alın. (http://www.sigarayibirak.com)

Sigara için harcanmayan paralarla kendiniz, aileniz ve özellikle çocuklarınız için özel bir şeyler alın.

Kendinizi sürekli ödüllendirin.

Sigarayı bırakmaya çalıştığınızda vücudunuz hem fiziksel olarak nikotinin eksikliğine reaksiyon gösterir, hem de bir yandan psikolojik olarak alışkanlıklardan kurtulmakla yüz yüze kalabilirsiniz. Sigarayı bırakan insan belirli bir süre ***depresyon***, ***sinir bozukluğu***, ***kızgınlık***, ***hassasiyet***, ***uyuma güçlüğü***, ***yoğunlaşma bozukluğu***, ***baş ağrısı***, ***yorgunluk*** ve ***iştah artışı*** ile karşılaşabilir. Bunlara belirli bir süre katlanmanız gerekir.

3. Sigarayı Bırakmanın Yararları

Sigarayı bıraktığınız andan itibaren kalp hastalık riskleri azalacaktır. Kalp hastalığı belirtileriniz başlamadan önce sigarayı bırakmış olmanız önemlidir. Kalp hastalığınız bir defa ortaya çıkar ve ondan sonra sigarayı bırakırsanız, kalp krizi geçirme riskiniz azalsa bile sigara içmeyen kişilerin seviyesine düşmez. Sigarayı bırakmak için kalp hastalığının çıkmasını beklemeyin, vaktiniz varken sigarayı bırakın.

Sigarayı bırakırsanız; koklama ve tat alma hissiniz artar. Kendinizi daha zinde hissedersiniz. Sağlığınıza kavuşursunuz.

Sigarayı bırakanlarda kalp hastalıkları, felç, kanser, amfizem veya bronşit gibi akciğer hastalıklarına yakalanma ve sağlıksız bebek sahibi olma riskiniz azalır.

Sigaranın bırakılması halinde sağlıklı bir hayat şansınız artar ve ilerleyen dönemlerde sigaranın elbise, saç ve nefeste meydana getirdiği kötü koku kaybolur.

Sigarının bırakılmasıyla yaşam kalitesi yükselir.

Sigaranın dumanıyla, arkadaşlarınızın kalp ve akciğer hastalıklarına, ailenizin özellikle çocuklarınızın grip, soğuk algınlığı ve astıma yakalanmalarına neden olmazsınız. En önemlisi de kendi hayatınızı kurtarırsınız.

Sigarayı bıraktıktan 20 dakika sonra kan basıncınız ve nabzınız düşer.

8 saat içinde kanınızdaki karbon monoksit düşer, oksijen normal seviyesine doğru yükselir, nikotin hızla düşer.

72 saat sonra akciğerin kapasitesi yükselir.

3-5 yıl içersinde kalp kriz riskiniz sigara içmeyenlerin seviyesine gelir.

10 yıl içinde akciğer kanserine yakalanma riskiniz, sigara içmeyenlerine seviyesine gelir. (Özyazıcı, s. 149)

Sigarayı bıraktıktan yirmi dakika sonra, tansiyon normale döner. Bir gün sonra, kalp krizi riski azalmaya başlar. İki gün sonra, nikotin vücuttan atılmaya başlar. İki hafta sonra, spor yapmak kolaylaşır. Bir ay sonra, ciğer kapasitesi %30 artar. Bir yıl sonra, kalp krizi riski %50 azalır. Üç yıl sonra, kalp krizi riski hiç sigara içmemiş insanlarla aynı olur. (http://tosmoking.blogcu.com)

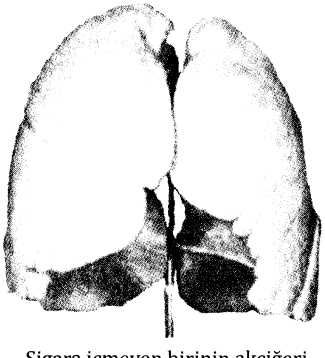

Sigara içmeyen birinin akciğeri

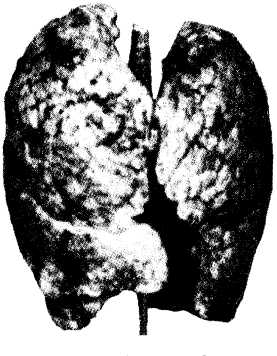

Sigara içen birinin akciğeri

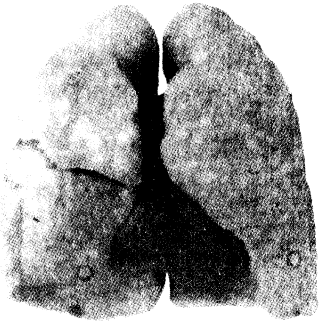

Sigara içmeyen insanın akciğeri

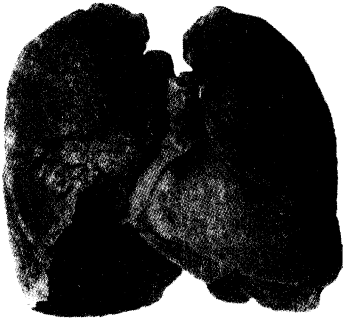

Sigara içen insanın akciğeri

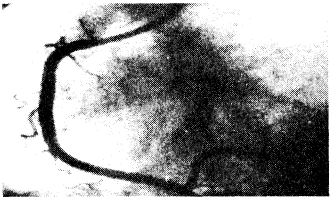

Sigara içmeyen birinin koroner damarı görülmektedir. Burada damar çok düzgündür

Sigara içen birinin koroner damarı görülmektedir. Burada aortun yapısı oldukça bozulmuş, orta kesimde bir tıkanma meydana gelmiştir.

Sigara içenin akciğeri

Akciğer grafisi

Normal

Kronik obstrüktif akciğer hastalığı

Sigara içen insanın akciğer filmi

İKİNCİ BÖLÜM

ALKOLLÜ İÇKİLER

كُلُّ شَرَابٍ مُسْكِرٍ حَرَامٌ

"Sarhoşluk veren her içecek haramdır."

(Müslim, Eşribe 68-69)

GİRİŞ

Alkollü içkilerin tarihi çok eskidir. Nefsine ve şeytana uyan, gerçeklerden kaçmak isteyen insanlar, düşünme melekelerini durduracak ve hayal dünyasını açacak içkiler üretmişler ve kullanmışlardır. Peygamberler, dünya ve ahirette insana faydası bulunmayan bu kötü alışkanlıkla mücadele etmişlerdir.

İnsanlar içkilerin zararlarını fert, aile ve toplum hayatında görmüş, içki ile mücadeleye başlamıştır. Mesela Amerika 1919 yılında alkollü içkilerin üretilmesini ve içilmesini yasaklamış, ancak bu yasak uygulanamadığı için 1933 yılında kaldırılmıştır. (Özyazıcı, s. 16)

I. TANIMI

"Alkol" kelimesi göze sürme çekmek anlamındaki "k-h-l" kelimesinden türemiştir. "el-kühl" göze sürme çekmek ve sürme demektir. Bu kökten gelen ***el-kühûl-*** الكحول kelimesi ise alkol ve ispirto demektir. Alkol, batı dillerine Arapça'dan geçmiştir.

"Alkollü içki"; tahıl ve meyvelerin mayalandırılması ile elde edilen ve sarhoşluk veren içkidir. "Alkol", anestetik yani uyuşturucu, alışkanlık ve bağımlılık yapan bir maddedir. İçinde birçok kimyevî madde vardır. En önemlisi "**etil alkol**" denilen zararlı maddedir. Bu madde kimyasal

olarak "**etanol**" yaygın olarak "hububat ispirtosu" olarak bilinir. **Etanol** ilaç ya da sakinleştirici olarak da kullanılır. Kullanımı ve satışı pek çok ülkede kanunlarla kontrol altına alınmıştır. **Etanol**, alkollü içeceklerin etkin katkı maddesidir. Çoğunlukla mayalanma yöntemi ile elde edilir. Alkol üretmek amacıyla mayanın kültürlendirilmesi işlemine ***mayalama*** denir. ***Mayalanma*** bazı maya çeşitlerinin etkisi ile karbonhidratların oksijensiz ortamda alkole dönüşmesidir.

Alkollü içkilerdeki diğer madde "**metil alkol**"dür. Bu madde kimyasal olarak "**metanol**", halk arasında "odun ispirtosu" olarak bilinir. "**Metil alkol**", öldürücü bir zehirdir, az miktarı bile körlüğe ve ölüme sebep olur.

Alkollü içkiler, şeker ya da nişasta içeren ürünlerin fermente edilmesi ile elde edilen az alkollü içkilerle, az alkollü içkilerin damıtılması yöntemiyle üretilen yüksek alkollü içkilerden oluşur.[1]

İçkide sarhoşluk veren madde "**etil alkol**"dür. Bu alkol, şekerin mayalanması sonucunda elde edilir. Mesela;

Bira, çimlenmiş arpanın,

Şarap ve **konyak**, üzüm suyunun,

Cin, ardıç otunun,

Rakı, üzüm ve incir ezmesinin,

Likör, değişik meyvelerin,

Viski, çimlenmiş hububatın,

Votka, patatesin mayalanması ile elde edilir.

1 bk. Atabek Erdal, *Alkol ve İnsan*, s. 47, 52, 53; Kelebek Yayınları, ikinci baskı, İstanbul, tarihsiz; http:// www.tr.wikipedia.org/wiki

Alkollü içkilerin yapımında çavdar, mısır, buğday, pirinç, armut, elma, şekerkamışı, erik ve kaktüs meyvesi suyu, bal, patates, tahıl ve süt kullanılmaktadır.

Sarhoşluk veren **etil alkol** içkilerde farklı oranlarda bulunur. Mesela

Birada % 5–7,

Şarapta % 15–20,

Cin, likör ve **rakı**da % 45–50,

Votka ve **viskide** % 65–70 nispetinde **etil alkol** bulunur.

İçkiler alkol, şekerli madde ve su dışında lezzet verici ve renklendirici maddeler de içerir, ancak mineral, vitamin, protein ve yağ gibi vücuda faydalı maddeler bulunmaz, bu sebeple içkilerin besleme değeri yoktur. (Özyazıcı, s. 21–24, 27; Kılıç, 23-25)

II. ALKOLÜN TARİHÇESİ

Alkolün tarihi, neredeyse insanlık tarihi kadar eskidir.[2] İnsanlığın yerleşik hayata geçmesiyle alkol üretimi de başlamıştır. İlk bira bundan 8 bin yıl önce Mezopotamyalıların arpayı ekmek yapmak için ıslah etmesiyle yapılmıştır. Sümerlerin 6 bin yıl önce Batı İran ve Anadolu'da bira ve şarap içtiği bilinmektedir. Daha sonra fermente edilmiş meyve, tahıl ve baldan alkollü içkiler üretilmiştir. Alkolün icat edilmesiyle birlikte, alkol alışkanlığı ve bağımlılığı da ortaya çıkmıştır.

2 bk. Kılıç Ömer, *Tıp ve İslam Gözüyle Alkol*, s. 21, İzmir, 1965.

Alkol alışkanlığının bir hastalık olarak kabul edilmesi eski çağlara dayanmaktadır. Roma filozofu Seneca, alkolizmi bir akıl hastalığı olarak tanımlamıştır.

Alkollü içki alışkanlığına "Alkolizm" denir. "**Alkolizm**" terimi, ilk defa İsveçli hekim **Magnus Huss** tarafından, "**Alcoholismus Chronicus**" (1849) isimli makalede kullanılmıştır. Bu makalenin ardından, **"kronik alkolizm"** tıbbi bir terim haline gelmiş ve bir hastalık olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Günümüzde alkolizm tedavi edilebilmektedir. (http: // www.alkol.gen.tr)

Her türlü alkollü içki içmeyi miktarı ne olursa olsun alışkanlık haline getiren kimselere **alkolik** denir.[3]

III. ALKOLÜN İNSANA ETKİSİ

Alkol süratle eriyen bir maddedir. İçki içilir içilmez bir kısmı ağızda dil ve diş etleri arasından, % 20'si mideden, % 80'i ince barsaklardan doğrudan emilir ve süratle kana karışır. Kana karışan alkol kısa zamanda dolaşım sistemi vasıtasıyla bütün organlara ve beyne gider ve beyin faaliyetlerine zarar verir. Kana karışan alkolün az bir kısmı (% 5'i) akciğer, böbrek ve deriden atılır, geri kalanı karaciğerde yanar. (Özyazıcı, s. 51) Alkolün % 10'u vücutta kalır. (Atabek, s. 56)

Bir kadeh içki içen insanın vücudundaki bütün hücreleri zarar görür.

Kana karışan alkol miktarına göre, beyinin çalışmasını yavaşlatır. İçki içen kişinin kanına karışan alkol miktarı,

3 Bira ve Alkolizm Raporu, s. 2, 45. Türkiye Yeşilay Cemiyeti, İstanbul, 1983; Köknal Özcan, Bağımlılık, *Alkol ve Madde Bağımlılığı*, s. 168–169; Altın Kitaplar Yayınevi İstanbul, 1998.

alkol kana karıştıktan sonra, hiçbir yiyecek ya da içecek onun etkisini azaltamaz. Bazen meyve şekeri, alkolün kandan dışarı atılımını hızlandırabilir ve böylece etkisi daha kısa sürer.

Kandaki alkol nispeti % 0,05 (on binde beş) ise önce zihnî faaliyetlere zarar verir. Bu kimse matematik hesaplarını yanlış yapar, kararları ve hükümleri hatalıdır, dikkati zayıflamış, hafızası bozulmuş, utanma duygusu azalmıştır. (Özyazıcı, 59)

Kandaki alkol yüzdesi % 0,1 (*binde bir*) olunca beynin alt kısmına ve arkadaki motor merkezlere ve beyinciğe tesir eder, kasların düzenli çalışmasını bozar. Bu sebeple alkol alıp sarhoş olan insanlar, yalpalayarak yürürler, dengelerini sağlamada ve yürümede sıkıntı çekerler, anlamsız konuşurlar, utanılacak hareketlerde bulunurlar, hatalı kararlar verirler, akıl melekesini kullanamaz ve sağlıklı düşünemezler, bu yüzden anlamsız ve kendi aleyhlerine söz söyleyebilir ve davranışta bulunabilirler. Suç işleyebilir, kavga edebilir, eşine, çocuklarına ve çevresine zarar verebilirler. Ne yaptıklarını bilemezler, otomobil kullanırlarsa kaza yapabilirler.

Kandaki alkol oranı binde beş veya daha fazla olursa alkol beyin sapına tesir eder. Solunum felç olur, kalp durur. Kişi alkol zehirlenmesinden ölür gider. (Özyazıcı, s. 59–60)

Alkolün zararları sayılamayacak kadar çoktur.

Alkollü içki içenler, kendilerine, ailesine ve çevrelerine, toplumun temel değerlerine, ülke ekonomisine zarar verirler. Alkolün verdiği zararları şöyle özetleyebiliriz. (Sılay, s. 38–39–45)

1. İçkinin İçene Zararları

Alkollü içecekler, insanın bedenine ve organlarına zarar verir ve birçok hastalığın oluşmasına ve gelişmesine sebep olur. Alkolün sebep olduğu hastalıklar şunlardır:

Göğüs, mide, kalın barsak, yemek borusu, dudak, yutak, gırtlak, ağız boğuşluğu, tiroid ve karaciğer kanseri,

Yemek borusu iltihaplanması,

Kronik gastrit ve ülser,

Bağırsak ve pankreas iltihabı,

Karaciğer yağlanması ve harap olması,

Siroz,

Beyin hücrelerinde tahribat ve hücre ölümü,

Sinir iltihabı ve sinir bozukluğu,

Kalp büyümesi,

Kalp, kalp kası ve nabız düzeni bozukluğu,

Kansızlık ve kan yağlanması,

Adale bozukluğu,

Şeker hastalığı,

Yüksek tansiyon,

Hazım zorluğu,

Pıhtılaşma sağlayan hücrelerde azalma,

Zatürree ve sarılık,

Merkezi sinir sistemi bozuklukları,

Sindirim sistemi bozuklukları,

Solunum yolları ve akciğer hastalıkları,

Görme siniri bozukluğu,

Akciğer veremi,

Beyin damarlarındaki kanamalara bağlı felçler,

Beslenme bozukluğu,

Bunama ve kişilik bozukluğu,

Cinsî istikrarsızlık,

Akıl ve ruh hastalıkları.

Zikredilen bu hastalıklara yakalanma içki içenlerde içmeyenlere göre daha fazladır.

İçkinin en büyük zararı beyne ve merkezî sinir sistemine dönük olup, diğer bütün organlara da sayısız zararları söz konusudur.

İçki, cilt damarlarını genişletir, vücut ısısının kaybına sebep olur, fakat alkol his kaybına neden olduğu için sarhoş bunun farkına varamaz.

İçkiler insanda dikkat kaybına sebep olur. Bu kayıp alınan alkol oranına göre artar. Dikkat kaybı, işlerde başarısızlığa, trafik kazalarına sebep olur. (Özyazıcı, 77-100; Bira ve Alkolizm Raporu, s. 45)

Alkolün sağlık ve gıda açısından hiçbir değeri ve faydası yoktur. (Atabek, s. 57) Azı da çoğu da zararlıdır.

Alkol miktarı ne kadar az olursa olsun, bedenin organları alkolün tahribatından kurtulamaz. Çünkü alkol zehirli bir maddedir.

a) İçkinin kalbe zararı

Kan dolaşımını kalp idare eder. Kalp vücudun yakıt deposudur. Kalbe en çok zarar veren madde alkoldür. Kalbin dakikada kan verme miktarını artırır, kalp ve cilt damarlarını genişletir, çalışma hızını artırır, kan dolaşım düzenini bozar, kalbin etrafında yağ bezleri meydana getirir, kalp büyümesine, damarların sertleşmesine, tansiyonun yükselmesine, felç ve anî ölümlere sebep olabilir.

Kalp hücrelerini zedeler ve yorar. Kalp hücrelerinde içki nedeniyle meydana gelen yorgunluk, "miyokart" denilen kalp adalesinin eskimesine ve yıpranmasına neden olur. Böylece alkoliklerde kalp kaslarında genişleme, kalınlaşma ve kan dolaşımında güçlükler meydana gelir. Bazılarında kalp ve ciğerlerin yağ tabakaları ile kaplandığı, nefes alırken çok güçlükler çektiği, gözlerde büyüme, renkte sararma olduğu görülür.

Alkol kandaki hemoglobini bozar, alyuvarların oksijen almasını zorlaştırır, kalbin kasılmasını sağlayan kas hücrelerini bozar, kalbe yabancı hücrelerin yerleşmesine ve kalp yetmezliğine sebep olur. Alkoliklerde birçok hastalık sık olarak görülür. Az miktarda alkol kullanımı da kalp hastalığı olasılığını artırır.[4]

b) İçkinin karaciğere zararı

Alkol karaciğer hücreleri, bedende insanların yapmaya gücünün yetmeyeceği ağır bir kimya sanayi gibi görev yapar. Karaciğerin vazifesi, dışarıdan gelecek zararlı maddeleri zararsız hale getirmektir. Karaciğer, alkolü karbondioksit ve su haline getirir. Bu görevi yerine getirmek için çalışırken fazla yorulur, vazifesini tam yapamaz olur ve neticede birçok zararlı maddenin vücuda girmesine ve çeşitli hastalıklara sebep olur.

Alkol, karaciğerin glikoz deposunu azaltır ve oksijen dengesini bozar, karaciğerin kılcal damarlarını tıkar, karaciğer hücrelerinde yağlanma meydana gelmesine, yağlanma ise karaciğerin önce büyümesine, sonra büzülmesine

4 bk. Bira ve Alkolizm Raporu, s. 46; Atabek, 103–104; Kılıç, 64; http://www.yesilay.org.tr

yol açar, bu da **siroz** hastalığına sebep olur. **Siroz**, müzmin alkoliklerdeki mahvolmuş karaciğerin ifadesidir.[5]

c) İçkinin böbreklere zararı

Böbrek, kendisine zararlı gördüğü alkolün hemen dışarı atmak için harekete geçer. Bu yüzden alkolik sık idrara çıkar. Böbrek hücreleri çok ince ve zariftir. Alkol bu hücreleri ve süzme cihazını tahrip eder, böbrek iltihabına, böbreklerin yağlanmasına ve prostatın büyümesine sebep olur. Böbrek zamanla büzülür ve süzme işi aksar, Zaralı maddeler kana karışın ve "nefrit" denilen hastalığa sebep olur.[6]

ç) İçkinin mide ve bağırsaklara zararı

Alkollü içkinin dörtte üçü ince bağırsaklara iner ve 5 dakika sonra dörtte biri kana karışır. Alkol tükürük, mide ve pankreas salgılarını uyarır. Böylece mideye bol miktarda asit hücum eder. Asitler midede yara açar. İçki mide iç zarında yanma hissi meydana getirir, mideyi bozar, ağrı yapar, mide hastalıklarından olan gastrit ve ülsere sebep olur.

Hazımsızlık, müzmin mide ve bağırsak iltihabı ve ishaller meydana getirir, çalışma düzeninin bozulmasına ve iştahsızlığa sebep olur. Zararlı şişmanlığa meydan verir.

Alkol, midenin iç yüzeyini örten tabakayı tahriş eder, gastrite ve kusmaya yol açarak midenin üst bölümü ve yemek borusunun alt bölümünde küçük yırtıklara neden olabilir.

Uzun süre alkol kullanımı özellikle B vitaminlerinin ve diğer besinlerin emilimini engelleyebilir.[7]

---

5 bk. Bira ve Alkolizm Raporu, s. 55–46; Atabek, 94–101; Kılıç, 65; ttp://www.yesilay.org.tr

6 Bira ve Alkolizm Raporu, s. 46; Kılıç, 65.

7 bk. Bira ve Alkolizm Raporu, s. 46–47; Atabek, 87–92; http://www.yesilay.org.tr

d) İçkinin akla zararı

İçki akıl ve hafızayı zaafa uğratır, unutkanlık meydana getirir. İrade kuvvetini azaltır, ne yaptığını ve ne söylediğini bilmez hale getirir. İçki beyni uyuşturur, yürümekte zorluk çektirir, kol ve bacak çekilmelerine, yüz ifadesinde bozukluklara sebebiyet verir. İnsan, sarhoş olduğunda irade ve dengesini kaybeder.[8]

e) İçkinin merkezî sinir sistemine zararı

Merkezî sinir sistemi, beyin ve omurilikten ibarettir. İnsanı idare eden, iradî ve gayr-i iradî bütün hareketleri düzenleyen bu sistemdir. Milyonlarca hücrenin teşkil ettiği bu sistemi alkol alt-üst eder. Alkolün en büyük tahribatı merkezî sinir sisteminde meydana gelir. Sinirler alkole karşı hassastır, içki ile sinir hücreleri zedelenir. Alkol alınınca beynin şuur merkezleri uyuşur, buna karşılık beynin şuur dışı merkezleri faaliyete geçer. Bu sebeple iradî hareketler zayıflar ve insan kontrolünü kaybeder.

Alkol el titremeleri, tikler ve felçler dâhil ani ölümlere varıncaya kadar birçok sıkıntıya sebebiyet verir. Heyecan, telaş, korku, sinir buhranları, kıskançlık, çeşitli ruhî bozukluklar meydana getirir.

Göz sinirlerini tahrip ederek gözlerin bozulmasına neden olur. Gözde sararma ve uyuşmalar, sulanma ve görme bozuklukları meydana gelir.[9]

f) İçkinin beyne zararı

İnsan beyninde milyarlarca sinir hücresi (nöron) bulunur. Beyin hücrelerinin en büyük özelliği sayılarının do-

8 http://www.yesilay.org.tr/alkolun_vucuda_verdigi_zararlar.asp

9 bk. Bira ve Alkolizm Raporu, s. 48; Atabek, s. 106 -17; http://www.yesilay.org.tr

ğumdan ölüme kadar sabit kalmasıdır. Alkol, birçok beyin hücresinin ölümüne ve beyin kılcal damarlarının tıkanmasına, bu ise küçük bir darbe sonucu beyin kanamasına sebep olur. Birçok defa darbe olmaksızın tıkanan kılcal damarların yırtılması ile felç meydana gelir. Bir kadeh içki dahi 2-3 bin beyin hücresini tahrip eder.

Alkol, omurilik ve çevre sinirlerinde çok büyük ve çok çabuk yıpratıcı ve olumsuz tesirler yapar. Alkolün beyin üzerinde öldürücü darbeleri vardır. Beyin sinirlerini zedeleyerek kısmî felçlere yol açar ve muhtelif hastalıklara sebep olur.

Alkol, kana karışınca beyin normal çalışmaz. İçki içen kişi kendi kendini kontrol edemez, geçici hafıza kaybına neden olabilir. Gerek yeni içmeye başlayanlarda gerekse aşırı kullananlarda içtikleri dönemin tümünü ya da bir bölümünü unutmak sık görülen bir durumdur. (Bira ve Alkolizm Raporu, s. 47-48)

ABD'li bilim adamları, alkol bağımlılığının, beyinde hasara yol açarak gen mekanizmasını karıştırdığını belirlemişlerdir. Kronik alkol bağımlılığının, virüsün bilgisayarda bıraktığı tahribat gibi beyinde tahribata yol açtığını ortaya çıkaran bilim adamları, alkole yüklenen insanların beyinlerindeki kritik bölgelerde moleküler seviyede program değişikliği meydana geldiğini belirttiler.

Beynin üst tarafını oluşturan kabuk bölgesinde yapılan araştırma, alkolün, beynin sağlıklı düşünme ve karar verme konusunda en kritik bölgesini oluşturan bu kısımda, büyük hasar meydana getirdiğini ortaya çıkardı.

Alkol bağımlılarında tolerans dengesinin azaldığına ve buna bir takım genlerin neden olduğuna işaret eden bilim

adamları, 50 bin genden herhangi birinin alkolün etkisiyle beyinde hasar meydana getirdiğini düşünmektedir.

Beyin dokularında 4 bin gen üzerinde araştırma yapan bilim adamları, alkolikler ve alkolik olmayanların beyin dokularından alınan genler arasında, 163 genin farklı olduğunu belirledi. Araştırmacılar, alkol bağımlılığının beyinde meydana getirdiği hasarın, bilgi taşıyan hücrelerin işlevini tam olarak yapmasını önlediğini de belirtiyorlar. (Atabek, 105-106; http: // www.yesilay.org.tr)

g) İçkinin göze zararı

Kanda alkol miktarı arttıkça gözün kılcal damarlarındaki kan akışı azalır ve oksijensiz kalan dokuların hücreleri ölür. Gözün saydam tabakasının hemen altındaki kılcal damarlarda tıkanma ve kanlanma olur. (Bira ve Alkolizm Raporu, s. 49)

ğ) İçkinin diğer organlara zararları

Alkol, solunum yollarını tahriş eder. Vücut ısısını sabit (36,5) tutan merkezini kısmî felce uğratır, yüz ve derideki kılcal damarların genişlemesine ve bu yüzden burun ve yüzün şişmesine sebep olur, yüzün tabiî güzelliğini bozar.

Alkol, tenasül guddeleri üzerinde tahribat yapar. İçki içenlerde sperma kaybı yüzde 55, içmeyenlerde ise yüzde 15'tir. Alkol cinsel iktidarı azaltır. (Bira ve Alkolizm Raporu, s. 49-51)

İçki; benlik, kişilik, karakter, maneviyat, ümit, mutluluk ve sevinç üzerinde tam bir yıkım getirir. (bk. http://www.yesilay.org.tr)

İçki sonrasında çok ciddi fizyolojik, patolojik ve psikolojik bozukluklara varan etkiler görülür. Bu etkilerin en önemlileri şunlardır: Yorgunluk, baş ağrısı, baş dönmesi,

bulantı, terleme, susama, iştah kaybı, mide yanması, kusma, baş, kol, bacak, el ve ayaklarda titreme, çarpıntı, uykusuzluk, solunum güçlüğü, kol ve bacaklarda takatsizlik, duruş ve yürüyüşte denge bozukluğu, keyifsizlik, korku ve eziklik hissi olur. (Ataseven, s. 154)

Sonuç olarak sürekli içki içen kişilerde çoğunlukla, kalp, böbrek, karaciğer hastalıkları veya mide iltihabı ve mide kanaması gibi rahatsızlıklar görülür. Diğer ölümcül olmayan rahatsızlıklar ise, iştah kaybı, vitamin yetersizliği, enfeksiyon, iktidarsızlık ve sindirim bozukluğudur. Alkol tüketimi ne kadar artarsa ölümcül hastalık riski de o kadar artar.

Alkoliklerde genç ölüm oranı hiç de azımsanmayacak kadar yüksektir. Alkoliklerin ölüm sebepleri genellikle, kalp, böbrek, karaciğer hastalıkları, zatürree, kanser, alkol zehirlenmesi, kaza, cinayet ve intihardır.

Unutmayın ki;

İçki sağlığın düşmanıdır.

İçki sinir ve sindirim sistemlerini bozar.

İçki, veremin en yakın dostudur.

İçki güldürür, süründürür, sonunda öldürür.

İçki insanı sefalete, rezalete hatta cinayete sürükler.

İçki bütün kötülüklerin anasıdır.

2. İçki İçenin Eşine ve Çocuklarına Zararları

İçki içenler, sarhoş oldukları zamanlarda eşi ve çocuklarına zarar verebilir ve şiddet uygulayabilirler. Aile içi şiddet ve geçimsizliklerin sebepleri arasında içki ön sırayı almaktadır.

Alkol anne karnındaki bebeğin sağlığını ve gelişimini bozacağı ve zekâ özürlülüğüne sebep olacağı için, hamile kadınların kesinlikle alkol almamaları gerekir.

Alkolün en büyük yıkımı aile hayatında görülür. Aile bireyleri arasında dirlik düzen kalmaz, tartışmalar, kavgalar, ağır suçlamalar ve evden kaçmalar birbirini kovalar. Evde sürekli gerginlik ve panik hâkimdir. Alkolik bir babanın aile fertleri tarafından heyecan ve endişe ile beklenişi tam bir dramdır.

İçki içen babanın eşi ve çocukları, sürekli tedirginlik yaşar, sarhoş olarak eve gelince ne yapacak, hangimize saldıracak, kime küfredecek gibi korkulu bekleyiş ve endişeler taşırlar.

Aile nafakasını içkiye verenler, faydasız ve boş yere harcama yaparak israf etmiş olmakla beraber, aile ve çocuklarının hakkını da yemiş olmaktadır. Netice itibariyle içki içmek, hayatına kıymet veren, kazancının değerini bilen, kul hakkını gözeten ve sağlığına önem veren akıllı kimselerin yapacağı şey değildir. (Bira ve Alkolizm Raporu, s. 53–54)

3. İçkinin Topluma Zararları

İçki müptelası olan kişinin çalışma gücü azalır, iş gücü kaybına neden olur.

Ülkede başkalarının sırtından geçinen dilencilerin türemesine, ahlakın ve manevî değerlerin yok olmasına sebep olur, sefahat ve sefalet çoğalır, ahlaksızlık yayılır, kazalar, facialar ve çeşitli hastalıklar ortalığı kaplar.

Ahlâken çökmüş, çalışmayı terk etmiş, zevk ve sefaya dalmış nice milletler ve medeniyetler bu halleri yüzünden gün gelmiş, tarihten silinip gitmiştir.

Alkol, ülkede düzen ve asayişi bozar. Çeşitli kavgalara, anlaşmazlıklara, cinayetlere sebep olur. İtimat ve emniyeti yok eder, bunun için karşılıklı yardım ve iş görmeyi önler. (http://www.yesilay.org.tr)

Alkol aynı zamanda sosyal felaketlerin de anasıdır. Alkolik insanlar, günlük işlerini ve sorumluluklarını yerine getirmezler.

Alkol, fiziksel ve psikolojik zararlarının yanı sıra sosyal ve ekonomik açıdan da felaketler doğurur.

İçki, fertte ve toplumun bünyesinde, sosyal ve iktisadi hayatta kapanmaz yaralar açar, acı felaketler doğurur.

Toplumu kasıp kavuran öldürme, yaralama, gasp, soygun, intihar, trafik kazaları, tecavüz gibi sosyal felaketlerin birinci derecedeki kaynağı içkidir.

Dünya Sağlık Örgütü'nün istatistiklerine göre;

Bıçaklama ve yaralamaların % 16'sı,

Cinayetlerin % 18'i,

Yangınların %16'sı,

Ana baba öldürme olaylarının %21'i,

Taarruza yeltenenlerin %15'i,

Irza tecavüzlerin % 80'i ve

Diğer suçların % 60'ının sebebi alkoldür. (http://autocadokulu.com)

İçkinin trafik kazalarında önemli bir payı vardır. Alkollü araç kullanmak en önemli kaza sebeplerinden biridir. Dünya Sağlık Örgütünün (WHO) verilerine göre gerçekleşen ölümlü trafik kazalarının büyük bir bölümü alkollü araç kullanmaktan ötürü gerçekleşir. (http://www.alkol.gen.tr)

4. Alkolizm

Alkolizm, kronik ve aşırı alkol alınmasıyla oluşan bir hastalıktır. Bu hastalık, bir kişinin devamlı ve kendisine zarar verecek ölçülerde alkollü içki içmesiyle anlaşılır.

Alkolizm hastalığının en önemli belirtisi, kişinin sürekli ve çok miktarda alkol alarak bunun sonucunda davranış değişikliği göstermesidir. Sonunda kişi kendisine hâkim olamayacak kadar bağımlı hale gelir ve kendini kaybetmeye başlar. Kişi artık alkolsüz yaşayamayacak hale gelmiştir.

Hastalığın özeliği alkol bağımlılığıdır ve her alkol kullanımından sonra kişi kontrolünü kaybeder.

Alkolizm hastası, fiziksel ya da psikolojik sıkıntısını gidermek için alkol tüketir ve sonunda alkollü içecek tüketimi hastanın fiziksel, zihinsel, sosyal ve ekonomik hayatını engelleyecek boyutlara ulaşır.

Alkol aldıktan sonra hastanın kontrolünü kaybetmesi, içmeye başladıktan sonra bırakamaması, alkoliğin içmeyi engelleyemediğini gösterir. Alkolik içmeye devam eder, çünkü kendini tutamaz. Alkoliklerin çoğunluğu içtiği zaman kontrolünü kaybeder.

Hastalığın ileri dönemlerinde sızıncaya kadar içen ya da sabah kalkar kalmaz içmeye başlayan kişi, işine gidemeyecek ve sonunda işini kaybedecektir.

Alkol hayatının en önemli amacı haline geleceği için alkolik, eskiden yaptığı hiçbir şeyi yapmaz, sadece içki içmeyi düşünür, tüm sorumluluklarını bir kenara iter ve yakınlarından gelen yardım tekliflerini de geri çevirir. Buna bağlı olarak, ailesiyle ve yakın çevresiyle ilişkileri bozulur. (Köknal, 168-169)

Ne yazık ki, alkoliklerin evlilikleri genellikle boşanmayla sonuçlanır.

Kontrol kaybına bağlı olarak, alkolikler çok fazla kaza yaparlar. Başlarına ev, iş ya da trafik kazası gelme ihtimali çok yüksektir.

Kontrol kaybına bağlı olarak, alkolikler suç işleme eğilimi gösterirler ve karıştıkları kavga ya da benzer durumlar yüzünden adli problemlerle karşılaşabilirler.

Alkolikler, kul hakkı ihlal edebilir, hata yapabilir, malını boş yere harcayabilir, kavga ve cinayet işleyebilir.

Alkolikleri tedaviye razı etmek zor bir iştir. Pek çok alkolik, hastalığını inkâr eder. Alkolikler tedavi için başvurduklarında genellikle sağlık, aile, meslek ve sosyal hayatlarından büyük kayıplar vermiş ve çaresiz duruma düşmüşlerdir. Bu hale düşmeden önce alkolikler, bu zevki terk etmeye pek yanaşmazlar, ya da buna karar verseler de kolayca vazgeçerler. Önemli olan bu denli kayba uğramadan bu kısır döngüyü durdurmaktır. Bu nedenle kişinin alkolik olduğu yani alkol karşısında zayıf, hatta alkolün esiri olduğunu fark etmesidir.

Alkol tedavisi, fizyolojik, psikolojik ve sosyal olarak sınıflandırılabilir. Çoğu zaman, fizyolojik tedavi, psikolojik tedaviye ek olarak yapılmaktadır. Alkol tedavisinde psikoterapi vazgeçilmez bir yöntemdir.

5. İnsanlar Neden İçki İçerler?

Yapılan araştırmalar insanların en çok keyif aldıkları için içki içtiklerini göstermektedir. İçkili eğlence yerlerinin çokluğu da bunun en önemli göstergesidir.

Eğlence yerleri dışında zevk ve eğlence için en çok yılbaşı, düğün, doğum günleri gibi sosyal etkinliklerde insanlar aşırı miktarda alkol tüketmektedirler. Sosyal içicilik denen bu tür alkol tüketimi bazı insanlar için alkolizmin ilk basamağı olmaktadır.

İnsanlar alkole çeşitli nedenlerle başlamaktadır. Bu nedenleri şöyle sıralamak mümkündür: Arkadaş etkisi, merak, taklit, teşvik, özenti, özdeşleşme, sorumsuzluk, güçsüzlük, deneme (Köknal, 223), problemlerin üstesinden gelememe, dertleri unutma.

Alkol tüketiminin bir diğer önemli sebebi ise duygu durumunu düzeltme arzusudur. İnsanlar genellikler kendilerini kötü hissetlerinde, zorlandıkları ya da üzüldükleri dönemlerde alkole sığınarak bu kötü duygu durumundan kurtulmaya çalışırlar. Sonuçta alkol hiçbir çözüm getirmediği gibi daha kalıcı ve daha kötü durumlara yol açar.

Modern insanın en önemli sorunlarından biri olan stresle başa çıkabilmek için alkol tüketimi de oldukça yüksek miktarlardadır. Günlük hayatın getirdiği yoğunluk, karşılaşılan irili ufaklı problemler, yorgunluk, maddi sıkıntılar strese sebep olmakta ve birçok insan bundan kurtulmak için içki içmeyi tercih etmektedir.

Alkolizme yakalanan kişiler sonunda bastıramadıkları bir alkol içme arzusu duymaya başlarlar. Bu arzu alkol tüketiminin bir diğer önemli sebebidir.

Alkol tüketiminin bir başka nede de alkolün dertleri unutturduğu düşüncesidir. Yapılan bir araştırma bunun doğru olmadığını ortaya koydu. Radika Gazetesinde konu ile ilgili yayımlanan haber şöyledir: "Japon araştırmacılar alkolün dertleri unutturduğu klişesini ters yüz edecek bir araştırma yayımladı. Tokyo Üniversitesi'nden uzmanlar,

sanılanın aksine alkolde bulunan etanolün unutmaya yardımcı olmadığını, aksine anıları zihinde koruduğunu açıkladı. Deney fareleriyle yapılan araştırmada, kafeslerine geri konmadan önce birkaç gün hafif oranda elektrik şoku verilen farelerin, kafes her açıldığında ürktükleri tespit edildi. Uzmanlar, bu farelerin tepkilerini incelemek amacıyla bir kısmına alkol, diğerlerine serum verdi. Alkol verilen farelerdeki korkunun, diğerlerine göre ortalama iki hafta daha fazla sürdüğü ortaya çıktı. Prof. **Norio Matsuki**, araştırma sonuçlarını alkol alındığında kurtulmak istenilen kötü anıların daha fazla zihinde kalacağını gösterdiğini söyleyerek yorumladı. Matsuki, "İstemediğiniz, size acı veren bir şeyi unutmak istediğinizde en iyisi erken bir dönemde negatif hatırayı, pozitif bir anıyla değiştirmek ve alkol almayı bırakmak" dedi. (Radikal, 01.03.2008)

Alkole bağımlılık, içkinin sürekli içilmesiyle oluşur. Ayrıca, bazı şartlarda mutlaka içen insanlarda da oluşabilir. Bunlar bazı sosyal etkinlikler olabilir. Bu şekildeki bağımlılık daha çok alkolün psikolojik etkileriyle ilintilidir. Psikolojik olarak alkole bağımlı kişiler içki içmedikleri zaman, endişeli ve panik içinde olurlar.

Fiziksel bağımlılık aşırı içenlerde oluşur. Vücutları, alkolün varlığına alıştığı için, içmeyi durdurdukları anda fiziksel rahatsızlık duymaya başlarlar. Bu rahatsızlıklar, gerginlik, uyku hali, terleme, titreme, çarpıntı, iştahsızlık, aşırı durumlarda halüsinasyon olabilir. (http://www.alkol.gen.tr)

6. Alkole Alışmamak İçin

Alkollü içkiler gıda değildir, besleyici değeri yoktur. İnsanlar için sadece zararı söz konusudur. Bu sebeple her türlü alkollü içkiden kaçınmak gerekir.

Diğer bağımlılık yapan alışkanlıklarda olduğu gibi alkole başlamada da arkadaş çevresi çok etkilidir. Bir defa denendi mi genellikle devamı gelmektedir. Bu itibarla size içmeniz için yapılan teklifleri kabul etmeyin. En iyisi mecbur değilseniz içkili ortamlarda bulunmayın. Çünkü içki içenler başkalarına da içirmek ve içkiyi sevdirmek isterler. İçkicilerin telkinlerine kapılıp istemeyerek de olsa içebilirsiniz. Bir kadeh içki belki de alkol alışkanlığınızın sebebi olabilir.

Alkol için söylenmiş güzel sözlere, aldatıcı reklâmlara asla aldanmayın. Onun yerine sağlığınıza yararlı olan meyveler ve şifalı sulara rağbet gösterin.

Bazı sinirsel ve psikolojik rahatsızlıklarınız varsa, alkol ve benzerlerini tavsiye edenlere aldanmayın. Bunların tedavisi için sağlık merkezlerine, uzman hekimlere ve psikologlara başvurun. Kendinize yararlı meşguliyetler bulun.

Alkollü içkiler iştah açıcı değildir. Tam tersi zamanla mide rahatsızlıklarına, iştahsızlıklara ve sindirim bozukluğuna sebep olarak fayda yerine sadece zarar verir.

Alkollü içkilerin kalp ve damar rahatsızlıklarına faydalı olduğu yolundaki yaygın fakat isabetli olmayan tavsiyelere de inanmayın. Bu konuda da uzman doktorların tavsiye ve tedavisine başvurunuz. En doğru yol budur.

7. Alkolden Kurtulmanın Yolları

En iyisi alkol almaya hiç alışmamaktır. Ama insanlar çeşitli sebeplerle içki içmeye alışabiliyorlar. İçki içenler çoğu kez içkinin zararlarını kendisinde, ailesinde, çevresinde, iş yerinde ve bütçesinde görüyor, farkına varıyorlar.

Alışkanlıklardan kurtulmak zordur ama imkânsız de-

ğildir. İnsan iradesini kullanırsa içkiyi bırakabilir. İçkiyi bırakmak için şu yöntemler kullanılabilir.

a) Alkolün zararları ile ilgili bilgi edinin, bilenlere sorun, konu ile ilgili makale ve kitaplar okuyun.

b) İçki içmekle kendinize, ailenize ve çevrenize zarar verdiğinizi, kul hakkı üstlendiğinizi, Allah'a isyan ettiğinizi ve büyük günah işlediğinizi düşünün.

c) Çevrenizi, içki içen arkadaşlarınızı ve içki ortamları değiştirin.

d) Kendi kendinize bırakamıyorsanız hekimlerden, yakınlarınızdan ve dostlarınızdan destek ve tavsiye alın, alkolik konuma gelmiş iseniz tedavi olun.

IV. ALKOLLÜ İÇKİLERİN DİNÎ HÜKMÜ

Sarhoşluk veren içkiler; Kur'an'ın indiği dönem Hicaz-Arap toplumunda büyük ölçüde yaygındı. İnsanlar her fırsatta içki içiyorlardı. Alışkanlık ve bağımlılık yapan eylem ve davranışlardan kurtulmak belirli bir süreç ister. Bu itibarla İslam önce iman, tevhit, Allah'a ibadet ve güzel ahlakı yerleştirmeyi hedeflemiştir.

Bir toplumda kökleşmiş uygulamaların bir anda sökülüp atılmasının meydana getireceği sarsıntı dikkate alınarak bazı buyruk ve yasaklar aşama aşama bildirilmiş, bunların amaçlarının kavranmasına ve sindirilmesine imkân tanınmıştır. Hz. Âişe şu sözleriyle bu hususu çok veciz bir biçimde ifade etmiştir: "Şayet Kur'an'ın ilk ayetleri 'içki içmeyin' ve 'zina etmeyin' hükümlerini getirseydi insanlar Resûlüllah'ın etrafından dağılırlardı." (Buharî, Fedâilü'l-Kur'ân, 6)

İslâm'ın ilk muhatapları olan toplumda çok yaygın olan **içki** ve **kumar** alışkanlığı karşısında da bu yöntem esas alınmış, önce insanların bunların kötülükleri üzerinde düşünüp bir yargıya ulaşmalarına fırsat tanınmıştır. Diğer taraftan, kesin yasaklar getirilmeden önce imanın sağlam temeller üzerine oturması sağlanmış ve ilahî buyruklara mutlak itaat gerektiği fikri zihinlere ve gönüllere yerleştirilmiştir. Bu inanç temeli oluşturulup fikrî hazırlık tamamlandıktan sonra ayetler inmiş, içki ve kumar kesin bir biçimde yasaklanmış ve bu yasak etrafında kolektif şuur oluşturma açısından insanlık tarihinde emsali görülmeyen başarılı bir sonuç elde edilmiştir. Buna karşılık, mesela Amerika'da 1929 yılında devlet eliyle ve imkânlarıyla yürütülen içki yasağı girişimi, çok büyük maddî harcamalar yapılmasına ve çok ağır cezalar uygulanmasına rağmen -böyle bir inanç temeli bulunmadığı için- başarısızlıkla sonuçlanmıştır. (Karaman ve arkadaşları, Kur'ân yolu, 5/90)

Bu sebeple İslam, içkiyi belirli bir zaman diliminde tedrici olarak yasaklamıştır.

1. Dolaylı Yasaklama

İçki önce Mekke'de inen şu iki ayetle kötülenmiştir. (Yazır, II, 763)

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۖ نُسْقِيكُمْ مِمَّا فِي بُطُونِهِ مِنْ بَيْنِ فَرْثٍ وَدَمٍ لَبَنًا خَالِصًا سَائِغًا لِلشَّارِبِينَ * وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ سَكَرًا وَرِزْقًا حَسَنًا ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ

"Şüphesiz sağmal hayvanlarda sizin için bir ibret vardır. Onların karınlarındaki **fışkı** ile **kan** arasından, içen-

lere halis ve içimi kolay **süt** içiriyoruz. Hurma ağaçlarının meyvelerinden ve üzümlerden hem bir **sarhoşluk veren içki** hem de **güzel bir rızık** edinirsiniz. Elbette bunda aklını kullanan bir toplum için bir ibret vardır." (Nahl, 16/66-67)

"***Sağmal hayvan***" diye çevirdiğimiz **en'âm** kelimesi; koyun, keçi, sığır ve deve cinsi eti yenen hayvanlardır.

Bu iki ayette; hayvanlardan elde edilen süte, hurma ve üzümlerden elde edilen pekmez, marmelât ve benzeri yiyecek ve içeceklere, hayvanların metabolizmasındaki gıda artıklarından oluşan fışkıya, hurma ve üzümden elde edilen sarhoşluk veren içkilere dikkat çekilmektedir.

Ayetlerde süt, kan ve hayvanın metabolizmasındaki besin artığı ile rızk-ı hasen ve içki zikredilmektedir. Süt gıdadır, hayvanlar ve insanlar faydalanır. Kan, canlı bünyesi için gerekli ve faydalı bir maddedir. Besin artıklarının hiç gıda değeri ve bünyeye faydası yoktur ve dışkı olarak vücuttan atılır. Bunun gibi rızk-ı hasen hayvanlar ve insanlar için yararlıdır. İçkinin ise tıpkı hayvanın metabolizmasındaki besin artığı gibi hiçbir yararı yoktur.

Ayetlerde "***seker***" (*sarhoşluk veren içecek*) karşılığında "***rızk-ı hasen***" (*pekmez, marmelât ve benzeri gıdalar)* "***fers***" (*metabolizmasındaki besin artığı*) ile "***dem***" (*kan*) karşılığında "***süt***" zikredilerek bir benzetme yapılmıştır. Süt, güzel rızka, sarhoşluk veren içecekler ise besin artığına benzetilmiştir. Sütün, üzüm ve hurmadan elde edilen pekmez ve marmelât gibi ürünlerin gıda değeri vardır, insana faydalıdır, metabolizmadaki gıda değeri olmayan ve dışarı atılan artıklar gibi üzüm ve hurmadan elde edilen sarhoşluk veren içkilerin de aynı şekilde gıda değeri ve insana faydası yoktur. Ayette dolaylı bir yerme

vardır. Sarhoşluk veren içkilerin yasaklanacağına işaret edilmektedir.

Mekke'de inen bu iki ayetteki "Şüphesiz sağmal hayvanlarda sizin için bir ibret vardır" ve "Elbette bunda aklını kullanan bir toplum için bir ibret vardır" cümleleri insanları faydalı ve zararlı olan şeyleri ve Allah'ın kudretini düşünmeye çağırmaktadır. Düşünen, gören ve gerçeği bilen insanlar, ayetteki mesajı anlarlar ve içkinin kötü bir şey olduğunu bilirler.

2. Büyük Günah Olduğunu Bildirme

İkinci aşamada büyük günah olduğu bildirilmiştir:

Medine'de Hz. **Ömer**, **Muaz bin Cebel** ve diğer bazı sahabî Hz. Peygambere, "Ey Allah'ın Elçisi! Bize şarap hakkında bir fetva ver. Çünkü şarap aklı gideriyor" demişler, bunun üzerine Hicretin 4. yılı Şaban ayında şu ayet inmiştir:

يَسْـَٔلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ ۖ قُلْ فِيهِمَآ اِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ وَاِثْمُهُمَآ اَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا

"Sana ***içkiyi*** ve ***kumarı*** soruyorlar. De ki, "Onlarda hem ***büyük günah***, hem de insanlar için yararlar vardır. Ama günahları yararlarından büyüktür." (Bakara, 2/219)

Bu ayette içki kesin olarak yasaklanmamakta ancak yararının yanında zararının daha büyük olduğu beyan edilmektedir.

Cahiliye Arapları içki ve kumara son derecede düşkün idiler. Bunlar hayatlarının birer parçası, oyun ve eğlencelerinin vazgeçilmez unsurları haline gelmişti. Araplar içkinin sarhoşluk ve keyif veren tarafına, kumarın da eğlence, heyecan, eşe dosta ikram ve yoksullara yardım yönlerine

öncelik ve ağırlık vererek bunları faydalı buluyor, zararlarını göz ardı ediyorlardı.

Bu ayette içki ve kumarın bazı faydaları bulunsa bile zararının daha fazla olduğuna dikkat çekildi.

Ayette sözü edilen "***yarar***", içkinin bedene olan yararı değildir. Çünkü alkollü içkiler gıda değildir, besin değeri ve insan bedenine hiç yararı yoktur. Buradaki "***yarar***", içkinin üretimi ve ticareti ile elde edilen dünyevî getirisidir.

Alkol şifa veren, hastalıkları iyileştiren bir ilaç da değildir, bir gıda da değildir. Bir maddenin gıda özelliği taşıması için vücudun gelişmesine, büyümesine faydalı olması, yıpranan ve ölen hücrelerin yenilenmesi için kullanılması gerekir. Proteinler, yağlar, karbon hidratlar, mineraller, vitaminler ve su vücudun ihtiyacı olan maddelerdir. Alkolün ise vücudun tamirinde, büyümesinde ve gelişmesinde hiçbir faydası yoktur. Bir gıda olarak kabul edilemez. Gıdalar vücuda parçalandığı zaman enerji verirler. Alkol de vücutta yandığı zaman belli miktarda enerji verir. Ancak gıdalar vücuda enerji ve sıcaklık verdikleri zaman vücuda hiçbir zararları söz konusu değildir. Hâlbuki alkol vücuda girdiği andan itibaren zehirli ve zararlı etki yapar. Gıda maddeleri kan yapan, adale ve kemik oluşumunu sağlayan kimyevî bileşiklerdir. Vücudun büyümesi ve gelişmesi için gereklidir. Adalelerin kasılması ve sinir hücrelerinin faaliyeti için gerekli olan enerjinin kaynağıdır. Hastalıklara karşı vücudu korumda yardımcı olur. Beyin merkezlerini tahrip etmez ve uyuşturmaz. Alkol ise adale kuvvetini azaltır, sinir merkezlerini uyuşturur, hastalıklara karşı vücut direncini düşürür, canlı dokuları öldürür. Gıdalar vücutta değişik şekillerde depolanıp ihtiyaç halinde kullanılır. Alkol ise vü-

cutta depolanmaz, vücuda girer girmez, vücut bir an önce alkolden kurtulmaya çalışır. (Özyazıcı. S. 33-34)

"*Alkollü İçkiler, Sigara ve Diğerleri*" adlı eserin müellifi Prof. Dr. **Alpaslan Özyazıcı**, "alkolün ilaç olarak kullanılması fikri kabul edilmez" görüşünü Amerikan Tıp Birliği'nin bu konudaki kesin ifadeleri ile desteklemektedir: "Alkollü içkilerin tedavi edici bir ilaç gibi ve vücuda faydalı bir gıda gibi kullanılmasının hiç bir ilmî temeli, esası yoktur."[10]

Alkollü içkilerin hazma faydası olduğu söylemi de isabetsizdir. Aksine hazmı zorlaştırmaktadır. Çünkü alkol sindirim kanalı duvarlarında tahriş edici sebebiyle asit salgılanmasına sebep olmaktadır. (Özyazıcı, s. 30)

Bu ayet indikten sonra sahabeden bazıları içkiyi büyük günah diye terk etmiş, bazıları da kesin olarak yasaklanmadığı için içmeye devam etmiştir. (Yazır, II, 763)

3. Sınırlı Zamanda Yasaklama

Bakara suresindeki içki ile ilgili ayetin inmesinden üç yıl sonra sahabeden Abdurrahman b. Avf, bir yemek hazırlar ve arkadaşlarını davet eder. Birlikte yer, içer ve sarhoş olurlar. Namaz vakti gelince Hz. Ali'yi imam yaparlar. Hz. Ali namazda, Kâfirûn suresini, anlamı değiştirecek şekilde yanlış okur. Bunun üzerine Nisa suresinin şu ayeti iner. (Tirmizî, Tefsir, 5; Ebu Dâvûd, Eşribe, 1)

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا لَا تَقْرَبُوا الصَّلٰوةَ وَاَنْتُمْ سُكَارٰى حَتّٰى تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ

"Ey iman edenler! Sarhoş iken, ne söylediğinizi bilinceye kadar namaza yaklaşmayın..." (Nisa, 4/43)

10 Özyazıcı, s. 27. (The Journal of American Medical Association, 68, 1837, 1917)

Bu ayet ile içki kısmen yasaklanmış oldu. Müslümanlardan içki içmek isteyenler, ancak sabah ve yatsı namazlarından sonra içerlerdi.

4. Kesin Olarak Haram Kılma

Dördüncü aşamada içki haram kılınmıştır.

Itban b. Malik, aralarında **Sa'd b. Ebî Vakkas**'ın da bulunduğu birkaç kişiyi davet eder, yer, içer ve sarhoş olurlar. Davetliler kendilerini, kabilelerini öven şiirler okumaya başlarlar. **Sa'd b. Ebî Vakkas**, Medineli Müslümanlardan birini hicveden bir şiir okur. Hicvedilen sahabî çene kemiğini alır **ve Sa'd'**a vurup kafasının yarar. Sa'd, bu sahabîyi Hz. Peygambere şikâyet eder. Bunun üzerine Peygamberimiz;

اَللّٰهُمَّ بَيِّنْ لَنَا فِي الْخَمْرِ بَيَانًا شَافِيًا

"Allah'ım! Şarap hakkında bize yeterli düzeyde bir açıklama yap" diye dua eder.

Bunun üzerine Mâide suresinin 90–91. ayetleri iner.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوٓا اِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْاَنْصَابُ وَالْاَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ اِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ اَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَآءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللهِ وَعَنِ الصَّلٰوةِ فَهَلْ اَنْتُمْ مُنْتَهُونَ

"Ey iman edenler! Şarap, kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. İçki ve kumarda şeytan ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?" (Maide, 5/90)

Bu ayet ile içki kesin olarak haram kılınmış ve yasaklanmıştır. Hz. **Ömer** "**inteheynâ**" vaz geçtik ya Rabbi demiştir. İçki içenler içkilerini dökmüşlerdir. (Müslim, Eşribe, 4–8)

İçki içilmesi o dönem Arap toplumunda çok yaygın olduğu için, yüce Allah içkiyi yasaklamayı insanları buna hazırlayarak tedricî bir surette getirmiştir. Toplumda Allah'a iman, İslâm'ın daima her şeyin en iyi ve doğrusunu isteyeceğine, kötü ve çirkin şeyi de yasaklayacağına güven tam olarak yerleşince içki kesin olarak yasaklanmıştır.

Ayette geçen "***hamr***" kelimesi, sözlükte örtmek ve gizlemek (*setera, keteme, hafiye*) anlamına gelir. Bu kelime, çiğ üzüm şırasından üretilen ***şaraba*** isim olmuştur.

Ayette şarabın şeytan işi pislik olduğu, kurtuluşa erebilmek için bundan sakınılması gerektiği, şeytanın içki ile insanlar arasında kin ve düşmanlık soktuğu ve insanları Allah'ı zikir ve namazdan alıkoyduğu bildirilmektedir.

5. Hamrın Kapsamı

İçki, haram kılındığı zaman o toplumda; üzüm, hurma, buğday, arpa, bal ve darıdan içki (*hamr*) imal edilmekte idi. (Tirmizî, Eşribe, 8; Ebu Dâvûd, Eşribe, 4) Dolayısıyla sarhoşluk veren her içki şarap (*hamr*) hükmündedir. Peygamberimiz (a.s.); şu sözleriyle içki yasağının kapsamına açıklık getirmiştir:

كُلُّ مُسْكِرٍ خَمْرٌ وَكُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ

"Her sarhoşluk veren şey içkidir. Her sarhoşluk veren şey de haramdır." (Müslim, Eşribe, 73; Tirmizî, Eşribe, 1)

كُلُّ شَرَابٍ مُسْكِرٍ حَرَامٌ "Sarhoşluk veren her içecek haramdır." (Müslim, Eşribe 68-69; Tirmizî, Eşribe, 2)

وَاجْتَنِبُوا كُلَّ مُسْكِرٍ "Her sarhoşluk veren içkiden sakının." (İbn Mâce, Eşribe, 14)

اجْتَنِبُوا مَا أَسْكَرَ "Sarhoşluk veren şeyden sakının" (Ebu Dâvûd, Eşribe, 7, No: 3071)

اجْتَنِبُوا الْخَمْرَ فَإِنَّهَا أُمُّ الْخَبَائِثِ

"İçkiden sakının, çünkü o kötü, çirkin ve pis şeylerin başı, aslı ve esasıdır. (Nesâî, Eşribe, 44, No: 5666)

وَلَا تَشْرَبُوا مُسْكِرًا

"Sarhoşluk veren şeyi içmeyin." (Müslim, Eşribe 63)

وَإِنِّي أَنْهَاكُمْ عَنْ كُلِّ مُسكِرٍ "Sizi her sarhoş edici şeyden men ediyorum." (Ebu Dâvûd, Eşribe, 4)

مَا أَسْكَرَ كَثِيرُهُ فَقَلِيلُهُ حَرَامٌ "Çoğu sarhoş eden şeyin azı da haramdır." (Tirmizî, Eşribe, 3; Ebu Dâvûd, Eşribe, 5)

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ وَمَا أَسْكَرَ مِنْهُ الْفَرَقُ فَمِلْءُ الْكَفِّ مِنْهُ حَرَامٌ

"Her sarhoşluk veren şey haramdır. Çoğu sarhoşluk veren şeyin bir avuç dolusu da haramdır." (Ebu Dâvûd, Eşribe, 5)

Sarhoşluk veren içkiler zamanla insanda alışkanlık meydana getirir, bağımlılık ve bağışıklığa yol açar. Azı içen insan giderek çoğa yönelir. Alışkanlık arttıkça aynı miktar etkili olmaz ve giderek içkinin miktarını arttırır. Gerçekte az içmek, insanı kronik alkolikliğe götüren tehlikeli yolun başlangıcı niteliğindedir. Bu sebeple, içkiyi önlemenin en etkili yolu, azının da çoğu gibi yasaklanmasıdır. Dinimiz de bunu yapmıştır. Bu sebeple insanın, sarhoş olmasa bile sarhoş edici özelliği bulunan alkollü içkiyi azıcık bile olsa içmesi haramdır.

Hangi üründen üretilirse üretilsin, adı ve içeriği ne olursa olsun çok içildiğinde sarhoşluk veren her türlü içki haramdır. İsminin votka, rakı, cin, viski ve bira olması haram oluşunu değiştirmez. Peygamberimiz zamanla farklı isimlerde içki üretileceğini şöyle bildirmiştir:

لَيَشْرَبَنَّ نَاسٌ مِنْ أُمَّتِي الْخَمْرَ يُسَمُّونَهَا بِغَيْرِ اسْمِهَا

"Ümmetimden bir takım insanlar başka isimler koyarak içki içecekler." (Ebu Dâvûd, Eşribe, 6)

6. İçkiye Vasıta Olan Yollar da Yasak

İçki içmek dinen yasak olduğu gibi içkiyi üretmek, satmak, içki içirmek ve içmeye teşvik etmek de yasaktır: Sahabeden Hz. **Enes b. Malik** (r.a); "Resûlüllah (a.s.) içki ilgili olarak on kişiye;

لَعَنَ رَسُولُ اللهِ فِي الْخَمْرِ عَشْرَةً عَاصِرَهَا وَمُعْتَصِرَهَا وَشَارِبَهَا وَحَامِلَهَا وَالْمَحْمُولَةَ إِلَيْهِ وَسَاقِيَهَا وَبَائِعَهَا وَآكِلَ ثَمَنِهَا وَالْمُشْتَرِيَ لَهَا وَالْمُشْتَرَاتَ لَهُ

"Üretene, kendisi için üretilene, içene, taşıyana ve taşıtana, sunana, satana ve bunun parasını yiyene, satın alana ve satın aldırana lanet etti" demiştir. (Ebu Dâvûd, Eşribe, 2; Tirmizî, Büyü 59, III, 589)

إِنَّ اللهَ حَرَّمَ بَيْعَ الْخَمْرِ "Allah içki satımını haram kılmıştır." (Ebu Dâvûd, Eşribe, 66)

إِنَّ اللهَ حَرَّمَ الْخَمْرَ وَثَمَنَهَا "Allah içkiyi ve içki parasını haram kılmıştır." (Ebu Dâvûd, Eşribe, 66)

Çünkü içkiyi üretmek ve üretilmesine katkı sağlamak, satmak ve sunmak günaha yardımcı olmaktır. Allah ise günah konusunda yardımlaşmayı haram kılmaktadır:

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوٰى وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْاِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

"İyilik ve takva konusunda birbirinizle yardımlaşın. Ama günah ve düşmanlık üzere yardımlaşmayın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Çünkü Allah'ın cezası çok şiddetlidir." (Mâide, 5/2)

İslâm'ın içkiyle mücadele kararlılığının tabii bir sonucu olarak, şarap ve diğer içkiler, İslâm fıkhında hukuken korunmaya değer mal sayılmamış, dolayısıyla bunların alınıp satılması, akde ve mülkiyete konu olması hukuken tanınmamıştır.

Alkollü maddelerin ilâç yapımında, temizlik, yakıt vb. amacıyla kullanımı halinde ise hükmünün farklı olacağı açıktır.

İslam içki içilmesini önlemek için içki içmeyi, içkiyi üretmeyi, pazarlamayı, satmayı ve içkiye davet etmeyi yasakladığı gibi **içki meclisine katılmayı da yasaklamıştır**:

مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلَا يَجْلِسْ عَلَى مَائِدَةٍ يُدَارُ عَلَيْهَا بِالْخَمْرِ

"Allah'a ve ahiret gününe iman eden kimse üzerinde şarap içilen bir sofraya oturmasın." (Tirmizî, Edeb, 43; Ebu Dâvûd, Et'ime, 18)

Bu hadis; Müslüman'ın içki meclisinde bulunmaması, her durum ve şart altında içkiye karşı tavır alması, bulunduğu mecliste içki içilmesini önlemeye çalışması, buna gücü yetmiyorsa o tür toplantıları terk etmesi gereğini ifade etmektedir. Bu da, toplumda içkiyi önleme, yeni yetişen

nesillerin kötü örneklerle karşılaşmasını en aza indirme yönünde alınmış etkili bir tedbirdir.

7. İçki ve İman

Kalpteki iman, müminin hayatına yansır ve onun söz eylem ve davranışlarına etki eder. Bu ideal olanıdır. Ancak toplumda mümin olduğu halde imanının gereğini yerine getirmeyen veya getiremeyen insanlar da vardır. Mesela zina eden, hırsızlık yapan, içki içen müminlerin varlığını herkes biliyor. Acaba bu tür günahları işleyenlerin imanları ne oluyor? Şu hadis bu konuya ışık tutmaktadır;

لَا يَزْنِي الزَّانِي حِينَ يَزْنِي وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَشْرَبُ الْخَمْرَ حِينَ يَشْرَبُهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ وَلَا يَسْرِقُ السَّارِقُ حِينَ يَسْرِقُ وَهُوَ مُؤْمِنٌ

"Zina eden kimse, zina ettiğinde mümin olarak zina etmez; şarap içen kimse, onu içtiğinde mümin olarak içmez, hırsızlık yapan kimse de, hırsızlık yaptığında mümin olarak hırsızlık yapmaz." (Buharî, Eşribe, 1, VI, 241; Nesâî, Eşribe, 42, VIII, 313)

Bu hadisi ile Peygamberimiz (s.a.s.), iman sahibi bir insanın zina etmeyeceğini, hırsızlık yapmayacağını ve içki içmeyeceğini, imanın bu günahları işlemeye engel olacağını beyan ediyor.

Ancak hadisi zina eden, içki içen ve hırsızlık yapan insan imandan çıkar şeklinde anlamak doğru değildir. Bir insan, zinanın, içkinin ve hırsızlığın haram oluşunu kabul etmediği zaman imandan çıkmış, inkâr etmiş olur, haramlığını kabul ettiği halde bu haramları işlerse büyük günah işlemiş, Allah isyan etmiş olur.

Hadis içki içen kimsenin imanını göz ardı ederek içmiş

olacağını beyan etmektedir. Müslümanları zina, içki ve hırsızlıktan sakındırmaktadır.

İçki içmekle imandan çıkılmayacağını şu hadis açıkça ifade etmektedir.

Sahabeden **Ebu Zer el-Ğıfarî** anlatıyor:

أَتَيْتُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيهِ وَسَلَّمَ وَهُوَ نَائِمٌ عَلَيْهِ ثَوْبٌ أَبْيَضُ ثُمَّ أَتَيْتُهُ فَإِذَا هُوَ نَائِمٌ ثُمَّ أَتَيْتُهُ وَقَدِ اسْتَيقَظَ فَجَلَسْتُ إِلَيْهِ فَقَالَ مَا مِنْ عَبْدٍ قَالَ: لَا إِلٰهَ إِلَّا اللهُ ثُمَّ مَاتَ عَلَى ذٰلِكَ إِلَّا دَخَلَ الْجَنَّةَ قُلْتُ وَ إِنْ زَنَى وَ إِنْ سَرَقَ؟ قَالَ وَ إِنْ زَنَى وَ إِنْ سَرَقَ» قُلْتُ وَ إِنْ زَنَى وَ إِنْ سَرَقَ قَالَ وَ إِنْ زَنَى وَ إِنْ سَرَقَ ثَلَاثًا ثُمَّ قَالَ فِي الرَّابِعَةِ عَلَى رَغْمِ أَنْفِ أَبِي ذَرٍّ قَالَ فَخَرَجَ أَبُو ذَرٍّ وَهُوَ يَقُولُ وَ إِنْ رَغِمَ أَنْفُ أَبِي ذَرٍّ

Hz. Peygamber (s.a.s.)'in yanına geldim, uyuyordu, üzerinde beyaz bir elbise vardı (*geri döndüm, sonra*) tekrar yanına geldim, yine uyuyordu (*tekrar geri döndüm, sonra*) yine yanına geldim, bu sefer uyanmıştı, yanına oturdum. Bana: "Allah'tan başka hiçbir ilah yoktur (*diyerek iman eden, sora*) bu iman üzere ölen hiçbir kul yoktur ki cennete girecek olmasın" buyurdu. Kendisine "Zina etse ve hırsızlık yapsa yine cennete girecek mi? Dedim. "Zina etse ve hırsızlık yapsa bile cennete girecek" buyurdu. "Zina etse ve hırsızlık yapsa yine cennete girecek mi? Dedim. "Zina etse ve hırsızlık yapsa bile" buyurdu. "Zina etse ve hırsızlık yapsa yine cennete girecek mi? Dedim. "Zina ese ve hırsızlık yapsa bile" buyurdu. Soru-cevap üç defa tekrarlanmış oldu. Hz. Peygamber dördüncüsünde "Ebu Zer'in burnu yerde sürtülmesine rağmen cennete girecektir" buyurdu. Ravi, **Ebu Zer**, "Ebu Zer'in burnu yerde sürtülmesine rağ-

men cennete girecektir" diyerek evden çıktı" demiştir. (Ebu Zer, Müslim, İman, 155)

Bu hadisi "içki içmek dinî hayata hiçbir zarar vermez", "ahirette herhangi bir cezası yoktur" şeklinde anlamak da yanlıştır. İmanla ölen günahkâr müminin hali Allah'a kalır. Allah dilerse günahı nispetinde cezalandırır, dilerse bağışlar. Şu ayet buna delildir.

لِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۭ وَاِنْ تُبْدُوا مَا فِيْٓ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحَاسِبْكُمْ بِهِ اللّٰهُ ۭ فَيَغْفِرُ لِمَنْ يَّشَاۗءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَاۗءُ ۭ وَاللّٰهُ عَلٰي كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ

"Göklerdeki her şey, yerdeki her şey Allah'ındır. İçinizdekini açığa vursanız da, gizleseniz de Allah sizi, onunla sorguya çeker. Allah dilediğini bağışlar, dilediğine azap eder. Allah'ın gücü her şeye hakkıyla yeter." (Bakara, 2/284)

مَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا حَرَّمَهَا فِي الْآخِرَةِ

"Kim dünyada içki içerse Allah ahirette ona cennet içkisini haram kılar." (Müslim. Eşribe, 76)

وَمَنْ شَرِبَ الْخَمْرَ فِي الدُّنْيَا فَمَاتَ وَهُوَ يُدْمِنُهَا لَمْ يَتُبْ لَمْ يَشْرَبْهَا فِي الْآخِرَةِ

"Kim dünyada içki içer ve içkiye devam ederken tövbe etmeden ölürse, ahiret içkilerinden içemez." (Buharî, Eşribe 1, VI, 240; Müslim, Eşribe 73, II, 1587)

Dünyada içki içen tövbe etmeden ölürse cezasını çeker ve ahiret içkilerinden mahrum kalır:

لَا يَدْخُلُ الْجَنَّةَ صَاحِبُ خَمْسٍ مُدْمِنُ خمرٍ وَ لَا مُؤْمِنٌ بِسِحْرٍ وَ لَا قَاطِعُ رَحْمٍ وَ لَا كَاهِنٌ وَ لَا مَنَّانٌ

"Şu beş niteliğe sahip olan kimse (*cezasını çekmeden*) cennete giremez: Sürekli içki içen, büyüye inanan, akrabalık bağlarını koparan, kâhin / medyum ve yaptığı iyiliği başa kakan kimseler." (Ahmed, III, 14; bk. Münzirî, III, 344)

Bu hadisler içki içmiş de olsa müminin cennete gideceğini ancak cennet içkilerinden mahrum edileceğini beyan etmektedir.

Şu hadis de içki içenleri Allah'ın cezalandıracağını ifade etmektedir:

كُلُّ مُسْكِرٍ حَرَامٌ إِنَّ عَلَى اللهِ عَزَّ وَجَلَّ عَهْدًا لِمَنْ يَشْرَبُ الْمُسْكِرَ أَنْ يُسْقِيَهُ مِنْ طِينَةِ الْخَبَالِ قَالُوا يَا رَسُولَ اللهِ! وَمَا طِينَةُ الْخَبَالِ؟ قَالَ عِرْقُ أَهْلِ النَّارِ أَوْ عُصَارَةُ أَهْلِ النَّارِ

"Her sarhoş edici içki haramdır. Allah azze ve celle, sarhoşluk veren şeyi içen kimseye tîn-i habâl'den içirmeyi ahdetmiştir. Sahabenin, "Ey Allah'ın Elçisi! "Tîn-i habâl" nedir diye sorması üzerine, "Tîn-i habâl cehennem halkının ter ve irinleridir" cevabını vermiştir. (Müslim, Eşribe, 72)

8. İçki ve Namaz

Müslümanlar, günde beş vakit namaz, her hafta Cuma günleri Cuma namazı kılmakla yükümlüdür. Bir Müslüman namazlarını kılarsa namaz onları içki içmekten alıkoyar. Kur'an'da,

اُتْلُ مَآ اُوحِيَ اِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَاَقِمِ الصَّلٰوةَ ۭ اِنَّ الصَّلٰوةَ تَنْهٰى عَنِ الْفَحْشَاۗءِ وَالْمُنْكَرِ ۭ وَلَذِكْرُ اللّٰهِ اَكْبَرُ ۭ وَاللّٰهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُوْنَ

"(*Ey Peygamber*!) Kitaptan sana vahyolunanı oku, namazı da dosdoğru kıl. Çünkü namaz, insanı hayâsızlıktan

ve kötülükten, haram ve günahlardan alıkoyar. Allah'ı anmak ise en büyük erdemdir. Allah yaptıklarınızı biliyor" buyuruluyor. (Ankebût, 29/45)

Günde beş vakit Allah için alnını secdeye koyan ve Yaratana yalvaran insan içki içemez. Namaz onun bu günahı işlemesine engel olur. Hem namaz kılıyor hem içki içiyorsa o zaman bir problem var demektir.

9. İçki ve Günah

Alkollü içki içen mümin büyük günah işlemiş, Allah'a isyan etmiş, "fâsık" ve "âsi" niteliğini almış olur. İçki içmek insanı başka günahları işlemeye de sevk eder. Peygamberimiz (s.a.s.),

لاَ تَشْرَبِ الْخَمْرَ فَإِنَّهَا مِفْتَاحُ كُلِّ شَرٍّ

"(*Ey mümin*!) İçki içme, çünkü içki her şerrin, her kötülüğün anahtarıdır." (İbn Mâce, Eşribe, 1)

إِيَّاكَ وَالْخَمْرَ فَإِنَّ خَطِيئَتَهَا تُفَرِّعُ الْخَطَايَا كَمَا أَنَّ شَجَرَتَهَا تُفَرِّعُ الشَّجَرَ

"(*Ey müminler*!) İçki içmekten sakının, çünkü tıpkı ağaç, kökünden bir ağaç daha ürettiği gibi içki de başka günahlar işlenmesine sebep olur." (İbn Mâce, Eşribe, 1)

Gerçekten içki içip sarhoş olan, düşünme, anlama ve aklını kullanma melekesini yitiren insan; ne yaptığını bilemez, başka günahlar işleyebilir, mesela zina edebilir, cinayet işleyebilir, mala-mülke, eşine, aile fertlerine, komşularına ve arkadaşlarına zarar verebilir. Şu hadis bu konuya çok güzel bir örnektir:

اجْتَنِبُوا الْخَمْرَ فَإِنَّهَا أُمُّ الْخَبَائِثِ إِنَّهُ كَانَ رَجُلٌ مِمَّنْ خَلَا قَبْلَكُمْ تَعَبَّدَ فَعَلِقَتْهُ امْرَأَةٌ غَوِيَّةٌ فَأَرْسَلَتْ إِلَيْهِ جَارِيَتَهَا فَقَالَتْ لَهُ إِنَّا نَدْعُوكَ لِلشَّهَادَةِ فَانْطَلَقَ مَعَ جَارِيَتِهَا فَطَفِقَتْ كُلَّمَا دَخَلَ بَابًا أَغْلَقَتْهُ دُونَهُ حَتَّى أَفْضَى إِلَى امْرَأَةٍ وَضِيئَةٍ عِنْدَهَا غُلَامٌ وَبَاطِيَةُ خَمْرٍ فَقَالَتْ إِنِّي وَاللهِ مَا دَعَوْتُكَ لِلشَّهَادَةِ وَلَكِنْ دَعَوْتُكَ لِتَقَعَ عَلَيَّ أَوْ تَشْرَبَ مِنْ هَذِهِ الْخَمْرَةِ كَأْسًا أَوْ تَقْتُلَ هَذَا الْغُلَامَ قَالَ فَاسْقِينِي مِنْ هَذَا الْخَمْرِ كَأْسًا فَسَقَتْهُ كَأْسًا قَالَ زِيدُونِي فَلَمْ يَرِمْ حَتَّى وَقَعَ عَلَيْهَا وَقَتَلَ النَّفْسَ فَاجْتَنِبُوا الْخَمْرَ فَإِنَّهَا وَاللهِ لَا يَجْتَمِعُ الْإِيمَانُ وَإِدْمَانُ الْخَمْرِ إِلَّا لَيُوشِكُ أَنْ يُخْرِجَ أَحَدُهُمَا صَاحِبَهُ

"*Ey müminler*! İçki içmekten sakının, çünkü içki bütün kötülüklerin anasıdır. Sizden önceki toplumlardan hayatını ibadetle geçiren bir adam vardı. Kötü bir kadın bu adama göz koydu. Ona cariyesini gönderdi. Cariye adama, "biz seni tanıklık için çağırıyoruz" dedi. Adam cariye ile kadının yanına gitti. Adam her odaya girişte kadın kapıyı kapattı. Nihayet adam, güzel bir kadın, bir köle ve bir içki küpü bulunan bir odada kaldı. Kadın adama, "Seni tanıklık etmen için çağırmadım. Ya benimle birlikte olman, ya şu içkiden bir kadeh içmen ya da şu köleyi öldürmen için çağırdım" dedi. Adam (*en hafifidir düşüncesiyle*) şu içkiden bir kadeh ver dedi. Bir kadeh içti, biraz daha artır dedi, nihayet iyice sarhoş oldu. Sonunda kadınla ilişki kurdu ve köleyi de öldürdü. Bu itibarla içkiden sakının. Çünkü Allah'a yemin ederim ki iman ile içkiye devam etmek bir arada bulunmaz, bu hal devam ederse ikisinden biri sahibini terk edebilir." (Nesâî, Eşribe, 44, No: 5572)

10. İçki Günahından Tövbe

İçki içerek büyük günah işlemiş olan insanların, içkinin günahından kurtulmak isterlerse şartlarına uygun tövbe etmeleri gerekir. İçki içen bir insan şöyle tövbe edebilir:

Ya Rabbi! Sen içki içmeyi haram kıldın, ben bu haramını ihlal ettim, içki içtim, sana isyan ettim, hata ettim, nefsime zulmettim, yaptığıma pişman oldum. Beni affet, beni bağışla, sana söz veriyorum bir daha içmeyeceğim.

İçki içen insan, bu yalvarışında samimi olur, gerçekten içkiyi bırakır, bir daha asla içmez, içkili ortamlarda bulunmaz, hayatını düzeltir, içki içilmesine karşı mücadele verirse Allah onu affeder.

Günaha tövbe etmek, ilâhî bir emirdir. Pek çok ayette yüce Allah kullarının tövbe etmelerini emretmektedir.

وَتُوبُوٓا اِلَى اللّٰهِ جَمِيعًا اَيُّهَ الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

"Ey müminler! Hep birlikte tövbe ediniz tâ ki kurtuluşa eresiniz." (Nur, 24/31) anlamındaki ayette yüce Allah bütün müminleri tövbeye çağırmakta, tövbe edenlerin kurtuluşa ereceklerini bildirmektedir.

يَآ اَيُّهَا الَّذِينَ اٰمَنُوا تُوبُوٓا اِلَى اللّٰهِ تَوْبَةً نَصُوحًا ۭ عَسٰى رَبُّكُمْ اَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّـَٔاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنّٰتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ

"Ey iman edenler! Allah'a içtenlikle / nasuh tövbesi ile tövbe edin. Umulur ki Rabbiniz günahlarınızı örter ve sizi altlarından ırmaklar akan cennetlerine koyar." (Tahrîm, 66/8) anlamındaki ayette ise, samimiyetle tövbe edenleri bağışlayacağını ve cennete koyacağını vaat etmektedir.

Birçok ayette yüce Allah kendisinden bağış dilenmesini istemektedir. Şu ayetleri örnek olarak zikredebiliriz:

وَاسْتَغْفِرُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ

"Allah'tan bağışlanma dileyin. Şüphesiz Allah çok bağışlayandır, çok merhamet edendir." (Müzzemmil, 73/20; bk. Bakara, 2/199)

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوٓا اِلَيْهِ اِنَّ رَبِّي رَحِيمٌ وَدُودٌ

"Rabbinizden bağışlanma dileyin, sonra ona tövbe edin. Şüphesiz Rabbim çok merhametlidir, çok sevendir." (Hûd, 11/90)

اِسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ اِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا

"Rabbinizden bağışlanma dileyin; çünkü o çok bağışlayıcıdır." (Nuh, 71/10)

Günahkâr olan her insanın tövbe etmesi **farzdır**. Günaha tövbe etmemek ayrıca günahtır. Kur'an'da bu husus **zulüm** olarak ifade edilmektedir:

وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الظّٰالِمُونَ

"Kim tövbe etmezse işte onlar zalimlerin ta kendileridir." (Hucûrât, 49/11)

Peygamberimizin beyanı ile اَلتَّائِبُ مِنَ الذَّنْبِ كَمَنْ لَا ذَنْبَ لَهُ "Günahına şartlarına uygun olarak tövbe eden hiç günahı bulunmayan kimse gibidir." (İbn Mâce, Zühd, 30)

11. İçki, Hastalık ve Tedavi

İçki pek çok hastalığa sebep olur, her hangi bir hastalığa da deva değil aksine derttir. Şu hadis bunun delilidir:

إِنَّهُ لَيْسَ بِدَوَاءٍ وَلَكِنَّهُ دَاءٌ "Muhakkak ki içki deva değildir, bilakis hastalıktır (*hastalık vericidir.*)" (Müslim, Eşribe, 3, II, 1573; Ebu Dâvûd, Tıb, 11)

SONUÇ

İnsan diğer dünyevî ve nefsanî arzu ve eğilimlerinde olduğu gibi içki konusunda da, akıl ve iradesini, beden ve duygularına egemen kılmadığı takdirde, nefsine ve tutkularına yenik düşmekte ve giderek kendi kendini kontrol edemez olmaktadır. İşte aklı ile duyguların, irade ile zaafların çatıştığı bu alanda din de içkinin haram ve günah olduğunu bildirerek insana yardımcı olmakta, onu koruyup kollamaktadır.

İnsan aynı insan olduğu halde dindar toplum ve kesimlerde içki kullanımının daha az olmasının, buna karşılık bilimsel ve tıbbî açıklamalara rağmen modern ve eğitilmiş fakat dinî hassasiyetlerini yitirmiş toplum ve kesimlerde ise içki tüketiminin çok yüksek oluşunun en geçerli açıklaması budur. Bu itibarla, insanın ruh ve beden sağlığını koruma, toplumsal düzen ve barışı gerçekleştirme, insanı daha mutlu, huzurlu ve güvenli bir yaşantıya kavuşturma çabasında, İslâm'ın ferdî ve sosyal hayatla ilgili ilkelerinden yararlanma vazgeçilemez derecede büyük bir önem taşımaktadır.

Modern toplumlarda kişiyi içki kullanımına sürükleyen ferdî, ruhî, ailevî, ekonomik ve sosyal problemler, İslâm toplumlarında daha kolay ve sarsıntısız şekilde atlatılır.

Alkolün ferdin ruhî ve bedenî çöküşüne, giderek toplumdan uzaklaşıp içine kapalı, hastalıklı ve problemli bir

kişi oluşuna, ileri yaşlarda bunaklığa ve düşkünlüğe yol açtığı, başta ailenin dağılması, cinayetler, trafik kazaları olmak üzere birçok toplumsal problemin de önemli sebepleri arasında yer almaktadır. Bu itibarla bütün ülkeler alkol bağımlılığına karşı çeşitli tedbirler almaya çalışmakta ancak bu yeterli olmamaktadır.

İslâm'ın içkiyle mücadelede öncelikli olarak fertlere, fertlerin birbirlerine ve Allah'a karşı sorumluluk bilinci aşılayıp sağlam bir dinî ve ahlâkî zemin kurmasının, yasaklamayı ve diğer hukukî önlemleri de bu zeminde gündeme getirmesinin önem ve etkisi daha iyi anlaşılmaktadır.

İslam, sarhoşluk veren ve sağlığı bozan alkollü içecekleri, şeytan işi pislik kabul etmiş ve içilmesini kesin olarak haram kılmıştır.

Alkol kanı sulandırmaz, alyuvarları birbirine yapıştırır

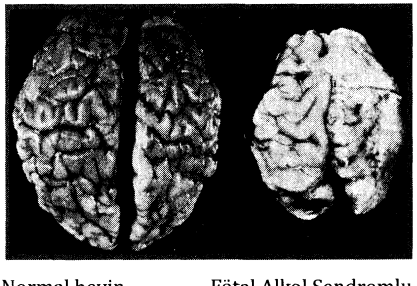

Normal beyin

Fötal Alkol Sendromlu Bebeğin Beyni

Normal karaciğer

Sirozlu karaciğer

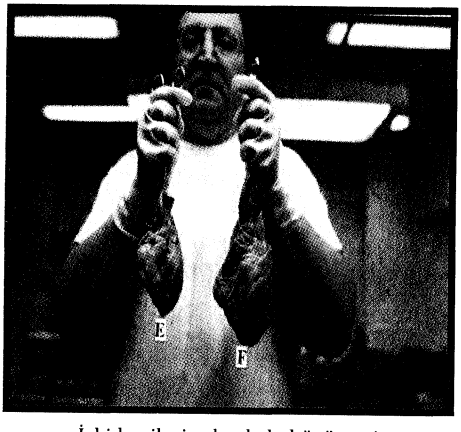

İçkiden ileri gelen kalp büyümesi

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UYUŞTURUCU MADDELER

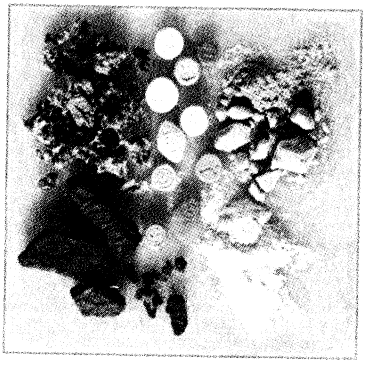

uyuşturucu maddeler

GİRİŞ

Kullanılması ile bağımlılık ve alışkanlık yapan, beden ve organlar üzerinde olumsuz etkileri bulunan, kişinin yaratılış fonksiyonlarını istenilen düzeyde yapamayacak konuma getiren ferde ve topluma zararlı maddeler, "***uyuşturucu***" olarak ifade edilmektedir. Kullanımı en yaygın uyuşturucular; esrar, marijuna, kokain, morfin, eroin, afyon, LSD ve uçucu maddelerdir.

I. UYUŞTURUCULAR

1. Esrar ve Marijuna

Esrar, dişi Hint keneviri bitkisinin gövdesi, yaprakları ve çiçekli kısımlarının doğranması veya havanda dövülüp kaba tülbentten geçirilmesiyle elde edilen yeşil ya da gri renkli bir maddedir.

Kenevir, yetiştirilmesi kolay ve maliyeti düşük bir bitkidir. Torba içinde ya da preslenmiş bir şekilde satılır.

Esrar, ülkemizde ***haşiş*** adı ile de bilinir. Batı dillerindeki adı ***kannabis***'tir. Kuzey Amerika'da ***marijuana*** / marihuana denir. Jamaika'da ***ganja,*** Paris'te ise ***gannavuri*** olarak bilinir.

Ot, toz, sıvı, reçine, takoz, gubar ve afgan türleri vardır.

Toz esrar, kenevir bitkisinin uç kısımlarının çok ince elekten geçirilmesiyle elde edilir, kınaya benzer renkte olur, kokusu kalitesine göre değişir.

Takoz esrar, toz esrarın ısıtılıp kalıplaştırılmasıyla elde edilen plaka şeklindeki haline denir.

Gubar, en ince toz esrar ipek elekten geçirilerek elde edilen esrara denir. En kaliteli esrar çeşididir.

Afgan türü, toz halindeki esrara farklı karışımlar katılarak elde edilir.

Reçine esrar, dişi kenevir bitkisinin çiçekli tepe kısımlarındaki reçineden elde edilen koyu sıvı şeklindeki esrardır.

Pres esrar, esrarın prenslenmiş şekline denir.

Sıvı esrar, sıvı şekle getirilmiş, sulandırılmış esrardır.

Esrarın kullanımı insanlık tarihi kadar eskidir. Esrara ilk olarak milattan önce 2700 yıllarında yazılan Çin metinlerinde rastlanmıştır. Perslerin kitabı Zerdüşt'te ve Hint kaynaklarında da yaygın olarak esrar adı geçmektedir.

Esrar genellikle olgunlaşmış dişi Hint kenevir bitkisinin kuru yaprakları tütünle birlikte sarılarak veya nargile ile birlikte içilir. En fazla ot ve toz şeklinde tüketilir. Ender olarak çaya katılarak içilir veya yemeklere katılarak yenir.

Esrarın keyif verme etkisi binlerce yıldır bilinmektedir. Ağrı kesici ve uyku verici etkisi 19. ve 20. yüzyılda keşfedilmiş ve tıpta kullanılmıştır. Ancak zararlı olduğunun anlaşılması üzerine 1937 yılından itibaren Amerika ve

Avrupa'da, 1940 yılından itibaren de ülkemizde ilaç olarak kullanılması ve satışları yasaklanmıştır.[1] Çünkü ***esrar,*** çok şiddetli bir beyin zehiri olup bilhassa zekâya etki ettiğinden "***zekâ zehiri***" de denir.

Esrar kullanıldığında; ağız kurur, gözbebekleri genişler, yüz kızarır, kalp vurumu ve nabız sayısı artar. Kan basıncı yükselir.

Bir süre esrar kullananlarda burunda kuruma olur. Göz kanlanır, boğazda yanma, öksürük, bulantı, kusma ve ishal görülebilir.

Esrar alındıktan sonra, kişide önce duygu değişikliği belirir. Bu değişiklik, elem ve haz arasında bir durum arz eder. Kimi kez bunlara algı ve düşünce değişikliği de eklenir.

Esrar alındıktan sonra kısa süren hafif bir canlılık ve uyanıklık olur. Bunu kaygı, sıkıntı ve tedirginlik dönemi izler.

Bu dönem geçtikten sonra duygulanma ve coşkuda haz yönüne doğru artma olabilir. Aşırı neşe ile birlikte konuşma ve hareket artar. Çağrışım ve düşünce akışı hızlanır. Algılama ve tasarım gücü canlanır. Çevreyle ilişki artar.

Esrar kullananların "iyi yolculuk" adını verdiği "kendini mutlu görme durumu" her insanda ve her zaman ortaya çıkmaz. Çoğu kez bulantı, kusma, endişe, kaygı, sıkıntı ve tedirginlik belirtilerinin ön planda olduğu "kötü yolculuk" yaşanır.

---

1 bk. Köknal, 134–135; http://www.cannabist.net

Neşe dönemini algı ve düşünce bozukluklarının bulunduğu dönem izleyebilir. Görme varsanım olabilir. Zaman ve mekân algısı bozulur. İrade zayıflar, cinsel sapmalarla ilgili davranışlara rastlanır.

Esrar gibi uyuşturucu ve zehirli maddeleri uzun süre kullananların beyin hücrelerinin zarları büzülür. Hücre hasara uğrar ve içinde yağlanma oluşur. Hücre çekirdeği küçülür ve parçalanır.

Gözde, beyin kabuğunda ve beyni kaplayan zarlarda şişme, kanlanma ve küçük kanama odakları, damarlarda daralma, incelme ve yağlanma dikkati çeker. Bu tür maddelerde zehirlenerek ölenlerin beyinlerinde şişme, bol kanama odakları ve hücrelerde yozlaşma, önemli bulgular arasında yer alır.

Esrar vücutta alkolden daha uzun süre -tahminen 2 ay- kalır. Ruhsal sorunlara yol açabilir. Esrar bronşit ve astım gibi solunum yolları hastalıklarında tehlikelidir. Esrar erkeklik içinde tehlikelidir, meni (sperm) yapımını azaltır, spermde bozukluklar oluşabilir. Esrar içen hamile annelerin doğmamış çocuklarına da zarar verebilir. (http://www.kinderaerzte-lippe.de/uyusturucu2.htm)

Marijuna, kenevir bitkisinin daha çok üst yapraklarının kurtulması ile elde edilir ve sigara şeklinde içilir.

Bu maddeleri kullanan kişilerde idrak bozukluğu ortaya çıkar. Cisimleri olduğundan daha büyük veya daha küçük görürler. Kullanıldığı zaman kalp atışları ve nabız artar. Solunum yolu hastalıklarına sebep olur.

Esrarın elde edildiği kenevir bitkisi

Kurutulmuş kenevir bitkisi

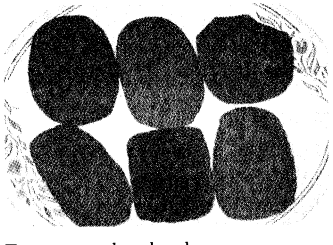

Toz esrarın basılarak
plaka haline getirilmiş hali

Afgan esrarı

Hint keneviri bitkisinin yaprakları

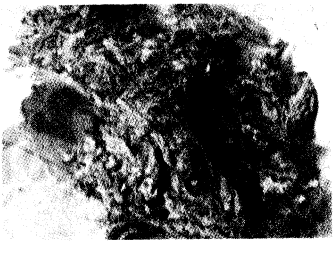

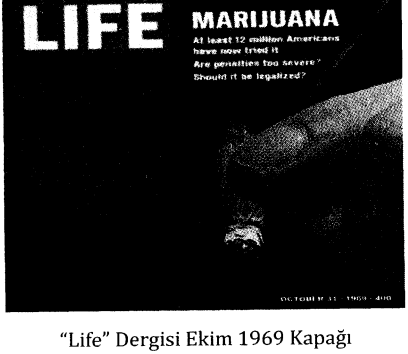

"Life" Dergisi Ekim 1969 Kapağı

2. Kokain

Kokain, koka bitkisinin yapraklarından elde edilen, ince tuz gibi görünen ve beyaz kristal şekilde uyuşturucu bir maddedir.

Toz şeklinde burundan çekilir veya suda eritilip damardan alınarak kullanılır.

Bağımlılık yapma özelliği çok yüksektir, azıcık kullanılması bile alışkanlık yapar. Etkisi alındıktan saniyeler sonra başlar, ancak kısa sürer. Başka uyuşturucu maddelerin kullanımına götürür.

Az miktarda alınan kokain aşırı sevinç, zevk, ruhsal bir coşku, taşkınlık ve marazi neşe verir. Alınan miktar çoğalırsa, çeşitli algı yanılmaları ve bilinç bulanıklığı görülebilir. Kokain alan kimse olur olmaz şeylere güler ve saçmalar.

Kısa süren kendini yükseklerde hissetme halini birdenbire çöküntü, kendini kötü hissetme, depresyon, paranoya takip eder. Bazıları bu durumu önlemek için daha fazla kokain almayı dener, ancak daha da kötüleşir.

Kokain burundan çekildikten kısa bir süre sonra merkezi sinir sistemini uyarır, gözbebeğini büyütür, damarları büzer, kalp atışlarını ve tansiyonu yükseltir, solunum hızlanır, hareket çoğalır, kaslarda gerilme ve kasılmalar olur.

Kokain alanlarda kilo kaybı, bulantı ve kusma görülür. Uzun süre burundan kokain kullananlarda burun çekme biçiminde bir tik yerleşir. Ayrıca sürekli burun akıntısı ve nezle durumu görülür. Kimi bağımlılarda burun deliklerini ayıran bölme delinir.

Uzun süre kokain kullananlarda iştahsızlık, zayıflama, uykusuzluk, mide ve bağırsak bozuklukları ve cinsel gücün azalması gibi fiziksel belirtiler, bedensel ve ruhsal çöküntü, zihinsel faaliyetlerin azalması ve duygusal bitkinlik olur. Kişilik ve karakter değişmeleri ortaya çıkar, ahlak dışı davranışlar görülür.

İleri derecede kokain kullananlarda garip haller, psikolojik bozukluklar meydana gelir. Örneğin; kullandığı maddenin suç olduğunu bildiği için devamlı takip edildiğini, evinin kapısında polisler olduğunu düşünür ve hatta gördüğünü zanneder. Eğer kokaini biterse yoksunluk belirtileri başlar, maddenin rengi beyaz olduğu için gördüğü her beyaz şeye elini dokundurarak ağzına veya burnuna götürür. Hatta bu yaptığı dokunma işini daha da abartabilir, ben buraya daha önce kokain koymuştum deyip kapı kolunu dahi söküp içine bakar, bu ve buna benzer akla-hayale gelmeyecek halleri olur. (Köknal, 76-81)

Kokain'inin elde edildiği koka bitkisi

3. Morfin ve Eroin

Morfin, haşhaş bitkisinin tohum kapsüllerinden, **eroin** ise, morfininin ikinci bir ameliyesinden geçirilmesi ile elde edilen uyuşturucu bir maddedir.

Eroin; burundan veya iğne ile damardan alınır, bir defa ve azıcık kullanılması ile alışkanlık ve bağımlılık yapar. Eroine alışan kimse bir daha kurtulamaz.

Eroin; uyuşturucu maddeler arasında en etkilisi ve en tehlikelisi olup morfinden 2 ila 10 kat daha kuvvetlidir. Eroin uyuşturucular arasında en çabuk bağımlılık oluşturan maddedir, bir-iki deneme kişiyi eroin kurbanları arasına almaya kâfi gelir.

Eroine ilk başlayan kimseler bu maddenin ne olduğunu bilmeden başlar. Genel olarak tütün ile birlikte alınır. Tütünle eroin alan kişide kısa süre içerisinde kafayı bulma denilen durum başlar ve alınan eroinin saflık derecesine göre uyuşukluk halinin süresi değişkenlik gösterir.

Eroinin damara şırınga ile enjekte edilen şekli en tehlikeli ve ölüme en yakın olanıdır. Bu kullanım şeklini genel olarak uzun süre eroin kullanıp maddi durumu zayıflayan insanlar yapar. Maddi durumları kötüleşen eroin bağımlıları az olan eroin miktarını çoğaltmak için suya karıştırırlar ve bunu damarlarına iğne yardımı ile enjekte ederler. Bu şekilde eroin kullanan bir insan damarına enjekte ettiği her eroinle birlikte ölüm riski taşır. Çünkü satın aldığı eroinin saflık derecesini bilemeyeceği için kullandığı dozu her zamanki gibi ayarlar ve o gün satın aldığı eroinin saflık derecesi de yüksek ise kişi ölümle burun burunadır.

Eroine iyice alışan ve kriz devresine giren bir eroinman artık ilk günlerde tatmakta olduğu yalancı keyif haline ulaşamaz. Artık onun eroin kullanması eroinin insan üzerinde oluşturduğu ağrı ve acıların fena tesirinden kurtulmak, bir nebze olsun rahatlamaktır.

Eroin kullananlar terler, kalpte çarpıntı başlar, vücudu kırılır, diz, bel ve başında şiddetli ağrılar oluşur, iştahı kapanır, çalışma gücünü kaybeder. Büyük bir üzüntü yaşar buna bağlı olarak toplumla olan ilişkisini sıfıra indirir. Gözlerindeki canlılık belirtileri kaybolur, sürekli olarak dalgın halde bulunup dünya ile ilgili alakaları kalmaz. Yaşayan bir ölüden farksızdırlar ve tüm bu olumsuzluklardan kurtulabilmek için tek kurtuluşlarının eroin olduğunu düşünürler.

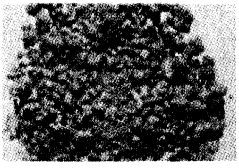

http://www.derkenar.com

Eroin kullanan kimselerin göz bebekleri küçülür, nezleli gibi burunları devamlı akar, burnu tıkalı insanlar gibi konuşur, karaciğer ve böbreklerde bozukluk meydana getirir.

Eroinman eroini her kullanımdan sonra daha fazla kullanma ihtiyacı hisseder. Doz sürekli artar. Kişi eroin bulamazsa ağrı, sinirlilik, uykusuzluk, zihnî meleklerde azalma, göz bebeklerinde büyüme, çarpıntı, hızlı nefes alıp verme, terleme, kusma ve ishal gibi durumlar ortaya çıkar.

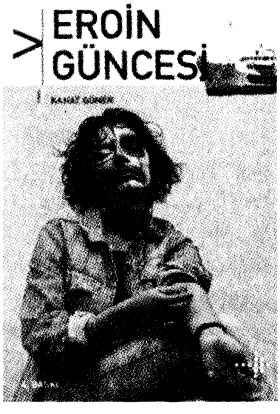

http://derkenar.com

Eroinman, uyuşturucu bulabilmesi için her şeyini feda edebilir. Sonuçta ekstra bir doz alır, solunum merkezi felç olur ve ölür. (Köknal, 68–75)

4. Afyon

Afyon, ***haşhaş*** kapsüllerinin çizilmesiyle sızan, ***süte*** benzer özsuyunun toplanmasıyla elde edilen ***uyuşturucu*** bir maddedir.

Haşhaş, yaprakları almaşık ve düzensiz parçalı bir bitkidir, tek çiçek açar, meyvesi kapsül şeklindedir. Beyaz çiçekli çeşidinden afyon elde edilir, kırmızı çiçekli çeşidinden de afyon çıkarılır ama bunun değeri azdır.

Haşhaş kapsülleri uygun olgunlukta çizilir, çiziklerden sızan sıvı pıhtılaşır ve özel bıçaklarla alınır. ***Havan***ın etkisiyle sıvının rengi ***koyu kahverengi*** olur. Bu afyondur. ***Eczacılıkta morfin***, ***kodein***, ***tabain***, ***papaverin*** vb. ***alkaloitlerin*** yapımında kullanılır. Az zehirli sayılabilir ama alışkanlık yaptığı için uyuşturucu madde olarak da kullanılır.

Afyonun acı bir tadı, keskin ve hoş olmayan kokusu vardır. Bileşiminde takriben; % 10 morfin, %5 kodein, %6 uyuturcu bulunabilmektedir. Ayrıca afyonun içeriğinde şeker, protein, kauçuk yağı gibi maddeler ile ***alkoloid*** denilen zehirli madde bulunur ki içlerinde en zehirlisi ***morfindir.*** (http://tr.wikipedia.org /wiki/Afyon)

Afyon narkotiklerinin ruhsal etkisi, kişiden kişiye, çevreden çevreye değişebilir. Çoğunlukla alındıktan kısa bir süre sonra tatlı bir uyuşukluk ve neşe verir. Ağrılar kesilir; endişe, kaygı, karamsarlık, kötümserlik, sıkıntı gibi elem veren durumlar kaybolur. Kimi kez balayı dönemi denilen, marazi neşe durumu olur, fakat bu keyif hali çok kısa sürer. Bağımlılık bu durumu yeniden yaşamak için alınan narkotik maddenin miktarının arttırılması ile sürer. Ancak balayı dönemi bir kez daha yaşanmaz. Ardından mide bulantısı, baş dönmesi, renk solması, kalp ve solunum yavaşlaması ile birlikte zehirlenme hali baş gösterir. Bedensel ve ruhsal kötü etkiler başlar. Duygularda azalma, durgunluk, ilgisizlik, isteksizlik olur. Zihinsel işlemler bozulur. Dikkat, algı ve bellek zayıflar. Düşünceler dağılır ve karışır.

Afyon çok miktarda ve birden alınmış ise içen kimseyi komaya sokar ve ölüm tehlikesi belirir. Dolaşımda yavaşlama, kalp atış sayısı ve solunum sayısında azalma, kan basıncında düşme, öksürük reflekslerinde duyarsızlık, göz bebeklerinde daralma, görme keskinliğinin kaybolması, derideki yüzeysel damarlarda genişleme, mide bağırsak hareketlerinde yavaşlama, kimi kez kişisel duyarlılığa göre bulantı ve kusma, ağızda kuruluk, hareketlerde ağırlık, halsizlik, yorgunluk görülür.

Afyon narkotiklerinin fazla miktarda kullanılması sonucu zehirlenme ortaya çıkar. Zehirlenmenin ilk ve en önemli belirtisi solunum yavaşlamasıdır. Bunu solunum durmaları, bulantı, kusma, derin uyku ve koma izleyebilir. Bu arada göz bebekleri nokta gibi görünüm alır. Çevre damarları genişler. Akciğer ödemi oluşur. Bilinç kısa sürede kaybolur. Derin komaya kadar değişen bilinç bozuklukları gözükür. Kan basıncının birdenbire düşmesi şok tablosuna ve ani ölüme yol açar.[2]

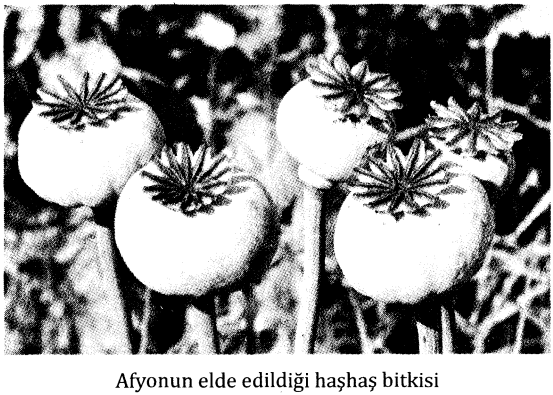

Afyonun elde edildiği haşhaş bitkisi

2 Köknal Özcan, Bağımlılık, *Alkol ve Madde Bağımlılığı*, s. 52–68, 119–121, 161; Altın Kitaplar Yayınevi İstanbul, 1998; http://www.ntvmsnbc.com: http://www.yeniden.org.trç

5. LSD

LSD (*Lysergic Acid Diethylamide*), çavdarmahmuzu denilen bir çavdar mantarından elde edilen, renksiz, kokusuz ve tatsız kimyevî bir maddenin kimyasal işlemlerden geçirilerek elde edilen suda eriyebilen çok kuvvetli sentetik bir uyuşturucudur. Azıcık kullanımı bağımlılık yapar, adeta bir zehirdir, akla, beyne ve vücuda zarar verir. (Özyazıcı, 164-168)

Sıvı halde veya kâğıda emdirilmiş halde, ayrıca seyrek de olsa jel, toz veya hap şeklinde olabilir. (Köknal, s. 96, 114-115)

LSD kullananlar genelde varsanım görür. Ani duygu değişimleri yaşar. Kahkahalarla güldükten sonra aniden ağlayabilir.

LSD kullananların dünyayı algılama şekli değişir. Örneğin ışık daha parlak gözükür. Renkler daha koyu olarak algılanır. Sesler yükselir ve alçalır. Resimlerin biçimleri değişir. Bazılarına sanki kendi vücutlarını terk ediyorlarmış gibi bir duygu gelir.

LSD kullananlar, korkulu kâbus rüyalarında olduğu gibi olmayan korkunç şeyler görürler, korktuğu şeylerden kaçmağa çalışırken otomobil altında kalanlar veya yüksek yerden düşenler olmuştur. Uçabileceğini veya su üzerinde yürüyebileceğini zannedenler olmuştur.

LSD kullanımı sonrasında ağızdan salyalar akmaya başlar, dil peltekleşir, her şeye razı olma hali görülür. Baş dönmesi, göz kararması, bitkinlik, sindirim organlarında bozukluk, kusma, baş ağrısı ve uykusuzluk başlar. Beynin çalışması imkânsızlaşır. Kişi bu kötü durumdan kurtulmak için tekrar LSD almak ister ve bu kısır döngü böylece devam eder, gider.

LSD'yi ilk bulan Albert Hofmann 1943 yılında LSD'nin fizyolojik ve ruhsal etkilerini kendi üzerinde denemiş ve gözlemlerini yazmıştır. (http://tr.wikipedia.org)

"19 Nisan 1943 Pazartesi günü saat 16.00'da Lysergic Acid Diethylamide Tartarat'ın % 05'lik eriğini hazırladım. 0.5 santimetre küp 0.25 miligram LSD içeren tatsız, yavan sıvıyı içtim.

Saat 17.00'de baş dönmesi, endişe, kaygı ve tedirginlik başladı. Görmem bozuldu, düşüncelerim dağıldı, içimden gülmek isteği geliyor, anlamlı konuşmak için büyük çaba sarf ediyorum, görme alanım sanki karşımda, eşyaların biçimi değişiyor, çevremi lunaparklarda olduğu gibi olağan üstü görüyorum.

Bir süre sonra bunların hepsi geçti. Bütün bunları hatırlıyorum, baş dönmesi, görme bozuklukları, çevredeki eşyaların acayip gülünç ve kaba şekilleri... Renkli yüzler belirdi. Belirli bir tedirginlik vardı. Aralıklı olarak başımın, ayaklarımın ve bütün gövdemin ağırlığını duyuyorum, sanki madenle doldurulmuş gibi. Ayaklarda kramplar oluyor... Ellerde soğukluk ve sanki eriyip gidiyormuş gibi bir duygu var. Ağzımda maden tadında kuruluk, boğazda sıkışma, korku ve endişe, bilinçte bulanıklık, bu arada içinde bulunduğun koşullarla gerçek arasında ayrım güçlüğünden doğan bir karışıklık.

LSD'yi aldıktan 6 saat sonra eski durumuma döndüm. Ancak ufak tefek görme bozuklukları kaldı. Her şey sallanıyor, eşyaların boyutları değişiyor. Sanki onların dalgalanan sudaki yansımasını izliyorum. Üstelik bütün eşyalar hoş olmayan görünümler kazanıyor. Renkleri durmadan değişiyor. Yeşil ve mavi renkler üstünlük kazanıyor. Gözlerimi ka-

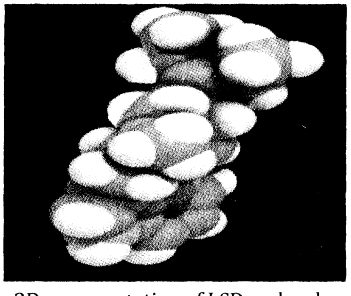

3D representation of LSD molecule.
http://en.wikipedia.org/wiki/LSD

payınca fantastik, gerçekdışı biçimler görüyorum. Dikkati çeken bir nokta bütün seslerin gözüme yansıması ve türlü biçimlere dönüşmesi... Her ses, renk bir sanrıya (gerçekte olmayan olguları var gibi algılamak) dönüşüyor. Bunlar renk ve gölge olarak sürekli değişiyor. LSD'yi aldıktan sekiz, on saat sonra şiddetli bir uyku bastırdı. Ertesi gün biraz yorgun kalktım.

6. Ecstasy

Tamamen sentetik olup hiç bir doğal madde olmaksızın üretilir. Kimyasal maddesi MDMA'dır. Genellikle hap, bazen kapsül veya toz şeklinde satılır.

Bir tek tabletin bile ölüme yol açabileceği bilinmektedir. Tahminen 20 dakika içerisinde etkisi başlar ve 4 ile 6 saat sürer. Alanlar kısa bir süre hayatının güzel olduğunu söylerler, kalp çabuk atar, bulantı, korku, panik, varsanım olabilir. Vücut, su içmekle dahi tekrar düzelemeyecek kadar büyük ölçüde su kaybına uğrar. Bunun sonucunda kalp ve yüksek tansiyon sorunları, yüksek ateş ve şok etkileri görülür. Bunun yanı sıra; kalp ritminde bozuklukların ve merkezi krampların görüldüğü olaylar gerçekleşir.

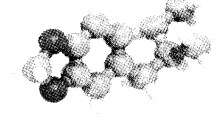

http://en.wikipedia.org

Sinir hücrelerinde tekrar düzelmeyen hasarlar, kas yapılarında arızalar, vücudun doğal salgıları kana daha çok karışmakta buna bağlı olarak, karaciğer ve böbrekleri tıkayarak, bu organ-

ları işlemez hale getirdiği, beyinde merkezi rahatsızlıklar, yüksek tansiyonla beyin kanaması, düşük tansiyonla bayılmalar hatta ölümler görülür.

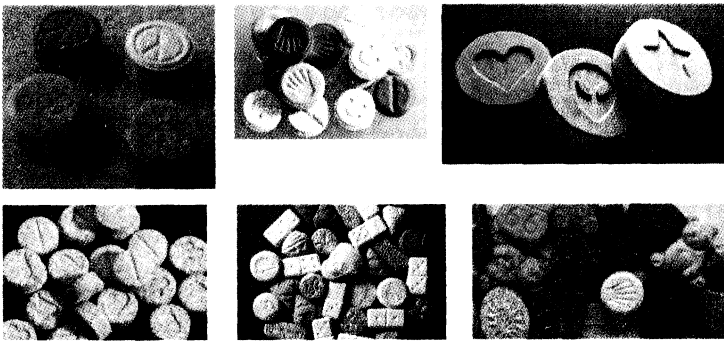

Ecstasy hapları - https://www.google.com.tr

7. Uçucu Maddeler

Uçucu maddeler psikolojik bağımlılık yapan kimyevî maddelerdir. Çok çabuk tesir eder. Madde alınınca sarhoşluğa benzer durum, bir çeşit coşku yani aşırı uyarılma durumu olur. Kalp atımı ve soluma hızlanır, insan kendini sersemlemiş ve neşeli hisseder. Mutluluk, dalgınlık veya heyecan olur. Daha fazla içine çekmeye devam edenlerde varsanım meydana gelir. Kendisine bir şey olmaz zannedip arabalardan veya pencerelerden atlayanlar olmuştur.

Ballly gibi uçucu maddeler ile sakinleştirici, uyarıcı, uyutucu, sakinleştirici ve uyku hapları da sürekli kullanılmaları halinde bağımlılık yapar.

Bally belası

8. Bonzai

Uluslararası polis literatüründe "Spice" ve "K2" adıyla bilinen *bonzai;* laboratuar ortamında birçok kimyasal madde ile bazı bitkilerin yaprakları karıştırılarak üretilen, esrar etkisi veren ve eroinden yüz kat daha zararlı olan bir uyuşturucudur. Üretiminde fare zehirinden florosan tozuna kadar pek çok kimyasal madde kullanılır. Bonzai, kokainden daha ağır bir maddedir.

Esrara alternatif olarak ilk defa 2004 yılında piyasaya sürülmüştür.

Bir defa bile kullanıldığı zaman öldürebilecek özellikte zararlı bir uyuşturucudur.

Çoğunlukla pipo veya nargile ile veya sigara kağıdına sarılarak kullanılır.

Bonzai daha çok ikinci ergenlik dönemini yaşayan gençler tarafından kullanılmaktadır.

Son yıllarda kullanımı artmıştır. Bunun en büyük sebebi, fiyatının çok ucuz olmasıdır. Bonzai, 20 liraya, 5 liraya hatta 2 liraya alınabilmektedir.

Zararları:

Bonzai'nin zararları genel olarak şu şekilde sıralanabilir:

- Kan basıncında hızlı artış,
- Şiddetli ağız kuruluğu,
- Göz kızarıklığı,
- Ağız kuruluğu,
- Hayal görme,
- Açlık hissi,
- Ortam seçememe,

- Geçici körlük,
- Geçici felç durumu,
- Kalp atışlarında şiddetli hızlanma,
- Kalp krizi hissi,
- Kilo kaybı,
- Aşırı terleme,
- Vücutta iyileşmeyen büyük sivilceler oluşması,
- Unutkanlık,
- Endişe,

Olur. Bonzai, ülkemizde, 13 Şubat 2011 tarihinde Bakanlar Kurulu kararı ile yasaklanmıştır.

9. Uyuşturucu Maddelerin Ortak Özelliği

Uyuşturucu maddeler, alkollü içkilerin vücutta meydana getirdiği olumsuz tesiri fazlasıyla yapmakta; bünyede ve toplumda yol açtığı zararlar da o ölçüde büyük olmaktadır.

Uyuşturucu maddeler **merkezî sinir sisteminde** yani beyin, beyincik ve omurilikte uyuşukluk meydana getirir. Bu sebeple idrakte, mizaçta ve zihnî ölçülerde değişiklik olur ve davranışlar bozulur.

Uyuşturucu maddelerin en başta gelen özelliği bağımlılık yapmasıdır. Bu maddeler, bir defa kullanıldığında vücutta devamlı kullanılma isteği oluşur. Bu istek yerine getirilmezse ruhsal ve sinirsel bozukluk, çarpıntı, nabızda artış ve titreme olur.

Bağımlılık yapan uyuşturucular alındıkça vücut daha fazlasını ister.

Bu maddelerin yapımı, satımı ve kullanımı bütün ülkelerde yasak olduğu ve kaçak üretilip pazarlandığı için fiyatları çok yüksektir. Bu maddelerin müptelası olanlar, uyuşturucu satın alabilmek için her şeylerini feda edebilirler, gerektiğinde hırsızlık yapar, namusunu satar ve suç işleyebilirler.

Uyuşturucu bağımlılarının aile hayatları tamamen bozulur, sorumlulukları biter, eşi ve çocuklarını düşünmez olurlar.

Madde bağımlılarının bütün hayatları uyuşturucu bulmaya odaklanır, ruhen, manen ve bedenen çökerler. Mide, bağırsak ve böbrek hastalıkları, karaciğer büyümesi ve yağlanması, kansızlık ve deride yaralar ortaya çıkar. Uyuşturucuların akıbetleri ekstra bir dozla ölümdür.

Uyuşturucu maddeleri denemek, bir zehiri denemek ile eş değerdedir.

Bu kötü alışkanlığın sebepleri arasında, insanın zaafları, sorumluluktan kaçışı, eğitimsizlik, insanların birbirini olumsuz yönde etkilemeleri ve kötü çevre şartları, lüks ve gösterişe dayalı suni hayatın verdiği tatminsizlik, manevî boşluk, ideal yoksunluğu ve yalnızlığın verdiği çaresizlik vb. gösterilebilir.[3]

3 bk. http://www.umutcocuklari.org.tr; http://www.bagimlilik.net;http://www.turkpsikiyatri.com; http://www.iem.gov.tr/

10. Uyuşturucuları Kimler Kullanır?

Kötü alışkanlıklara genellikle ahlaken kötü insanlar aracılığı ile alışılır. Yaratılış gayesini idrak edememiş, hayatı anlayamamış, ideali bulunmayan, geçici zevkler peşinde koşan, problemlerinin üstesinden gelemeyen insanlar uyuşturuculara yönelirler. Özellikle anne babası boşanmış veya anne-babadan birini kaybetmiş ve ilgisiz kalmış, aile içinde uyuşturucu kullanan bir yakını olan, aile içi iletişim eksikliği yaşayan, baskıcı ve ilgisiz ailesi bulunan gençler arasında uyuşturucu kullanımı yaygındır. En önemli nedenlerden biri merak ve özentidir. Arkadaş baskısı ikinci önemli etkendir. Bir arkadaş ortamında yapılan ısrara çoğunlukla dayanılamamaktadır. Arkadaş grubunun dışında kalmak, onlardan farklı olmak korkusu yaşanmaktadır. Gencin kendini kanıtlama güdüsü ile bir de buna merak eklenince kullanım kaçınılmaz olmaktadır. Bu nedenle gencin kendi hakkını koruması, "hayır" diyebilmesi çok önemlidir.

Sorunlarını çözmek için başka yol kalmadığına inandıkları anda kullanım sıklaşır. Bir başka deyişle çaresizlik önlemi bir etkendir. Bu nedenle gençlere sorunları ile başa çıkma yöntemlerinin öğretilmesi önem kazanmaktadır. Bu sorun karşısında nasıl davranmaları gerektiğinin öğretilmesi ve bugüne kadar kullandıkları yanlış davranış biçimlerinin düzeltilmesi gerekir.

Özellikle gençlerin bu zararlılar konusunda bilgilendirilmesi, başlandıktan sonra boşlamanın, bağımlılıktan kurtulmanın çok zor olduğu iyi anlatılması gerekir.

Gençlere Allah, peygamber ve insan sevgisi, din ve ahlak öğretilmeli, güzel örnek olunmalı ki kötü alışkanlıklara

ve uyuşturuculara bulaşmasın. Bilgilendirme ve bilinçlendirme çok önemlidir.

II. DİNÎ HÜKMÜ

Sarhoşluk verici içkileri haram kılan İslam, hiç şüphesiz alkolden daha etkili ve zararlı olan uyuşturucuları tabiî olarak haram kılar. Uyuşturuculardaki yasaklanmayı gerektiren illet, alkollü içkilerden daha fazladır.

İslam'ın geldiği bölge ve dönemin insanlarınca "***hamr***" dışındaki sarhoşluk verici ve uyuşturucu diğer maddeler, fazla bilinmediği için Kur'an'da ve Sünnet'te o dönemin yaygın içkisi olan şarap (hamr) üzerinde durulmuş ve yasak bu örnek üzerinden anlatılmıştır.

İslam'ın emir ve yasaklarındaki genel amaçlar dikkate alındığında dinin şarap ile ilgili yasağının diğer alkollü içkileri, aklî ve ruhî dengeyi bozan, sinir sistemini uyuşturup beynin işlevlerini olumsuz yönde etkileyen, kişinin irade ve düşünme gücünü tamamen veya kısmen yok eden her türlü keyif verici uyuşturucuları da kapsadığı görülür. Hatta bugün modern tıp, psikoloji ve toplum bilimcileri esrar, afyon, eroin ve kokain gibi uyuşturucu maddelerin insan sağlığı ve toplum düzeni için içkiden de zararlı ve tehlikeli olduğunda birleşmektedir.

Uyuşturucu maddeler kişileri giderek dış dünyadan koparıp kendine bağımlı yapmakta, her türlü kötülük ve suçu işlemeye zemin hazırlamakta ve âdeta insanı kendi öz kimliği olan insanlığından soyutlamaktadır. Bu kötü alışkanlık toplumda birçok sapıklık ve hastalığın yayılmasının da temel etkenini oluşturmaktadır. Batı ülkelerinde

sarhoşluk ve içki kısmen hoşgörülürken uyuşturucuya karşı yasal ve bilimsel planda büyük bir mücadele verilmesi bu yüzdendir. Bu ülkelerde uyuşturucu konusundaki çabaların sonuçsuz kalması ise, kişileri bu tür kötü alışkanlıktan alıkoyacak iç dinamiklerin bulunmayışı, dinî ve ahlakî bağların çözülmüş, bencil ve çıkarcı bir hayat tarzının egemen olmasıdır.

İslam içki ve uyuşturucu kullanımını sert cezaî müeyyidelerle önlemek yerine, fertlerin kendilerine, topluma ve Yaratan'a karşı sorumluluk ve saygı duymasını sağlayacak bir inanç ve ahlak bilincine sahip olmasına öncelik vermiş ve bu oldukça etkili bir metot olmuştur. Müslüman toplumlarda içkinin ve özellikle uyuşturucu madde kullanımının Batı toplumlarına göre oldukça düşük olmasının temelinde İslam'ın bu olumlu yaklaşımı yatmaktadır.

TÜTÜN MAMULLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİNE DAİR KANUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. 5727 Kabul Tarihi: 3.1.2008

MADDE 1 – 7.11.1996 tarihli ve 4207 sayılı Tütün Mamullerinin Zararlarının Önlenmesine Dair Kanunun adı "Tütün Ürünlerinin Zararlarının Önlenmesi ve Kontrolü Hakkında Kanun" şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2 – 4207 sayılı Kanunun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"MADDE 1 – (1) Bu Kanunun amacı; kişileri ve gelecek nesilleri tütün ürünlerinin zararlarından, bunların alışkanlıklarını özendirici reklâm, tanıtım ve teşvik kampan-

yalarından koruyucu tertip ve tedbirleri almak ve herkesin temiz hava soluyabilmesinin sağlanması yönünde düzenlemeler yapmaktır."

MADDE 3 – 4207 sayılı Kanunun 2 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Tütün ürünlerinin yasaklanması

MADDE 2 – (1) Tütün ürünleri;

a) Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında,

b) Koridorları dâhil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında,

c) Taksi hizmeti verenler dâhil olmak üzere karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında,

ç) Okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, özel eğitim ve öğretim kurumları dâhil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında,

d) Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde,

Tüketilemez.

(2) Ancak;

a) Yaşlı bakım evlerinde, ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde, cezaevlerinde,

b) Şehirlerarası veya uluslararası güzergâhlarda yolcu taşıyan denizyolu araçlarının güvertelerinde,

Tütün ürünleri tüketilmesine mahsus alanlar oluşturulabilir. Bu alanlara onsekiz yaşını doldurmamış kişiler giremez.

(3) Otelcilik hizmeti verilen işletmelerde, tütün ürünleri tüketen müşterilerin konaklamasına tahsis edilmiş odalar oluşturulabilir.

(4) Açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde tütün ürünleri kullanılamaz. Ancak bu tesislerde, tütün ürünlerinin tüketilmesine mahsus alanlar oluşturulabilir.

(5) Bu Kanunun tütün ürünleri tüketilmesine tahsis edilen kapalı alanlarının koku ve duman geçişini önleyecek şekilde tecrit edilmesi ve havalandırma tertibatı ile donatılması gerekir.

(6) Bu Kanunun uygulanmasında "tütün ürünü" ibaresi tüttürme, emme, çiğneme ya da buruna çekerek kullanılmak üzere üretilmiş, hammadde olarak tamamen veya kısmen tütün yaprağından imal edilmiş maddeyi ifade eder."

MADDE 4 – 4207 sayılı Kanunun 3 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Diğer koruyucu önlemler

MADDE 3 – (1) Tütün ürünlerinin ve üretici firmaların isim, marka veya alâmetleri kullanılarak her ne suretle olursa olsun reklam ve tanıtımı yapılamaz. Bu ürünlerin kullanılmasını özendiren veya teşvik eden kampanyalar

düzenlenemez. Tütün ürünleri üreten ve pazarlamasını yapan firmalar, her ne surette olursa olsun hiçbir etkinliğe isimlerini, amblemlerini veya ürünlerinin marka ya da işaretlerini kullanarak destek olamazlar.

(2) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların isimleri, amblemleri veya ürünlerinin marka ya da işaretleri veya bunları çağrıştıracak alâmetleri kıyafet, takı ve aksesuar olarak taşınamaz.

(3) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalara ait araçlarda bu ürünlere ilişkin markaların tanınmasını sağlayacak bir uygulamaya gidilemez.

(4) Firmalar her ne amaçla olursa olsun üretilen ve pazarlaması yapılan tütün ürünlerini bayilere veya tüketicilere, teşvik, hediye, eşantiyon, özendirme, bedelsiz veya yardım olarak dağıtamazlar.

(5) Her ne amaçla olursa olsun, tütün ürünlerinin isim, logo veya amblemleri kullanılarak bildirim yapılamaz, basın-yayın organlarına ilân verilemez.

(6) Televizyonda yayınlanan programlarda, filmlerde, dizilerde, müzik kliplerinde, reklâm ve tanıtım filmlerinde tütün ürünleri kullanılamaz, görüntülerine yer verilemez.

(7) Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünlerinin satışı yapılamaz.

(8) Tütün ürünleri onsekiz yaşını doldurmamış kişilere satılamaz ve tüketimlerine sunulamaz.

(9) Onsekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün ürünü işletmelerinde, pazarlanmasında ve satışında istihdam edilemez.

(10) Tütün ürünleri, paket açılarak adet şeklinde veya daha küçük paketlere bölünerek satılamaz.

(11) Tütün ürünleri, yetkili satıcı olan yerlerin dışında; otomatik makinelerle, telefon, televizyon ve internet gibi elektronik ortamlarla satılamaz ve satış amacıyla kargo yoluyla taşınamaz.

(12) Tütün ürünleriyle ilgili izmarit, paket, ağızlık, kağıt ve benzeri atıklar çevreye atılamaz.

(13) Tütün ürünleri, ons ekiz yaşını doldurmamış kişilerin doğrudan ulaşacağı ve işletme dışından görülecek şekilde satışa arz edilemez. Tütün ürünleri satış belgesi olmaksızın ve satış belgesinde belirtilen yerin dışında satışa sunulamaz.

(14) Her türlü sakız, şeker, çerez, oyuncak, kıyafet, takı, aksesuar ve benzeri ürünler tütün ürünlerine benzeyecek veya markasını çağrıştıracak şekilde üretilemez, dağıtılamaz ve satılamaz."

MADDE 5 – 4207 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Kontrolün sağlanması

MADDE 4 – (1) Tütün ürünlerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yasal düzenleme ve buna uymamanın cezai sonuçlarını belirten uyarılar; salonlarda asgari on santimetrelik puntolarla, toplu taşım araçlarında üç santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır. Ayrıca, tütün ürünlerinin tüketilmesine tahsis edilen alanlarda tütün ürünleri kullanımının tehlikelerini anlatan sağlık uyarıları herkes tarafından görülebilir yerlere asılır.

(2) Tütün ürünlerinin satışının serbest olduğu yerlere en az beş santimetrelik puntolarla, beyaz zemin üzerine büyük harfler ve siyah yazı rengi ile, "Yasal Uyarı: 18 yaşını doldurmayanlara sigara ve diğer tütün ürünleri satılamaz; satanlar hakkında yasal işlem yapılır." ibaresi yazılarak, rahatlıkla görülebilen ve okunabilen yerlere asılır.

(3) Türkiye'de üretilen veya ithal edilen tütün ürünleri paketlerinin üzerine, en geniş iki yüzünden, bir yüzüne toplam alanın yüzde kırkından, diğer yüzüne yüzde otuzundan az olmamak üzere özel çerçeve içinde tütün ürünlerinin zararlarını belirten Türkçe yazılı uyarılar veya mesajlar konulur. Bu uyarı yazılarının aynı şekilde, birden fazla paketi bir arada bulunduran tütün ürünleri kutuları üzerine de yazılması zorunludur. Uyarı mesajları resim, şekil veya grafik biçimlerinde de olabilir. Uyarı mesajlarını taşımayan tütün ürünleri ithal edilemez veya satışa çıkarılamaz.

(4) Tütün ürünlerinin paketlerinde ve etiketlerinde, bu ürünlerin özellikleri, sağlığa etkileri, tehlikeleri veya emisyonları ile ilgili yanlış ve eksik bilgi verilemez, aldatıcı tanımlama, marka, renk, figür veya işaret kullanılamaz.

(5) Bu Kanunda sözü edilen yasal uyarı yazıları, resim, şekil veya grafik mesajlarıyla ilgili hususlar yönetmelikle düzenlenir. Bu yönetmelik Sağlık Bakanlığının uygun görüşü alınarak Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu tarafından çıkarılır.

(6) Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmalar, ürün, üretim, pazarlama ve diğer aktiviteleri ile ilgili her türlü bilgiyi istenildiği takdirde on beş gün içerisinde Sağlık Bakanlığına ve Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumuna vermek zorundadır.

(7) Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu ile ulusal, bölgesel ve yerel yayın yapan özel televizyon kuruluşları ve radyolar, ayda en az doksan dakika tütün ürünleri ve sağlığa zararlı diğer alışkanlıkların zararları konusunda uyarıcı, eğitici mahiyette yayınlar yapmak zorundadır. Bu yayınlar, asgari otuz dakikası 17: 00–22:00 saatleri arasında olmak üzere 08:00–22:00 saatleri arasında yapılır ve yayınların kopyaları her ay düzenli olarak Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna teslim edilir. Bu saatler dışında yapılan yayınlar, aylık doksan dakikalık süreye dâhil edilmez. Bu süreler, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından denetlenir. Bu programlar, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumu, bilimsel kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri tarafından hazırlanır veya hazırlattırılır. Hazırlanan programlar, Sağlık Bakanlığının olumlu görüşü alındıktan sonra Radyo ve Televizyon Üst Kurulu tarafından yayınlanması sağlanır.

(8) Tütün ürünleri tüketiminin ve tütün dumanına maruz kalmanın oluşturduğu sağlık riskleri konusunda çocukları ve gençleri bilinçlendirmek üzere ilgili kuruluşlar ve sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir müfredat hazırlanır.

(9) Tütün ürünleri alışkanlığının bırakılmasını özendirici programlar ve tütün bağımlılığının ilaç ile tedavisinin ulaşılabilir olması için gerekli çalışmalar Sağlık Bakanlığı tarafından yapılır.

(10) Bu maddenin yedinci, sekizinci ve dokuzuncu fıkralarında yer alan programların finansmanına yönelik ola-

rak her yıl Millî Eğitim Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı bütçesine yeterli ödenek konulur.

(11) 31.12.1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 41 inci maddesinin birinci fıkrasının (7) numaralı bendinde belirtilen ilan ve reklâm giderleri gelir ve kurumlar vergisi matrahının tespitinde gider olarak gösterilemez."

MADDE 6 – 4207 sayılı Kanunun 5 inci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Ceza hükümleri

MADDE 5 – (1) Bu Kanunun 2 nci maddesinin birinci ve dördüncü fıkralarında belirtilen alanlarda tütün ürünleri tüketenler ile 3 üncü maddenin ikinci fıkrasına aykırı hareket edenler, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 39 uncu maddesi hükümlerine göre; 3 üncü maddenin on ikinci fıkrasına aykırı hareket edenler Kabahatler Kanununun 41 inci maddesi hükümlerine göre cezalandırılır.

(2) 2'nci maddenin (a) bendi hariç birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları, işletme iznini veren kurum yetkilileri tarafından önce yazılı olarak uyarılır. Bu uyarı yazısı, ilgili işletme sorumlusuna tebliğ edilir. Bu uyarıya rağmen, verilen sürede yükümlülüklerini yerine getirmeyenler, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında mahalli mülki amir tarafından beş yüz Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

(3) 3 üncü maddenin birinci, üçüncü, dördüncü, beşinci ve on birinci fıkralarındaki yasakların her birine aykırı hareket edenler, elli bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu cezaya karar vermeye Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu yetkilidir.

(4) 3 üncü maddenin altıncı fıkrasındaki yasağın görsel yayın yoluyla ihlal edilmesi halinde; yerel yayın yapan kuruluşlar, bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar, bölgesel yayın yapan kuruluşlar, beş bin Türk Lirasından on bin Türk Lirasına kadar, ulusal yayın yapan kuruluşlar, elli bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu cezaya karar vermeye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yetkilidir.

(5) 3 üncü maddenin yedinci fıkrasındaki yasağa aykırı hareket edenler, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında genel kolluk tarafından bin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.

(6) 3 üncü maddenin sekizinci fıkrasındaki yasaklara aykırı hareket edenler, 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun "Sağlık için tehlikeli madde temini" başlıklı 194 üncü maddesi hükmüne göre cezalandırılır.

(7) 3 üncü maddenin dokuzuncu fıkrasındaki yasağa aykırı hareket edenler, mahalli mülki amir tarafından her bir kişiyle ilgili olarak bin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.

(8) 3 üncü maddenin onuncu fıkrasındaki yasağa aykırı hareket edenler, belediye zabıtası tarafından iki yüz elli

Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır. Belediye sınırları dışında bu yetki genel kolluk tarafından kullanılır.

(9) 3 üncü maddenin on üçüncü fıkrasındaki yasaklara aykırı hareket edenler, mahalli mülki amir tarafından bin Türk Lirasından on bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Tütün ürünlerinin satış belgesiz olarak satışının yapıldığı veya satışa hazır tutulduğu yerlerdeki tütün ürünlerine el konulur ve nereden temin edildiğine dair belge ibraz edilememesi halinde, mahallî mülkî amir tarafından bunların mülkiyetinin kamuya geçirilmesine karar verilir.

(10) 3 üncü maddenin on dördüncü fıkrasındaki ürünleri üretenler, belediye sınırları içinde belediye encümeni, belediye sınırları dışında mahalli mülki amir tarafından yirmi bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

(11) 4 üncü maddenin birinci ve ikinci fıkralarındaki yükümlülüklerin her birine aykırı hareket edenler, mahallî mülkî amir tarafından bin Türk Lirası idarî para cezası ile cezalandırılır.

(12) 4 üncü maddenin üçüncü ve dördüncü fıkralarındaki yükümlülüklerin her birine aykırı hareket eden üretici firmalar, Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından bu yükümlülüklere aykırı olarak piyasaya sürülen malların piyasa değeri kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Ancak, verilecek idarî para cezasının miktarı iki yüzeli bin Türk Lirasından az olamaz.

(13) 4 üncü maddenin altıncı fıkrasındaki yükümlülüğe aykırı hareket eden firmalar Tütün, Tütün Mamulleri ve

Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurulu tarafından elli bin Türk Lirasından yüz bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır.

(14) 4 üncü maddenin yedinci fıkrasındaki yükümlülüklere aykırı hareket edilmesi halinde; yerel yayın yapan televizyon kuruluşları bin Türk Lirasından beş bin Türk Lirasına kadar, bölgesel yayın yapan televizyon kuruluşları beş bin Türk Lirasından on bin Türk Lirasına kadar, ulusal yayın yapan televizyon kuruluşları elli bin Türk Lirasından iki yüz elli bin Türk Lirasına kadar idarî para cezası ile cezalandırılır. Bu cezalar, radyo yayını yapan kuruluşlar hakkında onda bir oranında uygulanır. Bu cezaya karar vermeye Radyo ve Televizyon Üst Kurulu yetkilidir.

(15) Bu Kanunla kendilerine yüklenen görevleri yerine getirmeyen memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında, ceza hukuku sorumluluğu saklı kalmak kaydıyla, tâbi oldukları mevzuatta yer alan disiplin hükümleri uygulanır."

MADDE 7 – 4207 sayılı Kanunun 7 nci maddesi başlığı ile birlikte aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Mülkiyetin kamuya geçirilmesi

MADDE 7 – (1) Bu Kanunun 3 üncü maddesinin ikinci, dördüncü ve on dördüncü fıkralarındaki yasakların konusunu oluşturan her türlü eşya ile 4 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkralarının konusunu oluşturan tütün ürünlerinin mülkiyetinin kamuya geçirilmesine mahallî mülkî amir tarafından karar verilir."

MADDE 8 – 4207 sayılı Kanunun 8 inci maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 9 – 4207 sayılı Kanuna aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

"GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Bu Kanunda öngörülen yönetmelikler, Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir ay içinde çıkarılır."

MADDE 10 – Bu Kanunun; 3 üncü maddesi ile değiştirilen 4207 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (d) bendi hükmü yayımı tarihinden 18 ay, diğer hükümleri ise yayımı tarihinden 4 ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 11 – Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

18.01.2008

BİBLİYOĞRAFYA

Ahmed b. Hanbel, *el-Müsned*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Arı, Osman, *Sigara ve İnsan*, Yeni Asya Yayınları, 3. baskı, İstanbul, tarihsiz.

Atabek Erdal, *Alkol ve İnsan*, Kelebek Yayınları, ikinci baskı, İstanbul, tarihsiz;

Ataseven, Asaf, *Sigara ve Seksüel Hayat*, (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

Bengisu, Burhan, *Sigara ya da Sağlığınız, Seçiminizi Yapınız*, Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1980.

Beşer Faruk, *İslam Fıkhı Açısından Sigara*, (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

Bira ve Alkolizm Raporu, s. 2. Türkiye Yeşilay Cemiyeti, İstanbul, 1983.

Buharî, Muhammed b. İsmail, *el-Câmi'u's-Sahîh*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Ebu Dâvûd, Süleyman b. el-Eş'âs es-Sicistânî, *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Erhan, Nail, *Sigara ve Kalp Damar Hastalıkları ve Sigaranın Sindirim Sistemi Hastalıkları Üzerindeki Etkileri* (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

Gönenç, Halil, *Sigara ve İslam* (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

Göze, Hicran, *İçkinin Kokusu, Sigaranın Dumanı ve Kadın*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul, 1994.

İbn Mâce, Ebu Abdullah Muhammed b. Yezîd el-Kazvînî, *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Kaptanağası, Selahattin, *Sigara Raporu* (*A'dan Z'ye Sigara 2*), Yeşilay Cemiyeti, Sel Matbaacılık, İstanbul, 1992

Karagöz, İsmail, *Aile ve Gençlik*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 5. baskı. Ankara. 2007.

Karaman, Hayrettin, *Günlük Hayatımızda Helaller ve Haramlar*, Nesil Yayınları, İstanbul, 1979.

Keskin, Mehmet, *İslam İlmihali*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 2006.

Kılıç, Ömer, *Tıp ve İslam Gözüyle Alkol*, İzmir, 1965.

Köknal, Özcan, Bağımlılık, *Alkol ve Madde Bağımlılığı*, Altın Kitaplar Yayınevi, İstanbul, 1998

Komisyon, *İlmihal*, Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2004.

Komisyon, *Kur'ân Yolu Türkçe Mealli Tefsir,* Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2005

Mâlik b. Enes, *el-Muvatta';* Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.

Münzirî, Zekiyyüddin Abdülazîm Abdülkavî (ö. 656 h), *et-Terğîb ve't-Terhîb Mine'l-Hadîsi's-Şerîf,* tahkik, Mustafa Muhammed Ammare, Dâru İhyai't-Türâsî'l-Arabiyyi, Beyrut, 1986.

Müslim, bin el-Haccac el-Kuşeyri, en-Nîsabûrî, Ebu'l-Husayn, *el-Câmi'u's-Sahih,* Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Nesâî, Ebu Abdurrahman Ahmed b. Şuayb b Ali b. es-Sinan b. Bahr el-Horasânî, *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul, 1981.

Özyazıcı, Alpaslan *Alkollü İçecekler, Sigara Ve Diğerleri*, Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2004.

Posta Gazetesi, 07. 03. 2005 ve 27.03. 2007.

Sezeroğlu, Hasan, *Sigaranın Ruh Sağlığına Etkisi ve Sigara Alışkanlığının Tedavisi*, s. 31, (Sigara ve İnsan Sağlığı adlı eser içinde), İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

Sılay, Mehmet, *Kronik İntihar Sigara Salgını ve Alkol*, İskenderun Devlet hastanesi Yayınları, Antakya, 1990.

Tirmizî, Ebu İsa Muhammed b. İsa b. Sevrâ, *es-Sünen*, Çağrı Yayınları, İstanbul 1981.

Ulvan, Salih, *Terbiyetü'l-Evlad fi'l-İslâm*, Çeviri, Celal Yıldırım, 3. baskı Uysal Kitabevi, Konya, 1981.

Yazır, Muhammed Hamdi, *Hak Dini Kur'ân Dili.* Eser Kitabevi, İstanbul 1971.

Yediyıldız, Şenel, *Sigara ve İnsan Sağlığı*, (Sigara ve Solunum Sistemleri Hastalıkları, İlmî Neşriyat, İstanbul, 1993.

http//www.goguscerrahisi.com

http://www.webservis.gen.tr

http://www.turkishpub.com

http://www.saglik.com

http://www.sigarayibirak.com.

http://www.tr.net

http://tr.wikipedia.org

http://www.alkol.gen.tr

http://www.yesilay.org.tr

http://autocadokulu.com

http://www.alkol.gen.tr

http://www.cannabist.net

http://www.ntvmsnbc.com

http://www.umutcocuklari.org.tr

http://www.bagimlilik.net

http://lokman.cu.edu.tr

http://www.psikiyatri hastanesi.com

http://www.turkpsikiyatri.com

http://www.iem.gov.tr

http://sigararisalesi.blogcu.com

http://www.sigara.gen.tr

http://www.ntv.com.tr

http://www.agarastirma.com.tr
http://meds.ktu.edu.tr
http://www.komiteulusal.cjb.net
http://www.hekimce.com
http://www.geocities.com
http://www.metu.edu.tr
http://haber.superonline.com
http://gebelik.org
http://www.dermanbul.com
http://www.realege.com.tr

DİZİN

Afyon 111, 112, 113
Ağız Kanseri 17
Ahmet Rasim Küçüksu 20
Akciğer 17, 18, 20, 21, 28, 29, 30, 36, 44, 53, 54, 62, 64
Akciğer Kanseri 15, 17
Akciğer Veremi 64
Akıl ve Ruh Hastalıkları 65
Ali Bardakoğlu 42
Alkol 12, 15, 23, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 83, 84, 99, 113, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 145
Alkolizm 62, 70, 72, 74
Alpaslan Özyazıcı 84
Amelî Haram 45
Amfizem 15, 20, 53
Amonyak 16
Anüs 17
Arsenik 15
Asaf Ataseven 30
Aseton 16

Bademcik Kanseri 18
Bağırsak 17, 67, 109, 113, 120
Bahaî Mehmet Efendi 14
Ballly 117
Beyaz Kan 25
Bingür Sönmez 22
Bira 60, 62, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 72, 135
Böbrek 17, 19, 23, 24, 25, 30, 62, 67, 71, 120
Böbrek Kanseri 18
Bronş 17
Bronşit 15, 20, 28, 29, 30, 36, 53, 106
Büyük Günah 79, 82, 84, 90, 94, 96

Cem Kalaycı 19
Cin 60, 61

Damar Sertliği 21, 25
DDT 16

Depresyon 26, 52, 108
Dil Kanseri 18

Ebu Zer 91
Ebu Zer El-Ğıfarî 91
Emre Akkuş 26
En'âm 81
Erkan Topuz 18
Erken Doğum 27
Eroin 23, 103, 109, 110, 111,

Felç 17, 23, 53, 63, 65, 69, 111

Gırtlak 17, 18, 30, 44, 64
Gırtlak kanseri 18

Hadis 10, 37, 38, 41, 89, 90, 91, 93, 94, 97, 143
Halil Gönenç 44
Hamilelik 27
Hamr 86, 122
Haram 13, 14, 37, 38, 39, 42,

Itban B. Malik 85
İbrahim Efendi 14
İçki 62, 65, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 78, 79, 80, 85, 86,

Kadmiyum 16
Kalp Büyümesi 64
Kalp Hastalıkları 22
Kan 17, 21, 23, 25, 26, 53, 64, 65, 66, 70, 80, 81, 83, 113
Kan Kanseri 18

Diş Eti Kanseri 17

E
122
Eroin 110, 111
Eroinman 111
Esrar 23, 103, 104, 105, 122
Esrar 103, 104, 105, 106
Etanol 60
Etil Alkol 59, 60, 61

F
Fışkı 80

G
Görme siniri 64
Gubar 104

H
43, 44, 45, 85, 86, 88, 90, 92, 94, 96, 98, 99, 122
Haşhaş 109, 111
Hayretten Karaman 43
Hidrojen Siyanür 16
Hipertansiyonun 22, 24

I/İ
88, 91, 94, 95, 96, 97

İnci Gülez 20

İnfaktüse 30

K
Kanser 15, 16, 17, 18, 29, 53, 71
Kan Şekeri 25
Karaciğer, 17
Karbon 15, 16
Katran 15, 18

Kenevir 103
Kloroform 16
KOAH 20
Kokain 23, 103, 108, 109, 122
Kokain 16, 108

Likör 60

Magnus Huss 62
Marijuana 103
Mehmet Keskin 43
Mesane 17, 18, 30
Mesane Kanseri 18
Metanol 16

Naftalin 16
Nasih Ulvan 43
Nikotin 16, 27

Öksürük 20

Pankreas 17, 64, 67
Pankreas 18, 25
Pankreas Kanseri 18
Pasif İçiciler 29
Pasif Sigara İçimi 22

Radon 16
Rahim Ağzı 17, 18, 30
Rakı 60

Sa'd B. Ebî Vakkas 85
Kongenital 31
Konyak 60
Koroner Arter Hastalığı 22
Kronik Alkolizm 62
Kronik Gastrit 64

L
LSD 103, 114, 115

M
Metil Alkol 60, 141
Mide 17, 18, 19, 30, 50, 64, 67, 71, 78, 109, 112, 113
Mide Kanseri 18
Monoksit 15, 16, 23, 53
Morfin 16, 103, 109, 112
Muaz Bin Cebel 82

N
Noradrenalin 19

Norio Matsuki 77

O
Ömer 61, 82, 86, 136

P
Penis 17, 26
Polonyum 16
Prostat 17
Prostat Kanseri 18
Psikomotor 31

R
Reflü 19, 20

Rızk-ı Hasen 81

S/Ş
Sağmal Hayvan 81

Sarhoşluk 58, 61, 79, 82, 86, 87, 122
Sarılık 64
Seker 81
Sigara 10, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47, 49, 50, 52, 84, 135, 136, 137
Sindirim Sistemi 64
Sinir İltihabı 64
Siroz 64, 67
Süha Sönmez 28
Süt 31, 61, 81
Şarap 60, 85
Şeker Hastalığı 64

T

Tahrimen Mekruh 45
Toluen 16
Tükürük Bezi 17
Tütün 14, 33, 34, 35, 36, 110, 123, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 132, 133

U/Ü

Uyuşturucu 9, 12, 59, 103, 106, 108, 109, 110, 111, 112, 120, 121, 122, 123
Ülser 64

V

Verem 21
Viski 60
Votka 60, 61

Y

Yemek Borusu 17, 30, 64
Yutak 17, 64
Yüksek Tansiyon 64

Z

Zatürree 64
Zift 15
Zulüm 41, 97

BİYOGRAFİ

10 Nisan 1954 tarihinde Bolu ili Gerede ilçesi Hasanlar köyünde doğdu.

EĞİTİM-ÖĞRETİM HAYATI:

1965-1966 eğitim-öğretim yılında Çukurca Köyü İlkokulundan mezun oldu.

1966-1967 eğitim-öğretim yıllarında Diyanet İşleri Başkanlığı İstanbul ili Kadıköy ilçesi Üçüncü Sultan Mustafa (İskele) Camii Kur'ân Kursunda **hafızlığını** tamamladı.

1967-1968 eğitim öğretim yılında Düzce İmam-Hatip Okulunda başladığı eğitimini, 1972-1973 eğitim öğretim yılında Ankara **İmam-Hatip Okulunda** tamamladı. Aynı yıl, Ankara **Yıldırım Beyazıt Lisesinden** mezun oldu.

1974-1975 eğitim öğretim yılında **Ankara Üniversitesi İlahiyat** Fakültesine girdi ve bu fakülteden 1978-1979 eğitim öğretim yılında mezun oldu.

1980-1983 yıllarında Diyanet İşleri Başkanlığı İstanbul **Haseki Eğitim** Merkezinde 3'üncü dönem Müftü ve Vaizlik İhtisas Kursunu bitirdi.

1990 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat **Fakültesinde Tefsir Ana Bilim Dalında doktora** çalışmalarına başladı. 1994 yılında **"Kur'ân'da Zulüm Kavramı"** adlı çalışması pekiyi derece ile kabul edildi ve tefsir doktoru oldu. **1998 yılında doçent** oldu.

Klasik usulde Arapça, tefsir, hadis ve fıkıh dersleri aldı.

GÖREV HAYATI:

1973 yılında Ankara ili Altındağ ilçesi merkez Hasköy Camii İmam-Hatipliği görevine başladı,

1979 yılında müftülük sınavını kazandı ve Bartın Ulus ilçesine **müftü** olarak atandı.

1983 yılında ihtisas kursundan sonra Samsun ili Havza ilçesi müftülüğüne atandı.

1984-1987 yıllarında Almanya'da (Aalen) din görevlisi olarak bulundu.

1987 yılında yurtdışı dönüşünde Havza ilçesinde vaizlik görevi yaptı.

1988 yılında Diyanet İşleri Başkanlığında Müfettiş Yardımcısı, 1991 yılında **müfettiş** oldu.

24 Nisan 2001 tarihinde **Din İşleri Yüksek Kurulu üyeliğine** atandı.

27 Nisan 2007 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı **iç denetçisi** oldu.

27 Aralık 2010 tarihinde Diyanet İşleri Başkanlığı **Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına** atandı.

Düzce Üniversitesi Yönetim Kurulu'nun 13.10.2016 tarihli kararı ile tefsir profesörü oldu, aynı üniversite İlahiyat Fakültesi Tefsir Anabilim Dalına 23.12.2016 tarihinde profesör olarak atandı. Bu görevine 22.10.2017 tarihinde başladı. 13.12.2017 tarihinde ilahiyat fakültesi dekanlığına atandı. Halen bu görevini sürdürmektedir.

İsmail Karagöz, evli beş çocuk babası altı torun dedesidir.

KİTAPLARI:

1. ***Fert ve Toplumlara İsabet Eden Musibetler Sebep ve Sonuçları*** (Kitap Neşriyat, Ankara, 2006)

2. ***Kur'ân'a göre Zulüm Açısından Allah ve İnsan*** (Çelik Yayınları, İstanbul, 1996) İkinci baskı: ***Kur'ân'da Zulüm Kavramı*** adı ile Kar, Ankara, 2015)

3. ***Kur'ân'a Göre İnsana Verilen Değer ve Görev*** (Çelik Yayınları, İstanbul, 1996); İkinci baskı: Kur'ân ve İnsan adı ile Kar, Ankara, 2015)

4. ***Kur'ân'da İbadet Kavramı ve Allah'a İbadet*** (Kitap Neşriyat, Ankara, 2006; Kur'ân'da Dört Kavram: İbadet, İtaat, İcabet ve İttiba adı ile Kar, Ankara-2015)

5. ***Kur'ân'da Dört Kavram: Adalet, İhsan, Birr ve Takva*** (Kar, Ankara, 1997 ve 1999, 2015)

6. ***Ayet ve Hadislerin Işığında Seferilik ve Hükümleri*** adıyla (Kitap Neşriyat, Ankara, 1999, 2006, Kar, 2015, Ankara)

7. ***İnsanın Dine Olan İhtiyacı ve İslam*** (Kar, Ankara, 2001, ikinci baskı, Kitap Neşriyat, Ankara, 2008; ***Kur'ân'da Dört Kavram: Din, Millet, Ümmet ve Şeriat*** adı ile Kar, Ankara-2105)

8. ***Kur'ân'da Zikir Kavramı ve Allah'ı Zikir*** (Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, Ankara, 2002, 2005, 2007, 2012)

9. ***Ayet ve Hadislerin Işığında Sevgi ve Dostluk*** (DİB Yayınları, Ankara, 2002, 2004, 2006, 2007, 2009, 2012, 2014)

10. ***Ayet ve Hadislerin Işığında Engelliler*** (DİB Yayınları, Ankara, 2005, 2012, 2013)

11. ***İnsan, Din ve Peygamber*** (DİB Yayınları, Ankara, 2005, 2007, 2012, ***Peygamberimiz, İnsan ve Din*** adı ile 2015)

12. ***Sorumluluk ve Sorunları Açısından Aile ve Gençlik*** (TDV Yayınları, Ankara, 2005, dokuz baskı, 2006-2013)

13. ***Kur'ân'ı Yaşamak, İyi İnsan İyi Müslüman*** (Kar, Ankara, 2006, 2007, 2013, 2015)

14. ***Din ve Vicdan Özgürlüğü*** (DİB Yayınları, Ankara, 2007, İnsan, Din ve Özgürlük adıyla, 2010)

15. ***İslam'ın Ana Kaynakları Kur'ân ve Sünnet*** (DİB Yayınları, Ankara, 2007, 2010)

16. ***Ayet ve Hadislerin Işığında Allah'ın İsim ve Sıfatları (Esmâ-i Hüsnâ)*** (DİB Yayınları, Ankara, 2007, 2012, Yeni Şafak, İstanbul, 2010)

17. ***Kur'ân'ı Anlamak, Kırk Ayet ve Yorumu*** (Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, Ankara, 2007, 2008, üçüncü ve dördüncü baskı, 2009, beşinci baskı 2012, altıncı baskı, 2015)

18. ***Sigara Alkol Uyuşturucu Zararları ve Dini Hükmü*** (TDV Yayınları, Ankara, 2007, 2008, 2013)

19. ***Allah Sevgisi Allah Korkusu***, (TDV Yayınları, Ankara, 2008-2012, 2014, sekiz baskı)

20. ***Toplumsal Emanet Engelliler***, (DİB Yayınları, Ankara, 2008, 2012, 2013)

21. ***Kur'ân'dan Öğütler***, (TDV Yayınları, Ankara, 2009; 2010, 2011, 2015)

22. ***İlahî Çağrı*** (Kar, Ankara, 2009, 2010, 2011, 2013, 2014)

23. ***Kur'ân ve Sünneti Anlamak***, (Kar, Ankara, 2010, 2011, 2013)

24. ***Seçme Dualar*** (DİB Yayınları, Ankara, 2009, 2010, 2012)

25. ***Günahlar, Tövbe ve İstiğfar*** (DİB Yayınları, Ankara, 2010, 2012)

26. ***Namaz Dosdoğru Nasıl Kılınır*** (Kar, Ankara, birinci ve ikinci baskı 2011, 2, 3, 4 ve 5. baskı, 2012, 6. baskı 2013, 7. baskı 2014, 8. baskı 2015)

27. ***İslam ve İnsan*** (Kar, Ankara, 2012, 2013, 2014; 4. baskı DİB yayınları Ankara-2015)

28. ***İnceleme ve Soruşturma Rehberi*** (DİB Yayınları, Ankara, 2013, 2016 üç baskı)

29. ***Kur'ân'dan Mesajlar*** (TDV Yayınları, Ankara, 2013)

30. ***Allah, İnsan ve Merhamet*** (DİB Yayınları, Ankara, 2014)

31. ***İman İlmihali*** (Kar, Ankara, birinci ve ikinci baskı, 2013, üçüncü baskı, 2014)

32. ***Din Görevlisinin Misyonu ve Vizyonu*** (Kar, Ankara, 2013-2014, on baskı)

33. ***Helal Kazanç, Helal Rızık*** (Kar, Ankara, 2013)

34. ***Dinî Kavramlar Sözlüğü*** (editör) (DİB Yayınları, Ankara, 2005, 2006, 2007, 2010, Yeni Şafak, İstanbul, 2009, 2015)

35. ***Hac İlmihali*** (Halil ALTUNAŞ ve Mehmet KESKİN ile birlikte) (DİB Yayınları, Ankara, 2004-2010, 2013 on baskı)

36. ***Kulluğun Özü İbadetin Ruhu Dualar*** (Editör) (DİB Yayınları, Ankara, 2007; ***Dualar*** adıyla ikinci baskı, Ankara-2009, 2012, 2013, 2015)

37. Namaz İlmihali (müşterek) (DİB Yayınları, Ankara, 2007-2009, 2012)

38. ***Yasin Tebâreke Amme Kısa Sure ve Dualar*** (Halil ALTUNTAŞ ile birlikte) (DİB Yayınları, Ankara, 2007, 2012)

39. ***Oruç İlmihali*** (Halil ALTUNAŞ ve Mehmet KESKİN ile birlikte) (DİB Yayınları, Ankara, 2008, 2011, 2013)

40. ***Zekât İlmihali*** (Halil ALTUNAŞ, Yaşar YİĞİT ve Mehmet KESKİN ile birlikte müşterek) (DİB Yayınları, Ankara, 2011, 2013)

41. ***İslam ve Samimiyet*** (Kar, beş baskı Ankara, 2014)

42. ***Kur'ân'a Karşı Görevlerimiz***, (Kar, Ankara, 2014)

43. ***Cami ve Genç*** (Kar, Ankara, 2014, beş baskı)

44. ***İlahî Emirler*** (Kar, Ankara, 2015, 2016)

45. ***İlahî Yasaklar*** (Kar, Ankara, 2015, 2016)

46. ***İbadet İlmihali*** (Kar, Ankara, 2015)

47. ***Peygamberimiz ve Ona Karşı Görevlerimiz*** (Kar, Ankara, 2015, altı baskı)

48. ***Birlikte Yaşama Ahlakı ve Hukuku*** (Kar, Ankara, 10 baskı, 2015)

49. ***Allah'a Karşı Görevlerimiz*** (Kar, Ankara, 2015)

50. ***Din Görevlisinin Mevzuat Rehberi*** (DİB Yayınları, Ankara, 2015)

51. ***Kur'ân'da Dört Kavram: Sıdk, İstikamet, Sabır ve Şükür***, (Kar, Ankara, 2015)

52. ***Kur'ân'da Dört Kavram: İman, İslam, İhlâs ve Salih Amel***, (Kar, Ankara, 2015)

53. ***Kur'ân'da Dört Kavram: Nisyan, Cehalet, Gaflet ve Sefahat***, (Kar, Ankara, 2015)

54. ***Cami ve Namaz*** (Kar, Ankara, 2015)

55. ***Kur'ân ve Miras***, (Kar, Ankara, 2015)

56. ***Kur'ân ve Sünnetin Işığında Birlik ve Beraberlik*** (Kar, Ankara, 2016)

57. ***Ayet ve Hadislerin Işığında Helal, Mekruh ve Haramlar Adıyla***, (Kar, Ankara, 2015 iki baskı)

58. ***Bir Arada Yaşama Ahlakı*** (Celal KIRCA, Orhan ATALAY ve SANDIKÇI ve SARIÇAM ile birlikte TDV, Ankara, 2016 iki baskı)

59. ***Din Görevlisi Rehberi*** (Hayrettin KARAMAN, Hasan Kamil YILMAZ ve Halil ALTUNTAŞ ile birlikte, DİB, Ankara, 2015, 2106)

60. ***Peygamberimiz ve Güven Toplumu*** (Kar, Ankara, 2017)

61. ***Kader Şefaat ve Kabir Hayatı*** (Kar, Ankara, 2017)